

Návrh rozpočtového plánu Slovenskej republiky na rok 2023

október 2022

Obsah

I.	Makroekonomické predpoklady návrhu rozpočtu	9
I.1.	Makroekonomická prognóza.....	9
I.2.	Alternatívny scenár makroeconomickej prognózy: vyššie ceny energií pre domácnosti.....	14
II.	Rozpočtové ciele	15
II.1.	Aktuálny vývoj verejných financií v roku 2022.....	15
II.2.	Rozpočtové ciele na roky 2023 až 2025.....	22
II.3.	Celková fiškálna pozícia (po zahrnutí impulzu z prostriedkov EÚ).....	23
III.	Dlh verejnej správy a dlhodobá udržateľnosť verejných financií	25
III.1.	Zadĺženie verejnej správy.....	25
III.2.	Strednodobá a dlhodobá udržateľnosť verejných financií.....	28
IV.	Trendy v príjmoch a výdavkoch verejných financií	32
IV.1.	Príjmové ciele rozpočtu.....	32
IV.2.	Výdavkové ciele rozpočtu.....	33
V.	Plánované rozpočtové opatrenia	36
V.1.	Scenár nezmenených politík v rokoch 2023-2025.....	36
V.2.	Popis opatrení.....	37
VI.	Naviazanie rozpočtového plánu na ciele stratégie rastu a zamestnanosti a špecifické odporúčania Rady EÚ	41
VI.1.	Hlavné priority v štrukturálnych politikách.....	41
VI.2.	Reforma riadenia investícií.....	42
PRÍLOHY		44

ZOZNAM BOXOV, TABULIEK A GRAFOV

BOX 1 – Predpoklady externého prostredia	12
BOX 2 – Odhad produkčnej medzery	13
BOX 3 – Výdavky vyvolané vojenským konfliktom na Ukrajine	17
BOX 4 – Opatrenia vlády prijaté v reakcii na rast cien	18
BOX 5 – Alternatívny odhad deficitu v roku 2022 (extrapolácia doterajšieho čerpania hotovostných výdavkov ŠR k septembru 2022).....	21
BOX 6 – Implikácie vyplývajúce z dlhovej brzdy.....	27
BOX 7 – Opatrenia v dôchodkovom systéme	29
BOX 8 – Revízie hodnoty za peniaze	40
BOX 9 – Čerpanie kapitálových výdavkov	43
BOX 10 – Nezávislé Výbory pre odhad makroekonomického vývoja a odhad vývoja daňových príjmov	46
TABUĽKA 1 – Porovnanie prognóz Európskej komisie a Ministerstva financií SR.....	11
TABUĽKA 2 – Produkčná medzera a príspevky faktorov k rastu potenciálneho produktu – národná metodika....	13
TABUĽKA 3 – Alternatívny scenár makroekonomickej prognózy – vyššie ceny energií pre domácnosti	14
TABUĽKA 4 – Očakávané výdavky vyvolané vojenskou agresiou na Ukrajine (mil. eur).....	17
TABUĽKA 5 – Odhadovaný rozdiel medzi súčasnými a trhovými a regulovanými cenami energií v roku 2023....	18
TABUĽKA 6 – Opatrenia prijaté vládou v boji s energetickou krízou s vplyvom na rozpočet	19
TABUĽKA 7 – Konsolidačné úsilie (ESA 2010, % HDP)	23
TABUĽKA 8 – Rozklad indikátora dlhodobej udržateľnosti S2 k roku 2025 (% HDP)	29
TABUĽKA 9 – Výdavky verejnej správy podľa klasifikácie COFOG	34
TABUĽKA 10 – 15 najväčších investičných projektov v roku 2023 (hotovostné vyjadrenie, mil. eur).....	34
TABUĽKA 11 – Porovnanie bilancie výdavkov a príjmov a NPC v 2023 až 2025 (% HDP)	36
TABUĽKA 12 – Kvantifikácie príjmových a výdavkových opatrení (vplyv na rozpočet v ESA2010, mil. eur)	39
TABUĽKA 13 – Prehľad čerpania kapitálových výdavkov (mil. eur)	43
TABUĽKA 14 – Prognóza vybraných indikátorov vývoja ekonomiky SR	44
TABUĽKA 15 – Porovnanie rozpočtových cieľov s Programom stability	44
TABUĽKA 16 – Hodnotenie septembrovej prognózy MF SR vo Výbore pre makroekonomické prognózy	45
TABUĽKA 17 – Priemerná prognóza členov Výboru* (okrem MF SR) a prognóza MF SR	45
TABUĽKA 18 – Hodnotenie prognózy MF SR vo Výbore pre daňové prognózy	47
TABUĽKA 19 – Hotovostné vplyvy na zmenu nominálneho hrubého dlhu verejnej správy (v mil. eur)	48
TABUĽKA 20 – Zoznam jednorazových a dočasných opatrení	49
TABUĽKA 21 – Diskrečné opatrenia – medziročné vplyvy opatrení (mil. eur, ESA2010).....	50
TABUĽKA 22 – Výdavkové opatrenia – medziročné vplyvy (mil. eur, ESA2010)	50
TABUĽKA 23 – Opatrenia prijaté v boji proti pandémie	52
GRAF 1 – Saldo hospodárenia verejnej správy (% HDP)	7
GRAF 2 – Hrubý dlh verejnej správy (% HDP)	7
GRAF 3 – Príspevky k rastu HDP - prognóza (p.b.)	9
GRAF 4 – Export tovarov po mesiacoch (mil. EUR).....	9
GRAF 5 – Veľkoobchodné ceny energií (spotové ceny, EUR/MWh).....	10
GRAF 6 – Prognóza dobiehania trhových podielov (stále ceny, 2019=100)	10
GRAF 7 – Príspevky odvetví k rastu zamestnanosti (p. b.)	11
GRAF 8 – Príspevky k inflácii (p. b.).....	11
GRAF 9 – Prognóza rastu HDP externého prostredia – vážená eurozóna a V3 (% , qoq).....	12
GRAF 10 – Výnosy 10-roč. vládnych dlhopisov (%).....	12

GRAF 11 – Vývoj produkčnej medzery (% pot. HDP): porovnanie MF SR, NBS, EK.....	13
GRAF 12 – Vývoj nominálneho deficitu v % HDP	15
GRAF 13 – Medziročné rasty vybraných položiek v roku 2022 (%-ny rast, ESA2010).....	15
GRAF 14 – Príspevky daní k medziročnému rastu daňovo-odvod. príjmov (2022, ESA 2010, v p. b.)	16
GRAF 15 – Meziročná zmena jednotlivých daní (2022, ESA 2010, v mil. eur).....	16
GRAF 16 – Opatrenia prijaté v boji s pandemiou COVID-19 (% HDP).....	20
GRAF 17 – Plnenie hotovostného deficitu ŠR voči celému roku (%)	21
GRAF 18 – Očakávaný vývoj hotovostného deficitu ŠR (mil. eur).....	21
GRAF 19 – Štruktúra preberaných a extrapolovaných príjmov a výdavkov VS (nekonsolidované)	22
GRAF 20 – Celková fiškálna pozícia v metodike EK (% HDP)	24
GRAF 21 – Tempo rastu bežných výdavkov z národných zdrojov (%).....	24
GRAF 22 – Strednodobá prognóza hrubého a čistého dlhu verejnej správy (% HDP).....	26
GRAF 23 – Príspevky k zmene dlhu VS (% HDP).....	27
GRAF 24 – Dlhodobá prognóza dlhu v scenári nezmenených politík (% HDP)	28
GRAF 25 – Udržateľnosť S1 (EK, MF SR % HDP)	29
GRAF 26 – Udržateľnosť S2 (EK, MF SR % HDP)	29
GRAF 27 – Vplyv reformy I. piliera na výdavky dôchodkového systému (v % HDP).....	30
GRAF 28 – Zmena S2 pri zavedení jednotlivých opatrení a pri zavedení reformy ako celku (v p. b. HDP)	30
GRAF 29 – Medziročný rast HDP, daní a odvodov	32
GRAF 30 – Procyklický vývoj DPPO sa nezopakoval	32
GRAF 31 – Silný rast EDS na DPH (v %).....	32
GRAF 32 – Daňová medzera na DPH (% potenciálneho výnosu).....	32
GRAF 33 – Vývoj výdavkov VS (% HDP)	33
GRAF 34 – Vývoj platov po schválených valorizáciách (index 2021=100).....	38
GRAF 35 – Porovnanie prognóz makroekonomických základní pre rozpočtové príjmy s členmi výboru	46

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

- ADH** – aktuálna dôchodková hodnota
- BCR** – podiel prínosov a nákladov projektu
- CSR** – špecifické odporúčania pre krajinu
- CV** – celkové výdavky
- DPH** – daň z pridanej hodnoty
- DPPO** – daň z príjmu právnických osôb
- DRG** – systém platieb podľa diagnóz
- DSS** – dôchodkové správcovské spoločnosti
- ECB** – Európska centrálna banka
- EDS** – efektívna daňová sadzba
- EFSF** – Európsky finančný stabilizačný nástroj
- EK** – Európska komisia
- EKRK** – ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie
- ESM** – Európsky stabilizačný mechanizmus
- EÚ** – Európska únia
- HDP** – hrubý domáci produkt
- HICP** – harmonizovaný index spotrebiteľských cien
- JAVYS** – Jadrová a vyrad'ovacia spoločnosť
- KRRZ** – Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť
- LFA** – likvidačné finančné aktíva
- MF SR** – Ministerstvo financií SR
- MMF** – Medzinárodný menový fond
- MO SR** – Ministerstvo obrany SR
- MPSVaR** – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
- MTO** – strednodobý rozpočtový cieľ
- MZ SR** – Ministerstvo zdravotníctva SR
- NBS** – Národná banka Slovenska
- NDS** – Národná diaľničná spoločnosť
- NISD** – neziskové inštitúcie slúžiace domácnostiam
- NPC** – scenár nezmenených politík

NR SR – Národná rada Slovenskej republiky
NRVS – Návrh rozpočtu verejnej správy
OČR – ošetrovné
OS – očakávaná skutočnosť
OZE – obnoviteľné zdroje energie
PN – nemocenské
POO – Plán obnovy a odolnosti
RRF – Fond obnovy a odolnosti
RRP – Plán obnovy a odolnosti
RRZ – Rada pre rozpočtovú zodpovednosť
S1 – indikátor strednodobej udržateľnosti verejných financií
S2 – indikátor dlhodobej udržateľnosti verejných financií
SAV – Slovenská akadémia vied
SIH – Slovak Investment Holding
SZČO – samostatne-zárobkovo činná osoba
SZRB – Slovenská záručná a rozvojová banka
ŠP – Štátna pokladnica
ŠR – štátny rozpočet
TFP – celková produktivita faktorov
ŤZP – ťažké zdravotné poistenie
ÚRSO – Úrad pre reguláciu sieťových odvetví
VS – verejná správa
VÚC – vyšší územný celok
VZN – všeobecne záväzné nariadenie
VZP – verejné zdravotné poistenie
ZD – základ dane
ŽSR – Železnice Slovenskej republiky
ŽSSK – Železničná spoločnosť Slovensko

Zhrnutie

Rozpočet na najbližšie roky bude naďalej poznačený potrebou reagovať na najurgentnejšie výzvy. Po miernej stabilizácii situácie súvisiacej s dôsledkami pandémie COVID-19 a ozbrojeným konfliktom na Ukrajine sa do popredia dostáva energetická kríza. Rast cien energií je v trhovom prostredí tak vysoký, že ich plné premietnutie do ekonomiky by viedlo k navýšeniu nákladov domácností, firiem a verejnej správy zhruba až o 24 miliárd eur. To by zodpovedalo takmer štvrtine výkonu celej ekonomiky resp. polovici rozpočtu verejnej správy. Ide tak o bezprecedentný šok ako pre ekonomiku, tak aj pre samotné verejné financie.

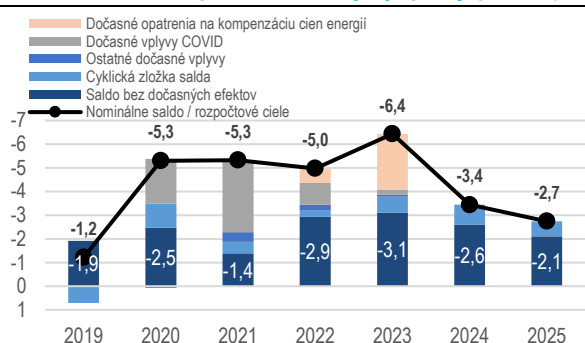
Dvojciferná inflácia sa postupne prejaví naprieč všetkými sektormi ekonomiky. Invázia ruských vojsk na Ukrajinu spôsobila nedostatok niektorých komodít a energií na globálnom trhu, čo viedlo k zvyšovaniu cien. Napriek tomu slovenská ekonomika v roku 2022 ešte posilní o 1,9 % a nezamestnanosť sa mierne zníži. V budúcom roku však už bude vplyv rastu cien výrazný. Reálne mzdy klesnú druhý rok po sebe a s nimi aj miera úspor a spotreba domácností. Dynamika rastu HDP zvolní na 0,6 %. Trh práce bude stagnovať a oživenie príde až s rokom 2024.

Deficit hospodárenia verejnej správy môže v tomto roku dosiahnuť 5,0 % HDP, čo je približne na úrovni posledných dvoch rokov. Náklady pandémie sú síce oproti minulému roku tretinové, avšak novou výzvou sa stáva potreba kompenzácií vysokej inflácie. Zatiaľ boli prijaté opatrenia najmä pre dôchodcov a v menšej miere pre najviac zraniteľné skupiny obyvateľstva. Základný odhad deficitu počíta s tým, že ešte v tomto roku budú prijaté zatiaľ nešpecifikované dodatočné opatrenia v objeme 0,6 % HDP, kompenzujúce vysoké ceny energií pre súkromné podniky a subjekty verejného sektora. Príjmové opatrenia z dočasnej regulácie nad-ziskov budú financovať približne tretinu z týchto nákladov. Základný scenár odhadu deficitu je naďalej spojený s veľkou neistotou, no prevažujú skôr pozitívne rozpočtové riziká. Doterajšie čerpanie výdavkov k septembru je pomalšie než rozpočtový plán a naznačuje, že deficit by mohol skončiť nakoniec aj výrazne nižší.

Vzhľadom na vyhliadky stagnujúcej ekonomiky plánuje vláda budúci rok približne neutrálnu fiškálnu politiku, no pri významnom objeme jednorazových kompenzácií pre domácnosti, firmy a verejnú správu. Rozpočet počíta na budúci rok s približne rovnakou úrovňou trvalého deficitu oproti úrovni aktuálneho roka. Popri tom sa vytvára priestor na dočasné opatrenia vo výške vyše 3 % HDP. Tie budú súvisieť prevažne s novými schémami tlmiacimi dôsledky rastu cien energií, najmä pre firmy a aj pre domácnosti. Domácnostiam bude od budúceho roku tmiť nárast výdavkov na energie aj dohoda so Slovenskými elektrárňami o stabilizácii cien a tiež využitie rezervných zásob plynu. Časť nákladov vlády môže byť prefinancovaná z dočasnej regulácie tzv. nad-ziskov a prípadne aj presmerovaním nevyužitých eurofondov.

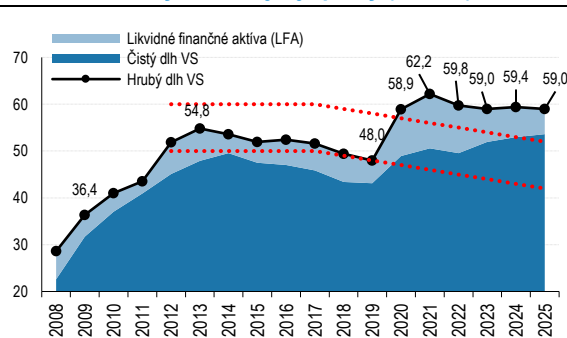
Dlh v pomere k výkonu ekonomiky bude v inflačnom prostredí napriek vyšším deficitom v úvode klesať a následne sa stabilizuje tesne pod 60 % HDP. Pre rok 2023 sa očakáva pokles dlhu z minuloročných 62,2 % na 59 % HDP. Následne, po miernom zvolnení inflácie, sa dlh stabilizuje na rovnakej úrovni, resp. klesne o vyše 2 body za predpokladu znižovania deficitu podľa plánov vlády. Stanovený plán konsolidácie si vyžiada zatiaľ nekonkretizované opatrenia za takmer 2 miliardy eur. Nejasnou však ostáva situácia okolo dlhovej brzdy. Bez jej novely bude potrebné predstaviť na rok 2024 vyrovnaný rozpočet, teda skokovité utiahnutie rozpočtu s trojnásobnou potrebou úsporných opatrení.

GRAF 1 – Saldo hospodárenia verejnej správy (% HDP)

Zdroj: MF SR

GRAF 2 – Hrubý dlh verejnej správy (% HDP)

Zdroj: MF SR

Popri krátkodobých výzvach je potrebné reagovať aj na tie dlhodobé, čo je obsiahnuté najmä v reformách Plánu obnovu a odolnosti. Dlhodobá udržateľnosť verejných financií sa nachádza v pásme vysokého rizika. Parlament schválil reformu I. piliera, ktorá obsahuje opatrenia znižujúce budúce výdavky dôchodkového systému, ale aj zvýšenie tých súčasných najmä kvôli rodičovskému bonusu. Vláda schválila tiež reformu II. piliera, ktorá zlepšuje efektívnosť zhodnocovania dôchodkových úspor cez preddefinované stratégie investovania. V oblasti zvyšovania kvality ľudského kapitálu bude dôležitá aj implementácia povinného predprimárneho vzdelávania, či postupné zavádzanie kurikulárnej reformy a zmien v oblasti vysokého školstva. S cieľom zvýšiť príliv vysokokvalifikovanej pracovnej sily sa pripravuje aj zjednodušenie procesov v rámci pobytovej a pracovnej legislatívy. Vznik centier excelentnosti podporí prepojenie odborného vzdelávania a trhu práce. V oblasti sociálnych politík pokračujú aktivity pre integráciu rómskych komunít v oblasti vzdelávania, zdravia, bývania a zamestnanosti. Opatrenia na zvyšovanie produktivity sa zamerajú na rast celkových investícií do vedy a výskumu, podporu digitalizácie dobudovaním infraštruktúry v oblastiach nepokrytých trhom, zlepšovanie digitálnych zručností a vybudovanie efektívnej elektronickej verejnej správy. Bude sa zároveň pokračovať v reforme riadenia investícií, ktorá má za cieľ zvýšiť spoločenskú návratnosť projektov a zrýchliť a sprehľadniť investičný proces. Podnikateľské prostredie pozitívne ovplyvní znižovanie administratívnej záťaže a odstraňovanie neefektívnych regulácií.

Návrh rozpočtového plánu vychádza z návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2023 až 2025. Príprava materiálu je súčasťou požiadaviek vyplývajúcich z legislatívy Európskej únie. Prezentuje vývoj fiškálnej pozície, predpokladaný vývoj ekonomiky a popis opatrení rozpočtovej politiky na dosiahnutie stanovených cieľov v strednodobom horizonte. Európska komisia následne vydá k rozpočtovému plánu stanovisko. Rozpočtový plán je založený na septembrovej prognóze Výborov pre makroekonomické a daňové prognózy. V prezentovaných údajoch za skutočnosť sa vychádza z predbežne zaslaných údajov do októbrovej notifikácie Eurostatu, ktorá aktuálne prebieha a výsledné čísla sa môžu následne meniť.

I. Makroekonomické predpoklady návrhu rozpočtu

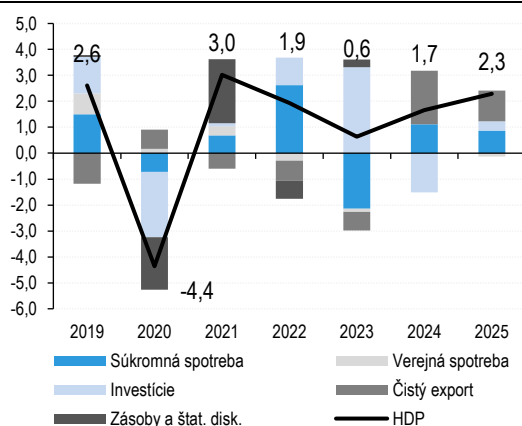
Globálnu pandémiu vystriedala globálna inflácia. Invázia ruských vojsk na Ukrajinu spôsobila nedostatok poľnohospodárskych komodít a energií na globálnom trhu, čo viedlo k zvyšovaniu takmer všetkých cien tovarov a služieb. Napriek silnejúcim cenovým tlakom slovenská ekonomika v roku 2022 posilní o 1,9 % a miera nezamestnanosti sa mierne zníži. Dôvodom je oživenie súkromných investícií a spotreby po pandémii. Začiatkom roku 2023 však ekonomiku už výraznejšie zasiahne prudký rast cien elektriny a plynu, čo povedie až k dvojciferej inflácii. Reálne mzdy klesnú a spolu s nimi aj miera úspor a spotreba domácností. Dynamika HDP zvolní na 0,6 %. Trh práce bude stagnovať a oživenie ekonomiky príde až s rokom 2024.

I.1. Makroekonomická prognóza¹

Slovenská ekonomika v roku 2022 posilní o 1,9 % aj napriek rastúcim cenovým tlakom. Dôvodom je oživenie investícií a spotreby domácností po pandémii. V druhej polovici roka však začne dynamika ekonomiky v dôsledku vysokej inflácie slabnúť. Zahranicičný obchod spomalí pre stagnáciu v eurozóne a v krajinách V3. Zasiahnutý bude najmä priemysel náročný na energiu. Rastúce spotrebiteľské ceny si v druhej polovici roka vyžadujú pokles domácej spotreby, keďže domácnosti už vyčerpali úspory, ktoré naakumulovali počas pandémie. Ekonomiku podpora výdavky ľudí utekajúcich z Ukrajiny a v poslednom štvrtroku aj vyšší daňový bonus, ktorý je súčasťou balíčka rodinných opatrení. Trh práce pocíti negatívny vplyv vysokých cien na prelome rokov, keď mnohým firmám vypršia staršie zmluvy na dodávky energií a domácnosti zasiahne rast regulovaných cien elektriny a plynu. Zamestnanosť bude stagnovať. Vývoj nominálnych miezd podporí valorizácia plátov a jednorazová odmena pre zamestnancov vo verejnom sektore.

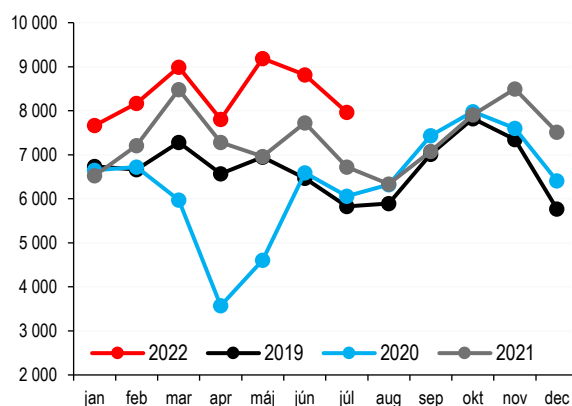
V dôsledku energetickej krízy zvolní v roku 2023 dynamika slovenského HDP na 0,6 %. Pod výrazný pokles dynamiky sa podpíše pokles zahraničnej aj domácej spotreby, keďže nominálne mzdy nebudú stíhať cenám. Miera úspor sa priblíži historickým minimám. Disponibilné príjmy podporí valorizácia plátov vo verejnom sektore a rodinný balíček, ktorý zmierni negatívny vplyv inflácie na spotrebu. Pozitívne budú na ekonomickú aktivitu vplyvať investície z Plánu obnovy a odolnosti a dočerpávanie štrukturálnych fondov EÚ z dôvodu ukončenia tretieho programového obdobia. V druhej polovici roka očakávame zrýchlenie exportov, avšak ohľadom trvania problémov s dodávateľskými reťazcami panuje v sektore zvýšená neistota.

GRAF 3 – Príspevky k rastu HDP - prognóza (p.b.)

Zdroj: MF SR

GRAF 4 – Export tovarov po mesiacoch (mil. EUR)

Zdroj: ŠÚ SR

Oživenie ekonomiky očakávame v rokoch 2024 a 2025, keď sa bude jej podchladenie postupne zmierňovať. Slovenský export bude ťahaný nielen zahraničným dopytom, ale aj dobiehaním stratených trhových podielov

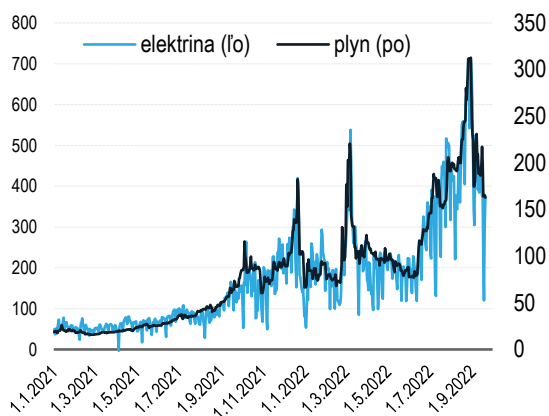
¹ Časový rad očakávaných úrovní HDP pre roky 2021 až 2024 vychádza z revidovaných údajov o HDP za rok 2020 zaslaných do jesennej notifikácie Eurostatu a prepočítaný reťazením nominálnych medziročných rastov zo septembrovej prognózy Výboru pre makroekonomické prognózy. Tieto predpoklady sú použité aj pri iných ukazovateľoch vyjadrených v pomere k HDP. Prognóza zahŕňa predpoklad znižovania štrukturálneho deficitu verejných financií o 1 % HDP v rokoch 2023-2024.

v posledných rokoch. Návrat čerpania fondov EÚ na bežné hodnoty a pomalší prítok mladých ľudí na trh práce z dôvodu demografických zmien budú však brzdu.

Trh práce napriek rastúcim cenovým tlakom v roku 2022 spevní. Prvý polrok bol v znamení postcovidového zotavenia, čo sa premietlo aj do vysokého rastu zamestnanosti. Miera nezamestnanosti tak v prvom polroku klesla až o pol percentuálneho bodu. K pozitívnemu vývoju najviac prispel sektor služieb, ktorý bol počas pandémie zasiahnutý najsilnejšie a pod časť nárastu sa podpísali aj ľudia z Ukrajiny, ktorých sa v prvom polroku zamestnalo zhruba 10 tisíc. Tí zatiaľ obsadzujú prevažne nízko kvalifikované pracovné miesta v priemysle a službách, o ktoré domáci pracovníci dlhodobo nejavili záujem. V druhej polovici roka predpokladáme spomalenie v priemysle kvôli vysokým cenám energií, čo bude tmiť aj zamestnanosť. Rok 2022 by miera nezamestnanosti mala ukončiť na úrovni 6 %.

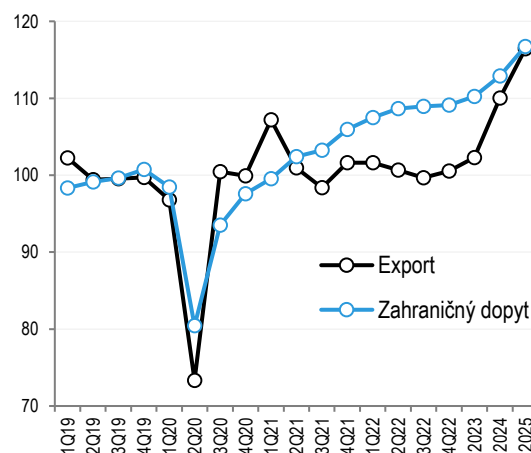
Zvoľnenie dynamiky HDP sa v roku 2023 pretaví do stagnácie zamestnanosti. Vysoké ceny energií budú brzdiť spotrebu domácností, čo spolu s utmeným priemyslom negatívne ovplyvní tvorbu pracovných miest. Nárast nezamestnanosti pocítia najmä pracovníci v energeticky náročnej výrobe, celkovo však neočakávame výrazný pokles počtu pracovných miest. Miera nezamestnanosti by mala v roku 2023 v priemere dosiahnuť 6,1 %. Po odznení energetického šoku by mala začať opäť klesať, podporená investíciami z Plánu obnovy a odolnosti, zotavením priemyslu a prijatým rodinným balíčkom.

GRAF 5 – Veľkoobchodné ceny energií (spotové ceny, EUR/MWh)

Zdroj: ENTSO-E, EEX

GRAF 6 – Prognóza dobiehania trhových podielov (stále ceny, 2019=100)

Zdroj: MF SR

Inflácia v roku 2022 dosiahne 12,4 %, najmä pre ceny energií. Globálne ceny poľnohospodárskych komodít sa mierne znížili oproti úrovniam, kam ich vyhnala vojna na Ukrajine. Európske ceny plynu a elektriny naopak počas leta narástli, aj keď už nedosahujú extrémne hodnoty pozorované na konci augusta. Vyššie náklady firiem tak potiahnu ceny potravín, ako aj tovarov a služieb až do konca roka. Regulované ceny tlačí nahor zvýšenie cien energií pre domácnosti na začiatku roka. Vyššie je aj imputované nájomné, odrážajúce ceny energií a stavebných materiálov. Ceny pohonných látok budú oproti minulému roku o štvrtinu vyššie, aj keď v súčasnosti viac mesiacov po sebe klesajú.

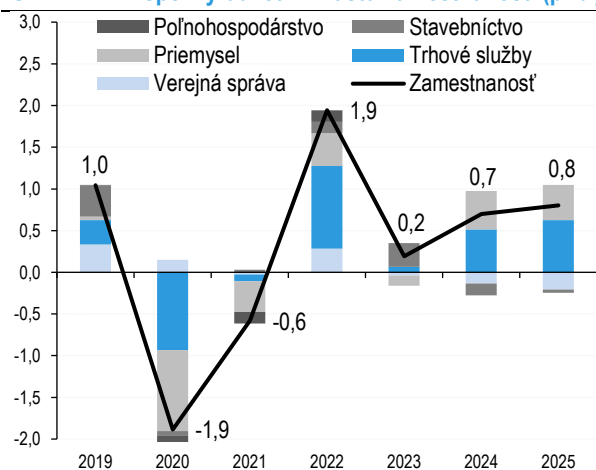
Rast cien bude kulminovať v roku 2023 na úrovni 13,5 %. Vojna na Ukrajine spolu so zvýšením dopytu po tovaroch (na úkor služieb) z dôvodu pandémie výrazne zdvihla ceny budúcich kontraktov energetických komodít. Pri štandardnom regulačnom rámci by to viedlo k nárastu ceny elektriny na rok 2023 na takmer päťnásobok a ceny plynu na trojnásobok. Celková inflácia by v tomto prípade mohla prekročiť 30 %. Opatrenia na zabezpečenie nižších cien energií sa chystajú na európskej aj národnej úrovni, v čase prognózy však ešte konkrétne opatrenia neboli známe. Na základe dostupných informácií sa pri prognóze uvažovalo pre rok 2023 so zvýšením ceny elektriny o 40 % a ceny plynu o 60 %. Do cien tepla, ktorých sa zastropovanie zatiaľ netýka, by sa mal premietnuť

plný vplyv vyššej veľkoobchodnej ceny plynu. V ďalších rokoch sa očakáva, v súlade s navrhovanou reguláciou, len mierne zvýšenie. Cena elektriny opäť stúpne po uplynutí dvojiročnej lehoty dohodnutej v memorande. Na strednodobom horizonte bude infláciu tmiť aj predpokladaná konsolidácia verejných financií.

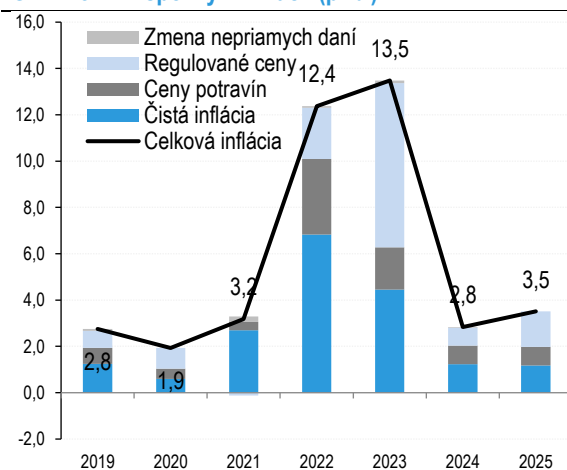
Reálne mzdy v rokoch 2022 a na 2023 kumulatívne poklesnú o viac než 6 %. Nominálne mzdy budú síce nasledujúce roky rásť vysokým tempom, no na infláciu sa v tomto ani v budúcom roku nedotiahnu. Výrazné zaostávanie miezd vo verejnom sektore v tomto roku trochu zmierni júlové trojpercentné zvýšenie taríf a jednorazová odmena 500 eur. V budúcom roku potiahnu mzdy vo verejnej správe (vrátane školstva) silné januárové valorizácie plátov. Vysoké rasty nominálnych miezd v súkromnom sektore však môžu byť obmedzené vyššími nákladmi firiem na energie.

GRAF 7 – Príspevky odvetví k rastu zamestnanosti (p. b.)

Zdroj: MF SR

GRAF 8 – Príspevky k inflácii (p. b.)

Zdroj: MF SR

Prognóza MF SR je v porovnaní s jarnou aj letnou prognózou EK pesimistickejšia². Hlavným dôvodom je fakt, že v septembrovej prognóze MF SR sa odráža prudký nárast cien energií v letných mesiacoch, ktorý zvyšuje náklady firiem v Európe a povedie pravdepodobne k recesii v Eurozóne a spomaleniu rastu HDP aj zamestnanosti na Slovensku. Staršie prognózy EK letné zvyšovanie cien ešte nezachytili. Z tohto dôvodu sa produkčná medzera v roku 2023, na rozdiel od odhadu EK, podľa MF SR roztvára.

TABUĽKA 1 – Porovnanie prognóz Európskej komisie a Ministerstva financií SR

Ukazovateľ (rast v % ak nie je uvedené inak)		2022	2023
Reálne HDP	Prognóza EK (jar)	2,3	3,6
	Prognóza EK (leto)	1,9	2,7
	Prognóza MF SR (sept)	1,9	0,6
Súkromná spotreba	Prognóza EK (jar)	1,9	1,9
	Prognóza MF SR (sept)	4,6	-3,7
Verejná spotreba	Prognóza EK (jar)	-1,7	0,2
	Prognóza MF SR (sept)	-1,5	-0,7
Celkové investície	Prognóza EK (jar)	10,8	13,4
	Prognóza MF SR (sept)	5,4	16,3
Export tovarov a služieb	Prognóza EK (jar)	2,9	7,4
	Prognóza MF SR (sept)	-1,6	1,7
Import tovarov a služieb	Prognóza EK (jar)	3,4	7,6
	Prognóza MF SR (sept)	-0,9	2,4

² Porovnanie prognózy MF SR s prognózou EK vychádza z požiadavky smernice Rady 2011/85/EÚ z 8. novembra 2011 o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov.

Inflácia (HICP)	Prognóza EK (jar)	9,8	6,8
	Prognóza EK (leto)	10,5	8,2
	Prognóza MF SR (sept)	11,6	13,5
Zamestnanosť (ESA)	Prognóza EK (jar)	1,9	0,6
	Prognóza MF SR (sept)	1,9	0,2
Produkčná medzera (% z pot, HDP)	Prognóza EK (jar)	-0,8	0,0
	Prognóza MF SR (sept)	-0,7	-1,8

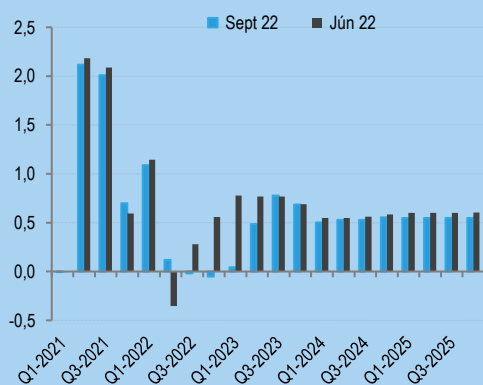
Zdroj: MF SR

BOX 1 – Predpoklady externého prostredia

Vojnový konflikt na Ukrajine zvýšil ceny komodít po celom svete. V súčasnosti čelí Európa dodatočným cenovým tlakom vzhľadom na snahu odchýliť sa od silnej závislosti na dodávkach komodít z Ruska. Vysoká inflácia v eurozóne a v krajinách V3 zhoršuje ich očakávaný reálny ekonomický vývoj a na prelome rokov jej hrozí recesia (GRAF 9). Efekt oživenia z otvárania ekonomík zo začiatku roka 2022 vyrchla, reálne príjmy obyvateľov klesajú. Prepád ekonomiky bude ťahaný najmä poklesom spotrebiteľských výdavkov. Negatívne budú na hospodársku aktivitu pôsobiť vysoké náklady vstupov a obmedzovanie produkcie v nerentabilných firmách. Napätý trh s energiami sa zmierni až v druhej polovici 2023, domácnosti uvoľnia úspory a postupne budú prispievať k obnove ekonomickej aktivity u našich obchodných partnerov. Prepád a následná obnova zahraničného dopytu pôjde ruka v ruke s efektívnymi fiškálnymi opatreniami zameranými na obmedzenie plného prenosu vysokých trhových cien do firemných nákladov a spotrebiteľských cien. HDP podporí aj čerpanie RRP.

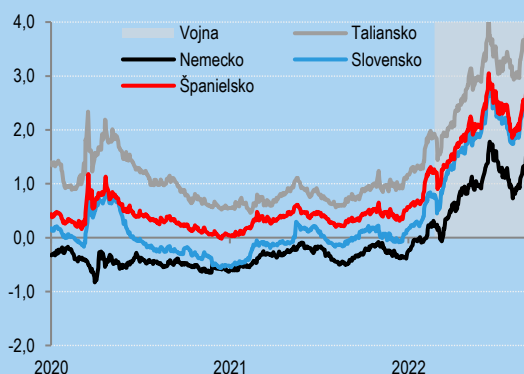
Silný a plošný rast cien primäl Európsku centrálnu banku (ECB) k zvýšeniu krátkodobých sadziieb, čo posilnilo nápor na dlhodobé výnosy štátnych dlhopisov (GRAF 10). Euro sa v reakcii na očakávané spomalenie ekonomiky eurozóny a sprísnenie monetárnej politiky pohybuje pri parite s americkým dolárom. Očakáva sa, že centrálna banka bude reagovať na vysokú infláciu ďalším sprísňovaním monetárnej politiky, ktoré zvyšuje obavy o slabší výkon ekonomiky eurozóny. Vyššie úroky a neistota spomaľujú investičnú aktivitu. Fiškálne opatrenia na zmiernenie rastu cien energií pre domácnosti a podniky pomôžu stabilizovať ekonomickú situáciu. Z dôvodu alternatívnych dodávok energií oproti Rusku a jej nových zdrojov v Európe sa trh s energiami v roku 2023 stabilizuje a zastaví zhoršovanie finančných podmienok.

GRAF 9 – Prognóza rastu HDP externého prostredia – vážená eurozóna a V3 (% , qoq)

Zdroj: IFP

GRAF 10 – Výnosy 10-roč. vládnych dlhopisov (%)

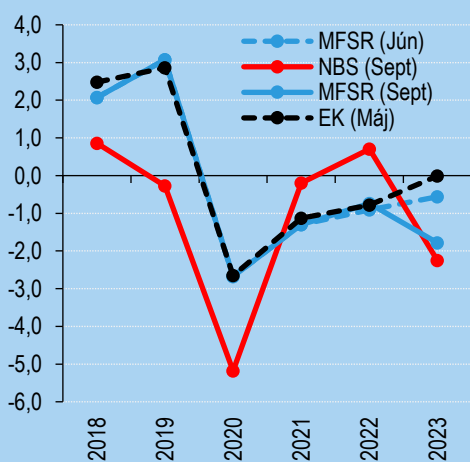

Zdroj: Macrobond, IFP

BOX 2 – Odhad produkčnej medzery

Vojna na Ukrajine spôsobila prudký rast nákladov na výrobu a obmedzila výrobný potenciál slovenskej ekonomiky. V roku 2022 bude dynamika potenciálneho HDP len na úrovni 1,3 %. Inflácia uberie silu aj dopytu a ekonomika bude podchladená na úrovni -0,7 % pod potenciálom. Následky energetickej krízy pretrvávajú a v roku 2023 sa výkon ekonomiky posunie ešte hlbšie pod potenciál k úrovni -1,8 % pot. HDP. Odhady sú v národnej metodike MF SR a voči prognóze EK z mája 2022 sú pesimistickejšie. EK odhadovala uzatvorenie produkčnej medzery v roku 2023. Národná metodika MF SR je v tomto dokumente využitá pre odhad cyklickej zložky potrebnej k výpočtu štrukturálneho salda verejných financií.

Podľa národnej metodiky MF SR bude v roku 2022 slovenská ekonomika len mierne podchladená, voči potenciálu bude jej výkon nižší o -0,7 %. Kým v prvom polroku 2022 pomáhali rastu HDP uvoľnené opatrenia po pandémie, v roku 2023 sa vysoká inflácia prejaví v slabšom spotrebiteľskom dopyte výraznejšie. Oživeniu ekonomiky budú chýbať dodatočné úspory. V roku 2023 tak pomôžu výkonu najmä zdroje z nedočerpaných EÚ fondov a začiatok silnejšieho čerpania Plánu obnovy. Napriek tomu sa ekonomika ešte viac podchladí a bude 1,8 % pod potenciálom. Dopytová stránka ekonomiky sa bude obnovovať len pomaly. Produkčná medzera sa mierne opäť roztvorí v roku 2024 z dôvodu výpadku EÚ fondov, následne očakávame jej postupné uzatváranie. Tempo tvorby potenciálu bude ťahané najmä akumuláciou kapitálu z investícií z EÚ zdrojov a celkovou produktivitou. Produktivita výrobných faktorov je však oproti predpokladom z minulých rokov výrazne obmedzená či už pandemiou, nedostatkom vstupov do produkcie a nakoniec energeticou krízou. Následkom negatívneho demografického vývoja sa bude príspevok rastu potenciálnej zamestnanosti postupne silnejšie prepadať do negatívnych čísiel.

GRAF 11 – Vývoj produkčnej medzery (% pot. HDP): porovnanie MF SR, NBS, EK

Zdroj: MF SR, NBS, AMECO

TABUĽKA 2 – Produkčná medzera a príspevky faktorov k rastu potenciálneho produktu – národná metodika

	Prod. medzera (% pot. HDP)	Pot. HDP (rast, %)	TFP*	Kapitál	Práca
2018	2,1	2,2	1,0	0,7	0,5
2019	3,1	1,6	0,6	0,7	0,2
2020	-2,7	1,3	0,6	0,7	-0,1
2021	-1,3	1,6	1,1	0,5	0,0
2022F	-0,7	1,3	0,8	0,6	0,0
2023F	-1,8	1,7	0,9	0,8	-0,1
2024F	-2,2	2,1	1,3	1,0	-0,2
2025F	-1,7	1,7	1,2	0,8	-0,3

*Celková produktivita výrobných faktorov

Zdroj: MF SR

Rozdiel v odhadoch produkčnej medzery EK a MF SR (národná metodika) spôsobuje rozdielny horizont prognóz a rozdielne predpoklady ohľadom celkovej produktivity výrobných faktorov (TFP). Kým metodika EK odhaduje produkčnú medzeru na dva roky dopredu, prognóza MF SR robí odhad až na štyri roky. Metodika EK je postavená na trendoch a filtrácii premenných, takže predĺženie horizontu prognózy môže mať za následok rozdielne odhady produkčnej medzery na kratšom horizonte i v prípade nezmenených vstupov. Ďalším rozdielom je úprava TFP o vplyv investícií z Plánu obnovy, ktorý sme odhadli na základe panelových údajov o 34 krajinách (EÚ, UK, USA, Island, Nórsko, Švajčiarsko, Kanada a Japonsko) počas rokov 2010 až 2019. Nárast tempa rastu investícií o 1 p. b. je spojený s nárastom tempa rastu celkovej produktivity o 0,061 p.

b. Rast celkovej produktivity faktorov sme následne upravili na základe objemu naplánovaných investícií v jednotlivých rokoch a odhadnutého vplyvu na TFP.

MF SR pri odhade potenciálneho produktu zároveň zohľadňuje aj vývoj produkčnej medzery, ktorá ovplyvňuje dynamiku domácej inflácie, obchodnej bilancie a trhu práce. Výsledný rozklad HDP je preto založený nielen na odhade štrukturálnej zložky, ale simultánne aj na odhade cyklickej zložky. V prípade metodiky EK sa nezohľadňuje vplyv spomínanej cyklickej zložky na ekonomiku, čo môže viesť k menej presnému odhadu produkčnej medzery. Ako príklad uvádzame tlmený rast spotrebiteľských cien a pozitívnu obchodnú bilanciu (indikujúcu prebytok zahraničného dopytu nad domácim), čo v posledných rokoch naznačuje len nízke prehrievanie slovenskej ekonomiky.

I.2. Alternatívny scenár makroekonomickej prognózy: vyššie ceny energií pre domácnosti

Z dôvodu neustálych prudkých zmien na trhu s elektrinou a plynom a je modelovaný aj scenár ich pesimistickejšieho vývoja.

Pesimistickejší scenár vyšších cien energií počíta s rastom ceny elektriny pre domácnosti až o 75 % a plynu o 160 %. Pod váhou silných cien energií by domácnosti výraznejšie obmedzili bežnú spotrebu tovarov a služieb a reálne HDP by pokleslo v roku 2023 o 0,5 %. Otváranie ekonomiky po pandemických lockdownoch v prvej polovici roka 2022 pomohlo obnoviť spotrebu domácností aj napriek vysokej inflácii. Spotreba bola však na úkor úspor, keďže miera úspor sa posunula k historickým minimám. V prípade uvedených nárastov koncových cien energií by sa dostali reálne príjmy domácností pod väčšiu tlak a hrozila by spotrebou ťahaná recesia ekonomiky. Spotreba domácností v tomto scenári klesá medziročne viac ako 5 % a inflácia by dosiahla 18,5 %. Rast cien plynu v tomto scenári o 160% vychádza z informácie o zmiešaní časti lacného plynu (s cenou podľa futures CAL-26, v súčasnosti cca 60 EUR/MWh) s plynom s cenou podľa súčasného rámca ÚRSO na rok 2023 (93 EUR/MWh). Scenár nepredpokladá dodatočný nárast cien plynu a elektriny pre firmy, pri predpoklade, že ich absorbujú priebežne počas roka 2022. Taktiež sa neočakáva v scenári silnejší rast nominálnych miezd z dôvodu vyššej inflácie, keďže vyjednávací pozície zamestnancov budú vzhľadom na predošlý vysoký rast nákladov firiem obmedzené. Nad rámec spotreby obmedzia domácnosti i investície, odrážajúc nielen vyššie stavebné náklady na materiál, neistotu cien energií do budúcnosti, ale i postupné zvyšovanie úrokových sadzieb na úvery. Priemerný rast regulovaných cien v roku 2023 dosiahne 76 % oproti 43 % v základnom scenári.

TABUĽKA 3 – Alternatívny scenár makroekonomickej prognózy – vyššie ceny energií pre domácnosti

Kumulatívna zmena rastu jednotlivých premenných oproti základnému scenáru je v p. b.
Zmena daňových príjmov sa uvádza ako zmena oproti zákl. scenáru, hrubý dlh VS sa uvádza ako zmena oproti základnej prognóze

	Reálne HDP	Spotrebné ceny	Produkčná medzera	Súkromná spotreba	Vládna spotreba	Reálne investície	Reálny export	Zamestnanosť	Nominálne mzdy	Daňové príjmy (% HDP)	Dlh VS (% HDP)
2021	-0,3	0,2	-0,3	-0,5	0,0	-0,3	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	0,3
2022	-0,1	0,4	-0,4	0,0	0,4	-0,3	-0,1	0,0	0,0	-0,1	0,2
2023	-0,1	0,4	-0,4	-0,1	0,3	-0,2	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	0,3
2024	-0,1	0,4	-0,5	-0,2	0,3	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,4

Zdroj: MF SR

II. Rozpočtové ciele

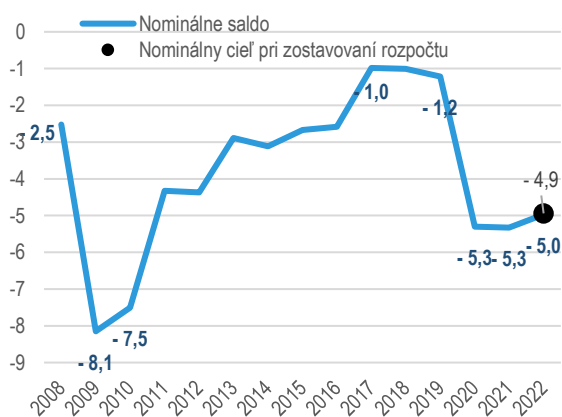
Deficit môže dosiahnuť v tomto roku 5,0 % HDP, čo je približne na úrovni posledných dvoch rokov. Náklady pandémie sú síce oproti minulému roku približne tretinové, avšak novou výzvou pre rozpočet je potreba kompenzácií vysokého rastu cien pre nízko príjmové skupiny obyvateľstva a subjekty, ktoré rast cien zasahuje najvýraznejšie. Zatiaľ boli prijaté jednorazové kompenzačné opatrenia najmä pre dôchodcov, rodiny s deťmi a najviac zraniteľné skupiny obyvateľstva. Odhad MF SR zároveň predpokladá, že ešte budú prijaté zatiaľ nešpecifikované opatrenia v objeme približne 0,6 % HDP, smerujúce najmä na kompenzácie pre súkromné podniky a subjekty verejného sektora. Vplyvom inflácie rastie príjmová aj výdavková strana rozpočtu dvojciferným tempom. Základný scenár odhadu deficitu je naďalej spojený s veľkou neistotou, no oproti základnému scenáru prevažujú skôr pozitívne rizika. Hlavným dôvodom je doterajšie čerpanie výdavkov k septembru, ktoré je slabšie než predpokladal rozpočet a pri pokračovaní trendov z minulosti by deficit mohol byť aj výraznejšie nižší.

Budúci rok plánuje vláda vzhľadom na vyhliadky stagnujúcej ekonomiky približne neutrálnu fiškálnu politiku. Rozpočet tak oproti aktuálnemu roku cieľi približne nezmenenú úroveň schodku bez vplyvu dočasných efektov. Návrh rozpočtu však počíta aj s prijatím jednorazových kompenzácií rastu cien energií pre domácnosti, firmy a verejnú správu v objeme až 2,9 % HDP, čo navýši nominálny deficit potenciálne až do výšky 6,4 % HDP. V rokoch 2024 a 2025 je predbežným plánom každoročné znižovanie trvalého deficitu o 0,5 % HDP, popri odznení podporných opatrení v kontexte očakávanej stabilizácie makroekonomického prostredia. Na splnenie nominálnych cieľov deficitov na úrovni 3,4 a 2,7 % HDP je potrebné konkretizovať celkové konsolidačné opatrenia približne v objeme 1,4 % HDP. Pri absencii novely zákona o rozpočtovej zodpovednosti by musela vláda na rok 2024 predložiť dokonca plne vyrovnaný rozpočet, čo by znamenalo až približne trojnásobne vyšší objem potrebných úspor.

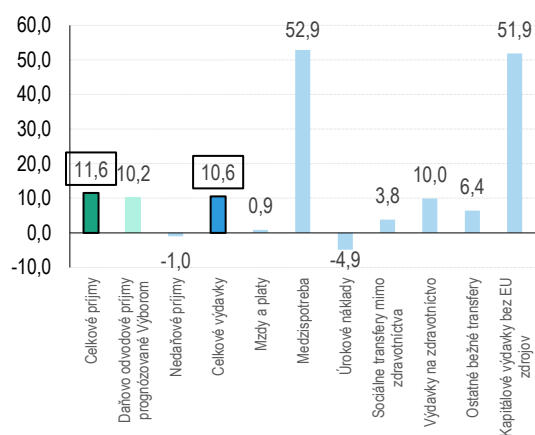
II.1. Aktuálny vývoj verejných financií v roku 2022

Očakávaný deficit v tomto roku sa oproti predpokladom rozpočtu mierne zvyšuje na 5,0 % HDP a voči posledným dvom rokom ostáva približne nezmenený. Príjmy verejnej správy rastú medziročne o 11,6 %, pričom výdavková strana dosahuje o čosi miernejší rast vo výške 10,6 %. Za vysokými medziročnými rastami príjmovej ako aj výdavkovej strany je najmä prudký rast inflácie. Na výdavkovej strane ťahajú silný medziročný rast aj opatrenia prijaté vládou najmä na zmiernenie dopadu rastu cien na vybrané skupiny obyvateľstva ako aj rodinný balík. Časť opatrení reagujúcich na energetickú krízu v sume 0,6 % HDP zatiaľ nie je špecifikovaných. Zároveň, aj doterajšie čerpanie ostatných výdavkov vytvára priestor, aby deficit nakoniec skončil omnoho nižší (viac **BOX 5**).

GRAF 12 – Vývoj nominálneho deficitu v % HDP

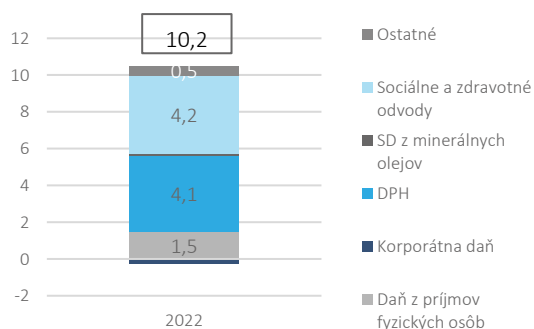
GRAF 13 – Medziročné rasty vybraných položiek v roku 2022 (%-ny rast, ESA2010)

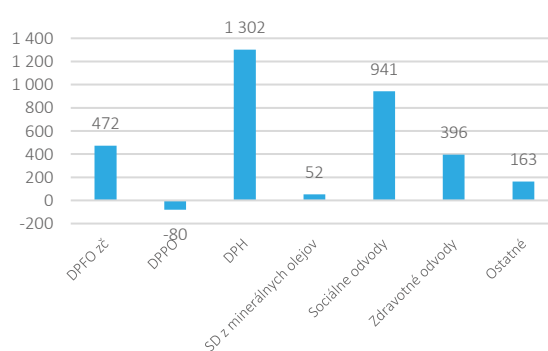
Zdroj: MF SR

Celkovo porastú príjmy z daní a odvodov v tomto roku mierne nad 10 %, čo je dynamika naposledy pozorovaná v predkrízových rokoch 2007 a 2008. Prudký rast cien sa cez makroekonomické základne pretavuje do silného výberu daní, ktorý ostáva medziročne na vysokých úrovniach. Nad rámec makroekonomických fundamentov bolo plnenie daní za prvú polovicu roka 2022 slabšie a naznačuje mierne spomalenie výberu niektorých daní. Prichádzajúce firemné daňové priznania síce potvrdili, že rok 2021 bol pre niektoré firmy a sektory výnimočný, no prudký rast cien energií negatívne zasahuje ziskovosť firiem najmä v roku 2022. Naopak, výnos DPH je robustný a porastie o dvojciferné hodnoty v roku 2022 (17 % rast). Je ťahaný silnou spotrebou, ale aj rastom cenovej hladiny. Celková úspešnosť výberu DPH ostáva vysoká, ale riziká v podobe slabšieho plnenia ako by naznačovala spotreba domácností môžu znížiť výnos DPH v druhej polovici roka. Viac ako polovicu rastu celkových daňových a odvodových príjmov tvorí príspevok výnosu dane z príjmu fyzických osôb a odvodov. Tie rastú z dôvodu pozitívneho vývoja na trhu práce a rastu mzdovej bázy o 10,7 %. Pri výnose sociálnych odvodov došlo nad rámec toho v roku 2022 opätovne k oddĺženiu nemocníc, čo síce zvyšuje sociálne odvody v aktuálnom roku, ale zároveň má aj rovnakú protistranu na výdavkoch. Výnos spotrebných daní bude v roku 2022 vyšší, najmä z dôvodu lepšieho vývoja makroekonomických základní.

GRAF 14 – Príspevky daní k medziročnému rastu daňovo-odvod. príjmov (2022, ESA 2010, v p. b.)

GRAF 15 – Meziročná zmena jednotlivých daní (2022, ESA 2010, v mil. eur)

Zdroj: MF SR

Nedaňové príjmy naopak zaznamenajú v súhrne medziročný pokles o 1 %. Príjmy z predaja emisných kvót v roku 2022 porastú z dôvodu rastúcich cien emisných povoleniek na burze³. Naopak, výnos z dividend z podnikov spoluvlastnených štátom za rok 2022 medziročne poklesnú až o 27 %⁴. V prípade príjmov z odvodu z hazardných hier pokračuje rastúci trend a v roku 2022 sa očakáva medziročný rast na úrovni 12 %. Hlavným faktorom vyššieho výberu sú príjmy z online kasín. Celkový výnos z elektronického mýta a z predaja diaľničných známok v roku 2022 pokračoval v medziročnom oživení na úrovni 7 %. Úroveň predaných diaľničných známok presiahne predkrízovú úroveň z roka 2019.

Rast miezd a platov bude ešte v tomto roku medziročne zaostávať za infláciou a aj tempom rastu miezd v súkromnom sektore. Celkové výdavky na kompenzácie rastú oproti predošlému roku o 1 %, teda výrazne menej ako inflácia. Miernemu nárastu prispela valorizácia miezd zamestnancov vo verejnom sektore vo výške 3 % od júla 2022 ako aj jednorazová odmena štátnym zamestnancom a zamestnancom pri výkone práce vo verejnom

³ Počas roka 2022 nastala zmena v metodike aktuálneho zaznamenávanie príjmov z emisných kvót. Po novom bude metodika vychádzať z aukcionovaných kvót v roku t-1 (časovo posunutý cash, t. j. hotovostný vplyv roku t-1 zodpovedá aktuálnemu vplyvu roku t). Súčasná metodika aktuálnych príjmov z emisných kvót je určená Štatistickým úradom z októbra 2015, kde je počet všetkých odovzdaných kvót v danom roku ocenených priemernou cenou spotrebovaných kvót. Priemerná cena spotrebovaných kvót sa rovná cene „živých“ kvót vydelená počtom „živých“ kvót.

⁴ Takmer tretina očakávaných dividend už bola podnikmi vyplatená, zostatok vychádza zo ziskov z ukončeného hospodárskeho roku 2021.

záujme vo výške 500 eur vyplácaná v septembri.⁵ Mzdový balík rastie aj z dôvodu mierneho nárastu počtu zamestnancov.⁶ Naopak spomaľuje ho odznenie pandemických opatrení⁷.

Spolu s rastom cien prudko porastú výdavky na tovary a služby⁸. Prudké medziročné navýšenie spôsobujú najmä vyššie výdavky verejnej správy na energie. Na tovaroch a službách je tiež rozpočtovaná zatiaľ nealokovaná rezerva na opatrenia súvisiace s nárastom cien energií v objeme 650 mil. eur⁹. V základom scenári sa očakáva, že výdavky na tovary a služby výrazne porastú aj z dôvodu medziročného navýšenia čerpania EÚ fondov, spolufinancovania ako aj Plánu obnovy a odolnosti¹⁰. Ich doterajšie čerpanie však naznačuje, že do konca roka nemusí byť minutý celý objem (viac **BOX 5**). V menšej miere je medziročný rast spôsobený aj výdavkami vyvolanými vojnou na Ukrajine¹¹ (viac **BOX 3**), reformou policajného zboru a kompenzáciami tohtoročného sucha farmárom. Naopak, rast spomaľujú nižšie prevádzkové výdavky spojené s pandemiou COVID 19, ktoré sú medziročne nižšie približne o polovicu. Ide najmä o pokles výdavkov na testovanie, ale aj výdavky zdravotníckych zariadení spojených s pandemiou.

BOX 3 – Výdavky vyvolané vojenským konfliktom na Ukrajine

Náklady vyvolané vojnou na Ukrajine môžu v tomto roku dosiahnuť 0,2 % HDP. Výdavky vyplývajú najmä z tzv. Lex Ukrajina (I. II. III.) a priamych nákladov spojených s bezprostredným kontaktom s utečencami ako aj ich začleňovaním do spoločnosti. MF SR očakáva, že do konca roka na Slovensku požiada o dočasné útočisko okolo 100-tisíc ľudí¹². Časť z týchto výdavkov bude refinancovaná z EÚ fondov. Ďalšie výdavky sú spojené s vojenskou a humanitárnou pomocou zaslanou priamo na Ukrajinu¹³. Vojenský konflikt na Ukrajine pôsobí na verejné financie aj nepriamo, tzv. vyvolanými nákladmi. Predovšetkým cez náklady na vybudovanie kontajnerového mestečka pre vojakov NATO, ktorí prišli na Slovensko v reakcii na ruskú agresiu. Ďalším takýmto nákladom je kúpa nových vrtuľníkov.

Lex Ukrajina upravuje najmä podmienky poskytovania zdravotnej starostlivosti, výšku príspevkov na bývanie ako aj nároky na dávku v hmotnej núdzi. Na neodkladnú zdravotnú starostlivosť má nárok utečenec po dobu 30 dní. Po žiadosti o dočasné útočisko vzniká nárok aj po uplynutí tejto 30 dňovej lehoty. Príspevok na ubytovanie sa od októbra vypláca vo výške 10 eur denne pre osobu nad 15 rokov, resp. polovica – 5 eur na dieťa do 15 rokov¹⁴. Dávka v hmotnej núdzi sa vypláca v štandardnej výške ako pri iných žiadateľoch o túto dávku. Príplatok na stravu sa vypláca každému dieťaťu, ktoré navštevuje školské zariadenie vo výške 1,3 eur na deň, keď navštevuje školu. Zároveň však jeho rodičia sú v hmotnej núdzi. Náklady v regionálnom školstve sa na žiakov z Ukrajiny od tohto školského roka vyplácajú na úrovni ostatných žiakov. Náklady na vzdelávanie budú preplácané z EÚ fondov.

TABUĽKA 4 – Očakávané výdavky vyvolané vojenskou agresiou na Ukrajine (mil. eur)

	2022	2023
Výdavky spojené s utečencami	162	100
Humanitárna a vojenská pomoc Ukrajine	27	0
Ostatné (vyvolané) výdavky	61	0

⁵ Odmeny vo výške 500 eur boli vyplatené v mesiaci september iba štátnym zamestnancom. Zamestnancom vo verejnom záujme majú byť odmeny vyplatené do decembra 2022. Nárast miezd a plátov vo verejnej správe výrazne zaostáva za vývojom miezd v súkromnom sektore. V súkromnom sektore rastú mzdy o 9,3 %.

⁶ Oproti minulému roku pracuje vo verejnej správe takmer o 5 tisíc ľudí viac, teda približne o 1 % viac. Vyššiu zamestnanosť zabezpečili takmer v celej miere samosprávy

⁷ V roku 2021 sa vyplácali odmeny pracovníkom v boji s pandemiou.

⁸ V ESA 2010 považované za medzispotrebu (P.2)

⁹ Vychádza sa z predpokladu, že sa využije 50 % rozpočtového priestoru, ktorý poskytujú novela rozpočtu na rok 2022 po odpočítaní výdavkov na 14-te dôchodky

¹⁰ Ide o medziročný nárast o 731 mil. eur (v 2021 išli na tieto účely výdavky v objeme 187,6 mil. eur, na tento rok sa očakáva 931 mil. eur).

¹¹ Nie všetky náklady spojené s vojenským konfliktom na Ukrajine sú spojené s medzispotrebou, ale aj sociálnymi transfermi, ostatnými bežnými transfermi a kapitálovými výdavkami.

¹² Do 6. októbra požiadalo o dočasné útočisko na Slovensku 96512 utečencov z Ukrajiny.

¹³ Tieto výdavky sú zarátané už v očakávanom deficite.

¹⁴ Zároveň sú stanovené aj cenové stropy, ktoré je možné vyplácať v závislosti od veľkosti bytu. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/27615/1> Pre komerčné ubytovacie zariadenia platia vyššie cenové limity (24,2 eur pre osobu nad 15 rokov, resp. polovica pre dieťa do 15 rokov. Nariadenie Vlády SR dostupné tu: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/27650/1> Príspevok sa má vyplácať do konca februára 2023.

Spolu	250	100
		Zdroj: MF SR

Náklady na obsluhu verejného dlhu sú zatiaľ stabilizované a medziročne dokonca klesajú¹⁵. V snahe znižovať inflačné tlaky a znížiť mieru neistoty na finančných trhoch Európska centrálna banka v roku 2022 zvyšovala úrokové sadzby. Tento vplyv sa však v aktuálnom roku ešte silne neprejavuje z dôvodu, že sadzby na existujúce portfólio slovenských dlhopisov sú zafixované a vyššie sadzby sa prejavia len na nových emisiách. Slovensko navyše naakumulovalo výrazný objem likvidných aktív v posledných dvoch rokoch (11,6 % HDP), kedy úrokové sadzby dosahovali minimálne úrovne a tieto zdroje postupne využije na úkor nových emisií dlhopisov.

Sociálne výdavky¹⁶ sú podľa platnej legislatívy indexované s odstupom vo väzbe na makroekonomický vývoj a preto podobne ako mzdové výdavky zatiaľ zaostávajú za infláciou. Nižší rast v porovnaní s rastom cien je spôsobený najmä legislatívnym nastavením valorizácie veľkej časti sociálnych dávok. Sociálne dávky sa zväčša valorizujú k začiatku roka, a to podľa rastu cien, miezd či iných premenných v predošlom období¹⁷. Vysoký rast cien či miezd v roku 2022 sa tak prejaví na vyšších výdavkoch na sociálne transfery až od roku 2023. V roku 2022 vzrastú výdavky na dôchodky medziročne o 2 %, pričom sú ťahané najmä výdavkami na novopriznané dávky. Výdavky na nemocenské dávky dokonca medziročne poklesnú o 7 %, čo je spôsobené znížením čerpania pandemických PN a OČR, keďže vlna Omikron nemala na čerpanie dávok taký silný vplyv ako predchádzajúce vlny pandémie. Naopak, rast sociálnych výdavkov ťahá pro-rodinný balíček v objeme 164 mil. eur (0,2 % HDP)¹⁸. Od júla bol navýšený daňový bonus na 70 eur pre deti do 15 rokov, resp. na 40 eur pre deti nad 15 rokov a prídavky na deti sa zvýšili na 30 eur. Výdavky rastú aj z dôvodu opatrení vlády kompenzujúcich infláciu. Ide o jednorazovú pomoc pre rodiny a vybrané skupiny obyvateľstva (viac **BOX 4**).

BOX 4 – Opatrenia vlády prijaté v reakcii na rast cien

Najväčšou výzvou pre aktuálny rozpočet je potreba kompenzácií vysokého rastu cien. Po miernej stabilizácii situácie súvisiacej s dôsledkami pandémie COVID-19 a konfliktom na Ukrajine sa do popredia dostáva energetická kríza. Rast cien energií je v trhovom prostredí tak vysoký, že ich plné premietnutie by viedlo k navýšeniu nákladov domácností, firiem a verejnej správy zhruba až o 24 miliárd eur. To by zodpovedalo takmer štvrtine celej ekonomiky resp. polovici rozpočtu verejnej správy. Ide tak o bezprecedentný šok ako pre ekonomiku, tak aj pre samotné verejné financie.

TABUĽKA 5 – Odhadovaný rozdiel medzi súčasnými a trhovými a regulovanými cenami energií v roku 2023

	Spotreba v GWh	Súčasná reg. cena EUR/GWh	Výdavky v mil. EUR pri súčasnej reg. cene	Nová trhovú cenu	Výdavky v mil. EUR pri novej cene	Nárast nákladov v mil. EUR
Teplo						
Firmy a ostatné	2 127	85 084	181	188 035	400	219
Domácnosti	4 801	89 880	432	198 635	954	522
Elektrina						
Firmy a ostatné	18 821	158 200	2 977	846 401	15 930	12 953
Domácnosti	5 874	170 500	1 002	928 032	5 451	4 450
Plyn						
Firmy a ostatné	20 098	44 350	891	256 343	5 152	4 261
Domácnosti	14 432	46 850	676	155 308	2 241	1 565
Spolu						23 969

Zdroj: prepočty MF SR

Poznámka: Predpoklady kvantifikácie: Nová trhovú cena bola pre firmy vypočítaná na základe future kontraktov zo 16. septembra. Výpočet pre domácnosti vychádza z predpokladu, že by cena stanovená podľa vtedy platnej regulácie URSO. Kvantifikácia predpokladá nezmenený objem spotrebovaných energií ako pri regulovanej tak súčasnej (regulovanej) tak aj pri trhovej cene. Spotreba energií sa predpokladá úrovni roku 2020.

¹⁵ Úrokové náklady v čistom vyjadrení, teda ako náklady úrokových nákladov očistené o príjmy z úrokov.

¹⁶ Sociálne transfery mimo zdravotníctva

¹⁷ Napríklad dôchodky sa valorizujú podľa priemernej dôchodcovej inflácie nameranej za prvých šesť mesiacov predošlého roka

¹⁸ Daňový bonus ako aj prídavok na dieťa má zároveň oveľa výraznejšie narásť v budúcom roku.

Zatiaľ boli prijaté jednorazové kompenzačné opatrenia najmä pre dôchodcov, rodiny s deťmi a najviac zraniteľné skupiny obyvateľstva. Jednorazová pomoc pre rodiny a nízko príjmové skupiny obyvateľstva¹⁹ vo výške 100 eur vyplácaná v júni stála verejné financie 106 mil. eur (0,1 % HDP). Ohlásené vyplácanie „14. dôchodkov“, ktoré bude vo výške 70 % 13. dôchodku pomôže seniorom v objeme 208 mil. eur (0,2 % HDP). Odhad MF SR zároveň predpokladá, že ešte v tomto roku budú prijaté zatiaľ nešpecifikované opatrenia za približne 0,6 % HDP smerujúce na kompenzácie pre súkromné podniky a subjekty verejného sektora. Oveľa väčší balík kompenzácií v objeme 2,8 % HDP je pripravený na budúci rok. Tento balík sa predbežne plánuje rozdeliť na pomoc domácnostiam vrátane adresnej pomoci na pomoc súkromným firmám a subjektom verejnej správy. Časť z týchto opatrení môžu byť preplatené z dosiaľ nevyčerpaných EÚ fondov III. programového obdobia. S týmto preplatením však rozpočet zatiaľ nepočíta.

Náklady na energetické opatrenia budú mierne kompenzovať dočasné príjmy z nadmerných ziskov. Európska únia v reakcii na vysoké ceny energií prijala nariadenie, ktoré sa týka solidárneho príspevku z nadmerného zisku spoločností plynuce z energetickej krízy. Zároveň došlo k zastropovaniu príjmov z výroby elektrickej energie na úrovni 180 eur za MWh. Zisky firiem, ktoré predávajú elektrickú energiu nad túto cenu budú príjmom štátu. Schválené nariadenie je platné a účinné pre všetky členské štáty a stanovuje legislatívny rámec, ktorý vláda došpecifikuje národnou legislatívou. Nad rámec EÚ nariadenia sa ustanoví odvod pre štátny podnik Vodohospodárska výstavba. Podobne ako nariadenie EÚ cieľi na zdanenie nadmerného zisku z predaja elektriny. Štátny podnik môže podliehať osobitnému odvodu zo zisku po zdanení v zmysle zákona o štátnych podnikoch. Tento nástroj umožňuje štátu presunúť časť zisku z Vodohospodárskej výroby do štátneho rozpočtu prostredníctvom Zákona o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok.

TABUĽKA 6 – Opatrenia prijaté vládou v boji s energetickou krízou s vplyvom na rozpočet

	2022	2023
Jednorazové navýšenie prídavku na dieťa	-83	
Jednorazová pomoc nízkopríjmovým skupinám	-23	
Vyplatenie 14. dôchodku	-208	
Bližšie nešpecifikované opatrenia	-650	-3500
Z toho: firmy		-1400
Z toho: domácnosti		-900
Z toho: subjekty VS (ŽSSK, ŽSR a SSC)		-160
Z toho: ostatné (alokované vo VPS)		-940
Z toho: dodatočné zdroje z nevyplácania odmien do apríla 2023		-100
Dočasné príjmy z nariadenia EÚ ohľadom nadmerných ziskov	313	462
Dočasný príjmy z osobitného odvodu pre Vodohospodársku výstavbu		150
Spolu	-651	-2888

Opatrenia bez priameho vplyvu na saldo

Regulácia ÚRSO v rámci existujúcej legislatívy v oblasti cien elektriny

Použitie núdzových zásob zemného plynu v Dolných Bojanoviciach

Predsunutie výplaty valorizácie dôchodkov

Dohoda o fixnej cene elektriny so Slovenskými elektrárňami

Zdroj: MF SR

Zároveň boli prijaté opatrenia bez priameho vplyvu na verejné financie. Domácnostiam bude od budúceho roka tlmieť rast výdavkov na energie dohoda so Slovenskými elektrárňami, a. s. a použitie rezervných zásob plynu. Zastropovanie cien elektriny pre domácnosti v rokoch 2023 a 2024 je na úrovni cien roka 2022, teda približne 61 eur za megawatt-hodinu bez DPH. Dohoda o fixnej cene elektriny so Slovenskými elektrárňami je na objem 6,15 TWh.. Dostatok elektrickej energie má v prípade núdze zabezpečovať aj novoprijatá legislatíva, ktorá vládu oprávňuje nariadiť výrobcov elektriny komu a za akú cenu musia elektrinu dodávať. Vláda tiež uvažuje o použití núdzových zásob zemného plynu v Dolných Bojanoviciach v období vysokých cien plynu a následného doplnenia

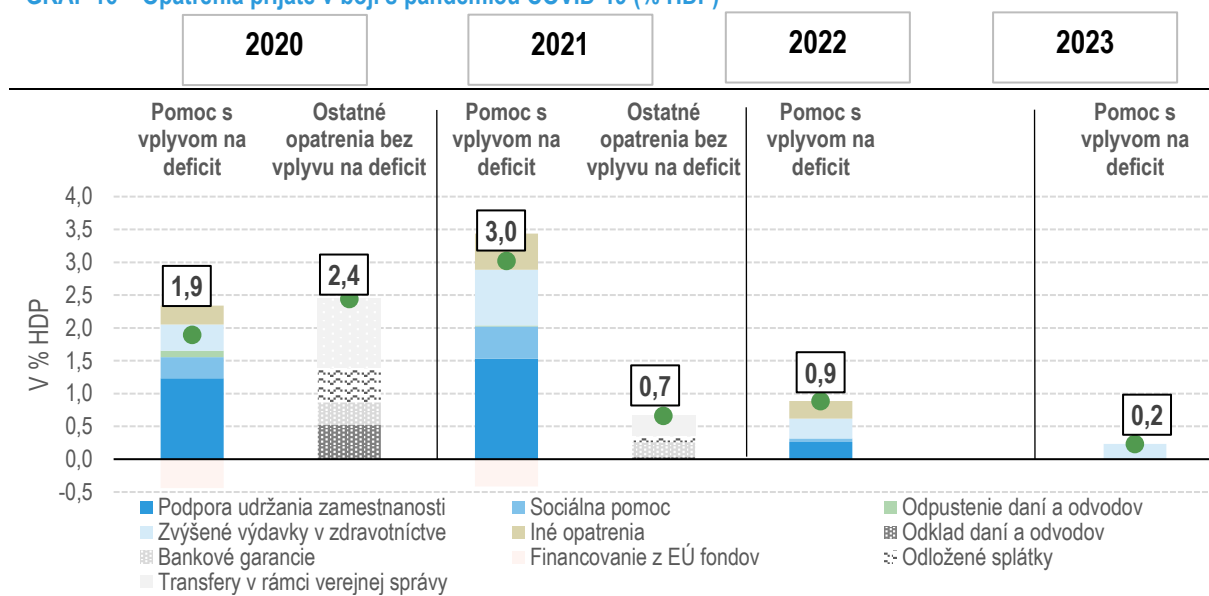
¹⁹ Prídavok na dieťa sa jednorazovo vyplatil vo výške 100 eur. 100 euróv podporu dostali aj domácnosti v hmotnej núdzi, nízkopríjmoví seniori, opatrovatelia ťažko-zdravotne postihnutých ľudí ako aj profesionálni rodičia starajúci sa o deti z detských domovov.

zásobníkov v roku 2026. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví využil svoje kompetencie na zníženie distribučného a prenosového poplatku ako aj zníženie tarify za prevádzkovanie systému²⁰. Vláda zároveň predsunula výplatu 13. dôchodku z novembra na jún.

Na infláciu zareagujú už v tomto roku výdavky na zdravotníctvo²¹, ktoré zaznamenajú takmer dvojciferný rast. K rastu výdavkov blízko hranice 10 % prispievajú najmä náklady spojené s vyšším než očakávaným rastom cien energií a infláciou, či dobeh odloženej starostlivosti z dôvodu pandémie COVID-19. Ďalšími faktormi rastu výdavkov sú štandardná valorizácia platov zdravotníkov, ako aj nerealizované úsporné opatrenia s ktorých implementáciou sa v tomto roku počítalo.

Naopak, mieru inflácie nedosahujú ani ostatné bežné transfery, ktoré medziročne rastú o 6,4 %. Pomalší nárast je spôsobený aj utlmením poskytovanej pomoci pre podniky počas pandémie COVID-19, tzv. kurzarbeit. Protipandemická schéma kurzarbeitu fungovala do konca marca tohto roka. Následné ju nahradila trvalá schéma na podporu v čase skrátenej práce, ktorej čerpanie je zatiaľ oveľa nižšie²².

GRAF 16 – Opatrenia prijaté v boji s pandemiou COVID-19 (% HDP)

Zdroj: MF SR

Kapitálové výdavky bez EÚ fondov a financií z Plánu obnovy sa v základnom odhade očakávajú medziročne vyššie až približne o polovicu, čomu však zatiaľ nenasvedčuje doterajšie čerpanie. Z minulých rokov boli do tohto roka presunuté kapitálové výdavky v objeme až takmer 600 mil. eur. K očakávanému rastu prispievajú aj výdavky na založenie strategického priemyselného parku v blízkosti Košíc v objeme 209 mil. eur²³. Oproti plánom rozpočtu však čerpanie k septembru výrazne zaostáva. V štátnom rozpočte bolo využitých zatiaľ len štvrtina dostupných prostriedkov alokovaných na celý rok. Odhad MF SR nateraz očakáva využitie rozpočtovaných prostriedkov vrátane presunov z minulých rokov, s predpokladom, že sa veľký objem dočerpá práve ku koncu roka (najmä investície v rezorte obrany a dopravy, resp. aj dodatočné opatrenia). Počíta sa aj s možnosťou preklasifikovania kapitálových výdavkov na bežné. V tomto momente však z pohľadu finálneho deficitu ide o najvýraznejšie pozitívne rozpočtové riziko (viac **BOX 5**).

²⁰ <https://www.urso.gov.sk/urso-vyrazne-znizil-tps-a-zredukoval-naklady-na-distribuciu-a-prenos-elektriny-cim-v-maximalnej-miere-vyuzil-svoje-regulacne-nastroje-aby-zmiernil-narast-celkovej-ceny-elektriny-pre-slovenske-domacnosti-a-podnikatelov-v-roku-2022/>

²¹ vrátane kapitoly MZ SR

²² V roku 2022 bolo vyplatených 278 mil. EUR na financovanie pandemickej pomoci podnikom na udržanie zamestnanosti (tzv. kurzarbeit). Nároky na vyplatenie podpory v čase skrátenej práce (tzv. trvalý kurzarbeit) boli od marca do konca augusta 2022 vo výške 19,5 mil. EUR.

²³ Výdavky sú určené na výkup pozemkov pod parkom, budovanie infraštruktúry a ostatné výdavky spojené so zabezpečením projektu

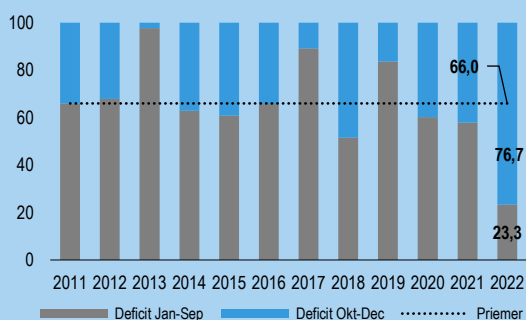
BOX 5 – Alternatívny odhad deficitu v roku 2022 (extrapolácia doterajšieho čerpania hotovostných výdavkov ŠR k septembru 2022)

Základný scenár odhadu deficitu je spojený s veľkou neistotou, pričom prevažujú skôr pozitívne rozpočtové riziká. Základný odhad MF SR je postavený prevažne na predpoklade, že dostupné rozpočtované limity vrátane presunov prostriedkov z minulých rokov sa v zásade vyčerpajú v plnej miere a zároveň sa využije 50 % zvyšného priestoru, ktorý poskytuje novela rozpočtu²⁴. Základný odhad MF SR tak viac zodpovedá dostupnému fiškálnemu priestoru na realizovanie opatrení do konca roka. Alternatívny postup, kde sa odhad deficitu pripraví na základe posledného známeho skutočného čerpania, poskytuje odlišnú perspektívu a poukazuje na možné riziká základného odhadu. Na druhej strane, nezohľadňuje prípadné ďalšie opatrenia, ktoré vláda ešte môže pripraviť ku koncu roka (najmä spomínané kompenzácie pre podniky v súvislosti s rastom cien), resp. neštandardný sezónny cyklus čerpania výdavkov voči predošlým rokom, teda najmä oveľa silnejšie čerpanie ku koncu roka.

Kým základný scenár predpokladá deficit verejnej správy v roku 2022 na 5 % HDP, v skutočnosti by mohol teoreticky dosiahnuť aj úroveň pod 3 % HDP (pri predpoklade neprijímania dodatočných opatrení vlády). Vývoj v posledných deviatich mesiacoch roka 2022 indikuje, že očakávaný akruálny deficit VS na úrovni 5 % HDP sa nemusí naplniť. Na splnenie očakávaného hotovostného deficitu by sa deficit za september musel v poslednom kvartáli 2022 prehĺbiť o ďalších až 4,3 mld. eur. Hotovostný deficit štátneho rozpočtu za trištvrte roka je v pomere k očakávanej skutočnosti v 2022 na úrovni len necelých 25 %. To je najnižšie tempo plnenia celoročného deficitu za posledných 10 rokov (GRAF 17). Tento trend hotovostného čerpania výdavkov štátneho rozpočtu je dokonca pod vývojom v predpandemickom roku 2019 (GRAF 18), kedy hotovostný deficit dosiahol 2,2 mld. eur a akruálny deficit VS 1,2 % HDP.

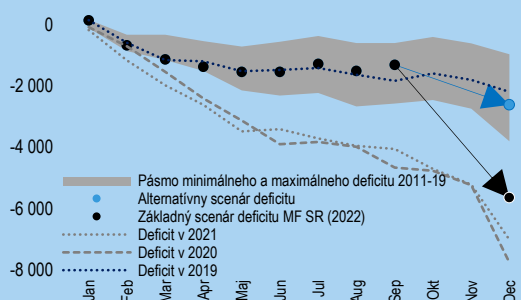
Slabšie čerpanie hotovostných výdavkov ŠR je možno pozorovať najmä na prevádzke, spolufinancovaní EÚ fondov a kapitálových investíciách. Investície zo štátneho rozpočtu za trištvrte roka 2022 výrazne zaostávajú za plánom, pričom tempo čerpania výdavkov je najnižšie od roku 2014²⁵. Podobne sú na tom výdavky na tovary a služby, kde je vyčerpaných len približne 30 % zdrojov, čo súvisí najmä s položkami ako je nájomné, nákup špeciálnych strojov a materiálu, softvéru, služby, či stravovanie. Podobne, spolufinancovanie EÚ fondov je dočerpané len na úrovni 44 %. V prípade, že by sa jednotlivé položky čerpali po zvyšok roka tak, ako bolo obvyklé v minulosti a priestor v novele rozpočtu by nebol využitý na nové opatrenia, potenciálny rozdiel voči základnému odhadu deficitu by mohol byť až do 2,5 mld. eur.

GRAF 17 – Plnenie hotovostného deficitu ŠR voči celému roku (%)

Zdroj: MF SR

GRAF 18 – Očakávaný vývoj hotovostného deficitu ŠR (mil. eur)

Zdroj: MF SR

Metodika alternatívneho odhadu deficitu

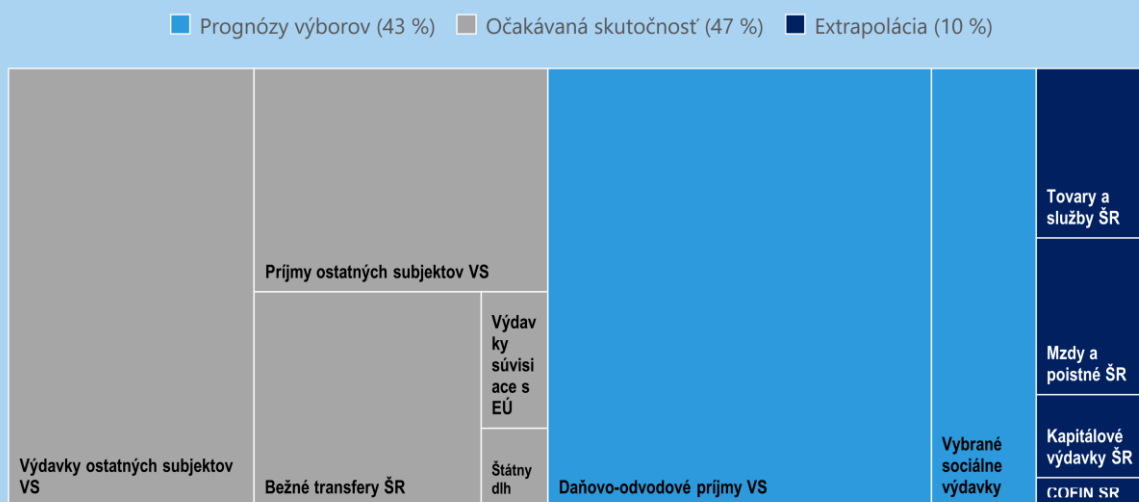
Samotný odhad deficitu verejnej správy vychádza z extrapolácie čerpania viacerých výdavkov hotovostného štátneho rozpočtu do konca roka. Extrapolácia výdavkov prebieha primárne na nemandatörnej výdavkovej strane štátneho rozpočtu na hotovostnej báze pod priamou kontrolou vlády (kompenzácie, tovary

²⁴ 50% z navýšenia o výdavkov o 1,5 mld, ale po odpočítaní výdavkov na 14. dôchodky (209 mil eur)

²⁵ Naplneniu rozpočtovaných súm v minulosti došlo, ak boli kapitálové výdavky vyčerpané k septembru aspoň z polovice, pričom aktuálne čerpanie dosahuje len štvrtinu rozpočtovaných zdrojov

a služby, kapitálové výdavky vrátane výdavkov na spolufinancovanie). Viaceré položky štátneho rozpočtu sú naopak preberané z oficiálneho odhadu očakávanej skutočnosti, kde je extrapolácia septembrových údajov už prevažne zohľadnená. Prognóza príjmov a sociálnych výdavkov je prebratá z aktuálneho Výboru pre daňové prognózy. Preberá sa aj časť výdavkových položiek, ktoré sú zaradené v kategórii bežných transferov. Z očakávanej skutočnosti sa preberá aj saldo ostatných subjektov verejnej správy²⁶.

GRAF 19 – Štruktúra prebraných a extrapolovaných príjmov a výdavkov VS (neconsolidované)

Pozn.: Dlh – výdavky na obsluhu štátneho dlhu; COFIN – výdavky zo ŠR na spolufinancovanie EÚ projektov. Prebrané prognózy výborov tvoria celkovo 43 % príjmových a výdavkových položiek verejnej správy. Prebrané údaje z očakávanej skutočnosti ďalších 47 %. Extrapolované výdavkové položky tvoria 10 % celkových očakávaných príjmov a výdavkov verejnej správy. Zdroj: MF SR

II.2. Rozpočtové ciele na roky 2023 až 2025

Vzhľadom na vyhliadky stagnujúcej ekonomiky plánuje vláda budúci rok približne neutrálnu fiškálnu politiku, no s dostatočným priestorom reagovať dočasnými opatreniami na energetickú krízu. Novela zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy upravuje povinnosť pripraviť rozpočet na roky 2023-2025 v súlade s limitom verejných výdavkov, vypočítaným Radou pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ). Zatiaľ však nedošlo k dohode na metodike výpočtu medzi RRZ a MF SR, a tak limit verejných výdavkov nebol zverejnený a schválený v NR SR. Rozpočet verejnej správy na budúci rok sa tak riadi usmerneniami Európskej komisie, ktorá nepožaduje aktívne ozdravenie verejných financií v roku 2023²⁷. Naopak, je žiadúce prijímať opatrenia vlády kompenzujúce rast cien energií, ktoré by mali byť cielené a jednorazové, aby nedochádzalo k zhoršeniu dlhodobej udržateľnosti. Podpora ekonomiky a rastu by sa mala udiť cez zvyšovanie investícií.

Spolu s dočasnými opatreniami vytvára rozpočet priestor pre deficit verejnej správy až do výšky 6,4 % HDP. V budúcom roku návrh rozpočtu počíta s prijatím jednorazových kompenzácií v kontexte rastu cien energií pre domácnosti, firmy a verejnú správu v objeme 2,8 % HDP. Väčšina z dočasných opatrení bude súvisieť so zatiaľ presne nešpecifikovanými novými schémami tlmiacimi dôsledky rastu cien energií. Časť bude finančne pokrytá dočasnými príjmami z nariadenia EÚ ohľadne nadziskov vybraných sektorov. Ďalšia časť týchto nákladov môže byť prefinancovaná presmerovaním nevyužitých eurofondov, s čím sa ale zatiaľ v rozpočte zatiaľ konzervatívne nepočíta. Dočasné opatrenia v budúcom roku sa v menšej miere týkajú aj výdavkov vyvolaných vojnou na Ukrajine a rezervy vytvorenej na prípadné ďalšie vlny pandémie COVID-19. To spolu s trvalou časťou deficitu (3,1 % HDP) a negatívnou cyklickou zložkou z podchladenej ekonomiky (0,7 % HDP) zodpovedá nominálnemu deficitu do výšky

²⁶ Dôvodom je výrazné časové oneskorenie údajov o čerpaní výdavkov týchto subjektov, najmä samospráv v priebehu roka.

²⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1476

6,4 % HDP. Bez dočasných efektov však ide medziročne približne o nezmenenú úroveň deficitu (z 2,9 na 3,1 % HDP), teda neutrálne pôsobiacu fiškálnu politiku (podrobnejšie [TABUĽKA 7](#)).

TABUĽKA 7 – Konsolidačné úsilie (ESA 2010, % HDP)

	2020 S	2021 S	2022 OS	2023 NRVS	2024 NRVS	2025 NRVS
Nominálne saldo / rozpočtový cieľ (1)	-5,3*	-5,3*	-5,0	-6,4	-3,4	-2,7
Dočasný vplyv - cyklická zložka (2)	-1,0	-0,5	-0,3	-0,7	-0,8	-0,6
Jednorazové a dočasné opatrenia (3)	-1,8	-3,4	-1,8	-2,6	0,0	0,0
z toho: pandémia COVID- 19	-1,9	-3,0	-0,9	-0,2		
z toho: vojna na Ukrajine			-0,2	-0,1		
z toho: opatrenia na kompenzáciu rastu energií***			-0,6	-2,4		
z toho: ostatné	0,1	-0,4				
Saldo očistené o dočasné vplyvy (4=1-2-3)**	-2,5	-1,4	-2,9	-3,1	-2,6	-2,1
Konsolidačné úsilie (medziročná zmena 4)	-0,5	1,1	-1,5	-0,2	0,5	0,5
<i>p.m. nominálne saldo zapracované v rozpočtovom rámci</i>				-6,4	-4,3	-4,1
<i>p.m. potrebné opatrenia na dosiahnutie rozpočtových cieľov (mil. eur)</i>					1145	1889
<i>p.m. nominálne saldo – rozpočtový cieľ pri absencii novej dlhovej brzdy</i>				-6,4	0,0	0,0

* Podľa údajov ŠU SR zaslaných do notifikácie Eurostatu 30.9.2022 v rámci 1. kola notifikácie, ktorá bude zverejnená v druhej polovici októbra. Údaje sa môžu meniť. Rovnaký prístup je zvolený pri prognóze hrubého dlhu.

** Ide o saldo očistené o cyklickú zložku a jednorazové a dočasné opatrenia. Nie je totožné so štrukturálnym saldom, keďže v jednorazových a dočasných opatreniach sú zarátané aj opatrenia, ktoré nespĺňajú princípy metodiky SGP na určenie jednorazových vplyvov.

*** Po očistení o zdroje krytia, najmä z regulácie nadziskov.

V ďalších rokoch je plánom vlády znižovanie deficitu bez dočasných vplyvov o 0,5 % HDP. Po turbulentnom období rokov 2020 až 2023 vláda plánuje pristúpiť k ozdraveniu verejných financií. V roku 2024 sa očakáva oživenie ekonomiky a opätovné uplatňovanie pravidiel paktu Stability a rastu. Plánované nominálne schodky v rokoch 2024 a 2025 zodpovedajú úrovniam 3,4 a 2,7 % HDP. Na dosiahnutie týchto cieľov, voči aktuálne uvažovaným schodkom v rozpočte, je však potrebné konkretizovať konsolidačné opatrenia približne v objeme 1,4 % HDP, resp. 1,9 miliárd eur. Ozdraveniu verejných financií môžu napomôcť aj úsporné opatrenia z pripravovanej záverečnej správy revízie výdavkov na dotácie a daňových výdavkov (viac [BOX 8](#) v kapitole 5). Plán konsolidácie bude priebežne aktualizovaný, v nadväznosti na očakávané uzatvorenie metodiky výdavkových limitov, a tiež budúcu podobu európskych pravidiel a národnej dlhovej brzdy.

Pri absencii novej zákona o rozpočtovej zodpovednosti by vláda musela v roku 2024 predložiť vyrovnaný rozpočet. Prognóza hrubého dlhu verejnej správy predpokladá, že úroveň hrubého dlhu dosiahne takú výšku, pri ktorej majú byť v zmysle platného ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti automaticky spustené prísne sankcie dlhovej brzdy vedúce k zníženiu zadlženia. Tieto sankcie sa začnú uplatňovať od mája budúceho roka, keďže na obdobie dvoch rokov, po schválení programového vyhlásenia vlády, sa neuplatňuje viacero opatrení definovaných v ústavnom zákone. Vzhľadom na výšku prognózovaného hrubého dlhu vláda musí národnej rade predložiť návrh rozpočtu verejnej správy, ktorý bude vyrovnaný, alebo prebytkový. Rozpočtovým cieľom na rok 2024 by sa tak v súčasných podmienkach automaticky stal vyrovnaný rozpočet, čo by si pri súčasných parametroch fiškálneho rámca vyžadovalo nárazovo prijať konsolidačné opatrenia v objeme 4,3 % HDP.

II.3. Celková fiškálna pozícia (po zahrnutí impulzu z prostriedkov EÚ)

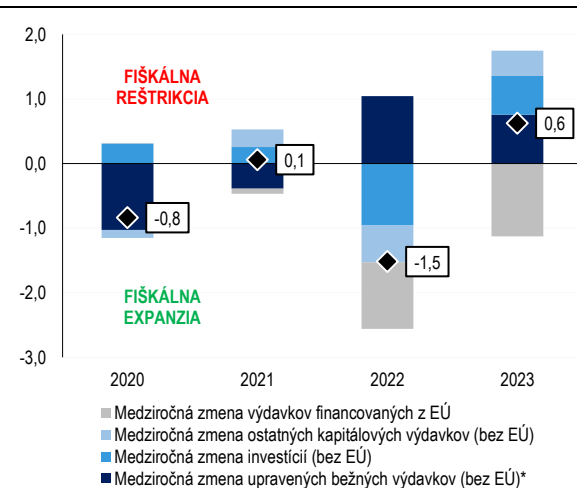
Plány vlády zodpovedajú aj komplexnejšiemu usmerneniu Komisie ohľadom celkovej fiškálnej pozície (vrátane zdrojov z EÚ), ktorá by v prípade Slovenska nemala byť v budúcom roku ani príliš expanzívna ani reštriktívna. Od roku 2020 využíva Európska komisia pre meranie vplyvu fiškálnej politiky na impulz do ekonomiky indikátor fiškálnej pozície. Ide o medziročný vývoj verejných výdavkov po očistení o nové príjmové opatrenia, vrátane impulzu zo zdrojov z EÚ fondov a Plánu obnovy, avšak bez výdavkov súvisiacich s dočasnými opatreniami²⁸. Takto definovaný rozsah výdavkov sa následne porovnáva s trendovým rastom slovenskej

²⁸ Nad rámec pandemických opatrení MF SR pri impulze abstrahuje aj od výdavkov na dočasnú protiinflačnú pomoc v rokoch 2022 a 2023.

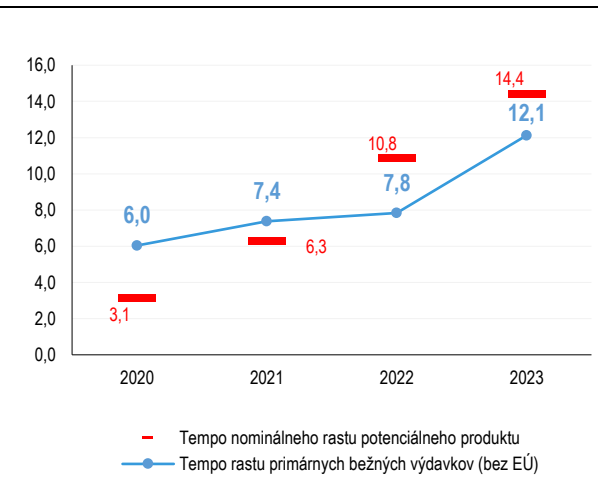
ekonomiky navýšeným o infláciu²⁹. Vyčíslenie pôsobenia fiškálnej politiky za týchto predpokladov a použitím údajov z rozpočtu naznačuje miernu reštrikciu na úrovni 0,6 % HDP (GRAF 20) Reštrikčný príspevok národných zdrojov sčasti kompenzuje impulz z EÚ fondov a Plánu obnovy. Tento indikátor je oproti optike neutrálnej fiškálnej politiky skrz medziročnú zmenu trvalej časti deficitu (viď časť hore) mierne voľnejší, nakoľko umožňuje súčasnú infláciu pretaviť výraznejšie do vyšších výdavkov³⁰.

Pri naplnení pozitívnych rozpočtových rizík v tomto roku by sa časť expanzie z aktuálneho roka mohla presunúť do budúceho roku, čo by ešte viac zodpovedalo odporúčaniam EK. V súlade s hlavným odporúčaním Komisie ohľadom štruktúry fiškálnej pozície, medziročný vývoj národne financovaných bežných výdavkov³¹ je na tento aj budúci rok plánovaný pod strednodobým rastom ekonomiky (GRAF 21). Podobne reštriktívny je aj vývoj kapitálových výdavkov v roku 2023, čo však vychádza najmä z predpokladu ich koncentrácie do aktuálneho roka. Celkovo reštrikčný príspevok z národných zdrojov naopak tlmia výdavky z Plánu obnovy a EÚ fondy, ktoré navýšia výdavky medziročne v budúcom roku o takmer 2 miliardy. Celková fiškálna pozícia vychádza v základnom odhade aj tak ako mierne reštriktívna (0,6 % HDP) v kontraste s expanzívnou fiškálnou politikou v tomto roku (-1,5 % HDP). Avšak ak by sa potvrdili výrazné pozitívne rozpočtové riziká v tomto roku (najmä nedočerpanie kapitálových a sčasti aj bežných výdavkov – viac BOX 5), expanzia by sa aspoň sčasti posunula z roku 2022 do roku 2023.

GRAF 20 – Celková fiškálna pozícia v metodike EK (% HDP)

GRAF 21 – Tempo rastu bežných výdavkov z národných zdrojov (%)

Zdroj: MF SR, EK

²⁹ Trend predstavuje 10-ročné (obdobie $t-5$, t a projekcia $t+4$) priemerné tempo rastu reálneho potenciálneho produktu (odhad EK pre SR okolo 2 % ročne) upravené do nominálnych hodnôt zohľadňujúc infláciu meranú deflátorom HDP v danom roku.

³⁰ Indikátor EK umožňuje rast výdavkovej časti rozpočtu na úrovni strednodobého potenciálu. MF SR odhaduje jeho rast v roku 2023 na úrovni 14,5 %, čo je výsledkom najmä vysokej očakávanej inflácie meranej deflátorom HDP na úrovni 12 %. Indikátor preto umožňuje, aby celkový výdavkový agregát (vrátane EÚ zdrojov) rástol rýchlejšie ako predpokladá návrh rozpočtu a vytvára tak ešte priestor pre dodatočnú expanziu. Na rozdiel od metodiky EK, indikátor medziročnej zmeny trvalej časti deficitu vychádza aj z príjmovej časti rozpočtu. Nominálny rast príjmov v 2023 (12,6 %) však zaostáva za tempom strednodobého potenciálu, čo tlmí priestor pre dodatočné výdavky a vo výsledku pôsobí prísnejšie.

³¹ Národne financované bežné výdavky očistené o dočasné a jednorazové vplyvy, najmä v súvislosti s pandemiou a energetickou krízou. V čase tvorby rozpočtu však nie je jasné ako metodicky k výpočtu pristúpi EK

III. Dlh verejnej správy a dlhodobá udržateľnosť verejných financií

Hrubý dlh v minulom roku po prvýkrát presiahol 60 % HDP. Napriek nepriaznivým vyhladkam rastu ekonomiky v tomto a budúcom roku a pretrvávajúcim deficitom sa jeho podiel na HDP už v roku 2022 zníži na 59,8 % a na celom horizonte sa stabilizuje okolo 59 % HDP. Hlavným faktorom tlmiacim vplyv deficitu na zadĺženie v nasledujúcich rokoch je vysoká miera inflácie, ktorá bude dlh pomerovo k výkonu ekonomiky znižovať cez efekt menovateľa. Poklesu hrubého dlhu sčasti pomôže aj znižovanie naakumulovanej hotovostnej rezervy pred pandémie COVID-19. Čistý dlh v tomto roku medziročne klesne, no pod vplyvom vysokého očakávaného deficitu v 2023 sa opäť vráti nad 50 % HDP. V strednodobom horizonte do roku 2025 bude vďaka stále vysokým deficitom postupne rásť a za súčasných predpokladov dosiahne 53,8 % HDP. Pri naplnení rozpočtových cieľov by bola trajektória čistého a hrubého dlhu priaznivejšia približne o 2 p. b do roku 2025. Dlhodobejší pohľad na zadĺženosť cez optiku scenára nezmenených politík poukazuje na možný nárast dlhu k 100 % HDP už v najbližších dvoch dekádach. Zároveň sú indikátory strednodobej a dlhodobej udržateľnosti na hodnotách indikujúcich stredné resp. vysoké riziká. Aktuálne schválená reforma ministerstva práce zlepšuje dlhodobú udržateľnosť hodnotenú cez indikátor S2 o 2,6 % HDP, no zároveň by znamenala výrazné dočasné zvýšenie deficitu už v najbližších dvoch dekádach. To zdôrazňuje potrebu ďalších reforiem a tiež pokračovania v konsolidácii aj za horizontom rozpočtu.

III.1. Zadĺženie verejnej správy

Hrubý dlh v roku 2021 vzrástol na historických 62,2 %³² HDP, najmä pod vplyvom potreby kryť pokračujúce výdavky súvisiace s pandemiou COVID-19³³. Dlh verejnej správy v minulom roku po prvýkrát presiahol maastrichtskú hranicu 60 % HDP a ostáva aj nad najvyšším sankčným pásmom dlhovej brzdy (56 % HDP pre rok 2021). Napriek ekonomickému zotaveniu sa dlh medziročne zvýšil o 3,3 p. b.. Na rast vplýval predovšetkým pretrvávajúci deficit verejnej správy (5,3 p. b.) reflektujúci vysoké výdavky na boj s koronavírusom – udržanie zamestnanosti, sociálnu pomoc a výdavky v zdravotníctve. K medziročnému rastu zadĺženia prispeli aj rastúce vklady subjektov mimo sektora verejnej správy v Štátnej pokladnici (1,6 p. b.)³⁴.

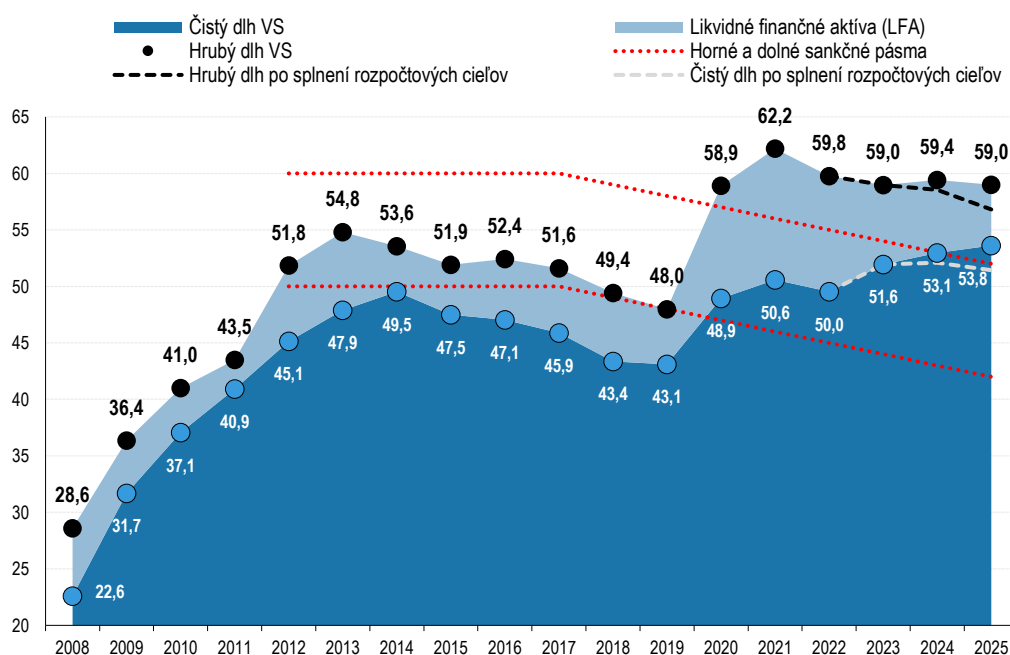
V aktuálnom roku sa hrubý dlh opäť vráti tesne pod 60 %-nú hranicu a dosiahne 59,8 % HDP. Z dôvodu stále prítomného deficitu nominálny hrubý dlh v roku 2022 bude rásť. V pomere k HDP však medziročne klesne pod 60 % HDP, čo zabezpečí ešte stále rastúca ekonomika a aktuálne vysoká miera inflácie cez efekt menovateľa. Medziročné zníženie hrubého dlhu o 2,4 p. b. HDP bude rýchlejšie ako MF SR predpokladalo v Programe stability. Hlavným dôvodom rozdielu je zvyšovanie úrokových sadzieb a teda aj podmienok v Štátnej pokladnici, čo viedlo množstvo subjektov mimo sektora verejnej správy v druhej polovici roka 2022 k odlivu vkladov a tým k znižovaniu záväzkov štátu.

³² Oproti jarnej hodnote (63,1 % HDP) dochádza k revízií dlhu v pomere k HDP nadol o necelý 1 percentuálny bod HDP (p. b.) z dôvodu spresnenia úrovne nominálneho HDP.

³³ Hodnota vychádza z predbežných údajov zaslaných do jesennej notifikácie Eurostatu. Časový rad očakávaných úrovní HDP pre roky 2022 až 2025 bol prepočítaný pomocou reťazení nominálnych medziročných rastov z poslednej prognózy Výboru pre makroekonomické prognózy. Tieto predpoklady sú použité aj pri iných ukazovateľoch.

³⁴ Zákon o Štátnej pokladnici umožňuje subjektom s majetkovou účasťou štátu ukladať finančné prostriedky na účtoch Štátnej pokladnice. V prípade, že tieto subjekty nie sú zaradené do sektora verejnej správy, ich prostriedky na účtoch sú považované za záväzky SR a vstupujú do hrubého dlhu.

GRAF 22 – Strednodobá prognóza hrubého a čistého dlhu verejnej správy (% HDP)

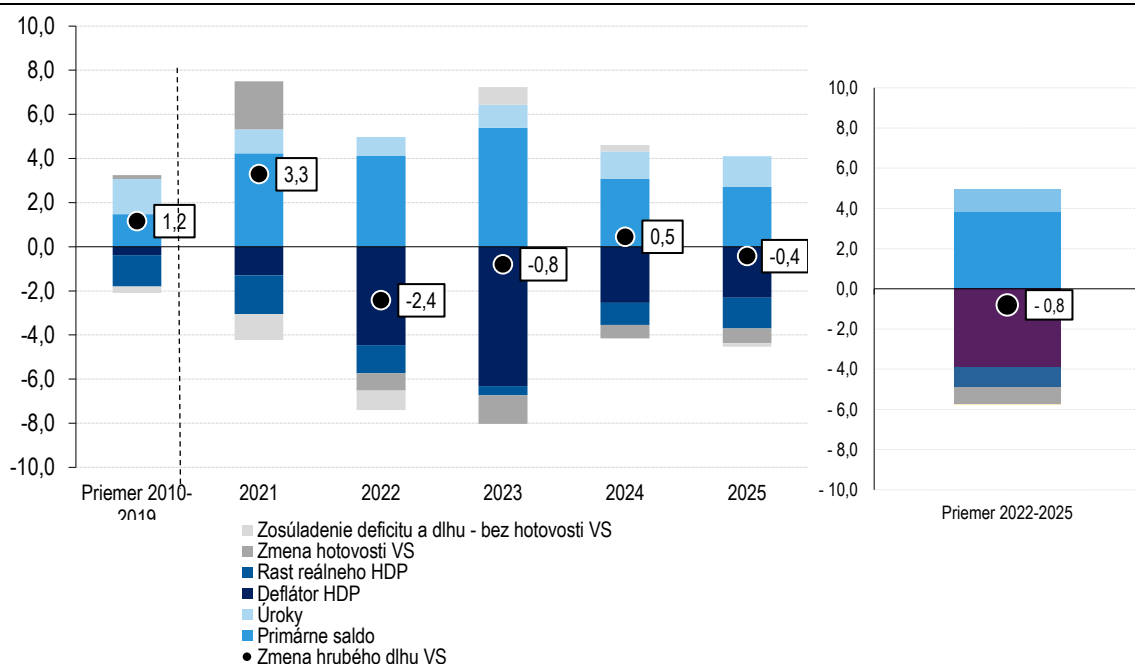

Pozn.: Sankčné pásma vychádzajú z aktuálne platného ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Prognóza vychádza z emisného plánu podľa predpokladov deficitov fiškálneho rámca rozpočtu na roky 2023 až 2025, ktoré zodpovedajú aktuálnym schodkom VS na úrovni 6,4, 4,3, a 4,1 % HDP na roky 2023 až 2025. Zdroj: MF SR

Dlh bude aj v roku 2023 pokračovať v poklese, čomu výrazne pomôže vysoká očakávaná inflácia a využitie naakumulovaných likvidných zdrojov. Napriek vysokému očakávanému deficitu v roku 2023 hrubý dlh medziročne poklesne o 0,8 p. b. HDP. Negatívny vplyv schodku rozpočtu na dlh budú kompenzovať nominálny rast ekonomiky ťahaný predovšetkým vysokou infláciou a využitie likvidných zdrojov, naakumulovaných v posledných dvoch rokoch, na úkor nových emisií. Deficit verejnej správy sa tak v plnej miere nepretaví do nárastu zadlženia. Dlh by nemal rásť ani pod vplyvom úložiek subjektov mimo sektora verejnej správy v Štátnej pokladnici. Na základe trendu vývoja úrokových sadzieb na domácom trhu sa opakovanie situácie v Štátnej pokladnici z konca roka 2021 nepredpokladá.

Strednodobá prognóza za horizontom budúceho roku naznačuje stabilizáciu dlhu verejnej správy okolo úrovne 59 % HDP. Dlh v pomere k HDP v rokoch 2024 a 2025 sa udrží tesne pod 60 % HDP. Inflácia zvolní, naopak primárny deficit hospodárenia bude naďalej nadpriemerný. Zároveň, na celom horizonte rozpočtu budú úrokové náklady rásť, čo odráža zvyšovanie výnosov dlhopisov na finančných trhoch v roku 2022. Vďaka zafixovaniu úročeniu a nahromadeným likvidným aktívam z minulých rokov sa vplyv na úrokové náklady sčasti stlmí, no do 2025 vzrastú už na 1,4 % HDP. K zastabilizovaniu dlhu prispieje aj ďalšie rozpúšťanie hotovostnej rezervy, najmä ku koncu horizontu. Hrubý dlh sa však do roku 2025 nepriblíži k nižšiemu sankčnému pásmu dlhovej brzdy. K tomu by bolo možné dospieť len za predpokladu, že veľká časť nákladov energetickej krízy by bola hradená z nevyužitých eurofondov a v rokoch 2024 a 2025 by sa realizovala konsolidácia podľa predbežných plánov vlády.

GRAF 23 – Príspevky k zmene dlhu VS (% HDP)

Zdroj: MF SR

Čistý dlh by sa mal v tomto roku krátkodobo stabilizovať, no na horizonte rozpočtu bude bez ozdravenia verejných financií opäť rásť. Zvýraznenie rozdielu úrovne hrubého a čistého dlhu v minulom roku odráža dva roky pandémie COVID-19, kedy sa naakumulované zdroje z emisií nepretavili do vyšších deficitov. Navýšili tak hotovostnú rezervu štátu a celkové likvidné finančné aktíva verejnej správy, ktoré v 2021 dosiahli rekordnú úroveň 11,6 % HDP. Tento trend sa postupne zvráti, čoho dôvodom sú naďalej vysoké predpokladané deficity a postupné znižovanie likvidných aktív. Od roku 2023 sa tak predpokladá rastúci trend čistého dlhu v pomere k HDP a jeho návrat nad 50 %-nú hranicu. Naopak, po splnení rozpočtových cieľov by sa trajektória čistého dlhu stabilizovala.

BOX 6 – Implikácie vyplývajúce z dlhovej brzdy

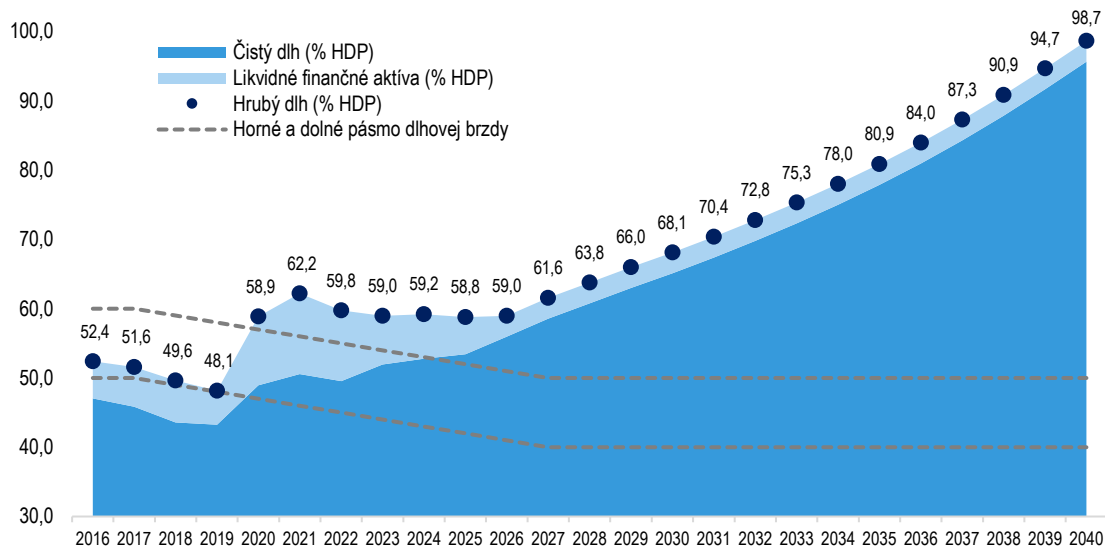
Novelu ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti, ktorá by okrem iného odvrátila skokovú konsolidáciu rozpočtu verejnej správy, zatiaľ neschválila NR SR. Prijatím novely dlhovej brzdy by sa zmenil sledovaný indikátor hrubého dlhu na čistý dlh, upravili sankčné pásma dlhovej brzdy z piatich na štyri, ale aj zaviedla požiadavka na štruktúrnu konsolidáciu už pri najnižších pásmach. Zároveň by novela vláde pri dlhu v najvyššom pásme umožnila vyhnúť sa tzv. fiškálnemu útesu – predloženiu skokovo vyrovnaného rozpočtu v prípade, že by plnila sankcie v predchádzajúcom období.

Súčasne platné znenie dlhovej brzdy si vzhľadom na očakávanú výšku hrubého dlhu za rok 2022 v najvyššom sankčnom pásme (55 % HDP a viac) hneď v roku 2023 vyžiada uplatnenie najprísnejších sankcií. S nástupom súčasnej vlády v roku 2021 sa predĺžila 24-mesačná úniková klauzula zo sankcií za prekročenie všetkých pásiem dlhovej brzdy, ktoré dlh presahuje od roku 2020. Platnosť klauzuly sa skončí v máji 2023, kedy sa aktivujú najprísnejšie sankcie z dôvodu pretrvávajúceho hrubého dlhu v najvyššom pásme. Okamžitým krokom bude viazanie 3 % výdavkov štátneho rozpočtu na celý rok 2023, zmrazenie rezerv vlády a predsedu vlády a následne príprava vyrovnaného rozpočtu verejnej správy pre rok 2024, vyrovnaných alebo prebytkových rozpočtov samospráv a hlasovanie o dôvere vláde v NR SR.

III.2. Strednodobá a dlhodobá udržateľnosť verejných financií

Hrubý dlh dočasne klesne aj v scenári bez konsolidácie (NPC), no do dvoch dekád by už dosiahol takmer 100 % HDP. Zníženiu zadĺženia v pomere k HDP do roku 2025 výrazne pomôže vyššia inflácia s rastom ekonomiky, ktoré viac ako vykompenzujú vplyv vysokých deficitov verejnej správy aj bez dodatočných konsolidačných opatrení. Za horizontom rozpočtu by už dlh začal výraznejšie rásť, ťahaný výdavkami spojenými so starnutím populácie. Tie by do roku 2040 bez reforiem dôchodkového systému vzrástli o takmer 4 p. b. HDP. K rastu zadĺženia by prispel aj nižší nominálny rast ekonomiky v nasledujúcich 15-tich rokoch (3,8 % vs. 5,5 % v období 2000-2021).

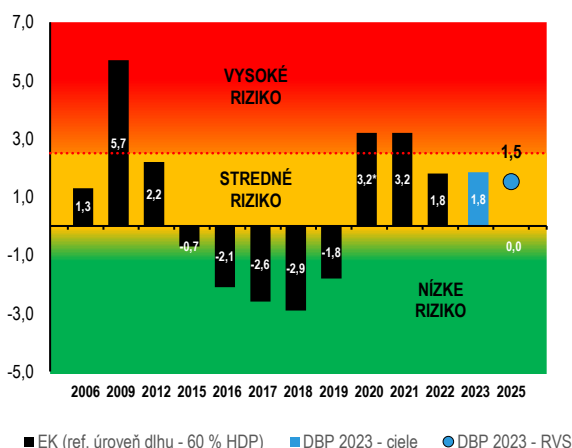
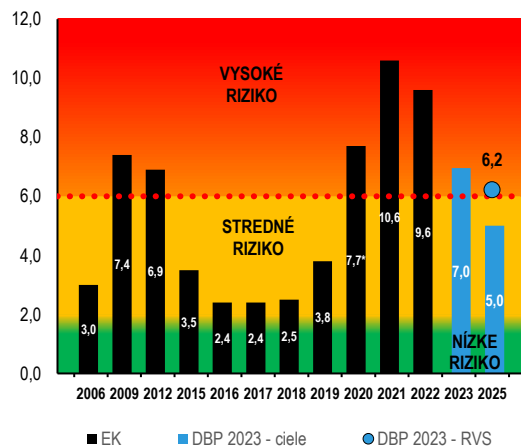
GRAF 24 – Dlhodobá prognóza dlhu v scenári nezmenených politík (% HDP)

Pozn.: Scenár nezmenených politík vychádza z predpokladu vývoja deficitu bez konsolidačných opatrení od 2024 a s dodatočným vplyvom nákladov súvisiacich so starnutím populácie. Makroekonomický výhľad je prebratý zo strednodobej makroekonomickej prognózy a dlhodobých projekcií pracovnej skupiny AWG. Likvidné finančné aktíva sa očakávajú konštantné vo výške 3 % HDP od 2026. Sankčné pásma predstavujú aktuálne platný ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti. Zdroj: MF SR

Aj po zohľadnení aktuálne schválenej reformy I. piliera riziká strednodobej ako aj dlhodobej udržateľnosti verejných financií pretrvávajú. Napriek stabilizácii vývoja hrubého dlhu na horizonte rozpočtu ukazovatele strednodobej a dlhodobej udržateľnosti (S1 a S2³⁵) ostanú v strednom, resp. vysokom riziku (GRAF 25 a 26). Dlhodobú udržateľnosť výrazne zlepšuje aktuálne schválená reforma I. piliera, ktorej príspevok predstavuje zníženie rizík o 2,6 p. b. už v 2023. Naopak, v strednodobom horizonte vytvára reforma dodatočné náklady a zhoršuje ukazovateľ S1 o približne 0,2 p. b.

³⁵ Indikátor S1 prezentuje hodnotu, o ktorú sa musí trvalo zmeniť aktuálne primárne štrukturálne saldo, aby hrubý dlh verejnej správy do roku 2034 nepresiahol úroveň 60 % HDP. Indikátor S2 prezentuje hodnotu, o ktorú sa musí trvalo zmeniť primárne štrukturálne saldo, aby bol súčasný dlh krytý budúcimi primárnymi saldami. Na rozdiel od S1, indikátor S2 berie do úvahy projekcie súvisiace so starnutím populácie v nekonečnom horizonte. MF SR pri svojich kvantifikáciách aj pri tomto indikátore uvažuje s vplyvom druhého piliera na príjmovej aj výdavkovej strane.

GRAF 25 – Udržateľnosť S1 (EK, MF SR % HDP)

GRAF 26 – Udržateľnosť S2 (EK, MF SR % HDP)

Pozn.: Európska komisia pri publikovaní S1 a S2 v roku t vychádza z jesennej prognózy predchádzajúceho roka. Keďže indikátory takto nemusia adekvátne reflektovať prijaté zmeny politik, ministerstvo financií časový rad S1 a S2 od EK v tomto prípade viaže k obdobiu prognóz, aby vierohodnejšie zachytilo vývoj udržateľnosti verejných financií. Hodnota za rok 2022 vychádza z vyhodnotenia Programu stability SR na roky 2022 až 2025. Zdroj: EK, MF SR

Pozn.: * EK v roku 2020 dočasne z dôvodu pandémie upravila metodiku výpočtu indikátorov udržateľnosti verejných financií. Štandardne sa predpokladá, že primárne štrukturálne saldo ostáva konštantné na poslednej prognózovanej úrovni, v roku 2020 EK použila predpoklad postupného návratu salda k predkrízovej prognózovanej úrovni. Zdroj: EK, MF SR

Návrat indikátorov S1 a S2 do pásiem stredného až nízkeho rizika je možný za predpokladu dodatočných reforiem a viacročnej konsolidácie aj za horizontom rozpočtu. Splnenie cieľov deficitu na horizonte rozpočtu sa prejaví poklesom S1 o niečo bližšie k pásme nízkeho rizika. Dlhodobú udržateľnosť meranú indikátorom S2 by konsolidačný scenár zlepšil o 2 p. b., teda na hornú hranicu stredného rizika. Ďalší pokles rizík dlhodobej udržateľnosti do nízkych pásiem si bude vyžadovať pokračujúcu konsolidáciu verejných financií a ďalšie reformy (TABUĽKA 8).

TABUĽKA 8 – Rozklad indikátora dlhodobej udržateľnosti S2 k roku 2025 (% HDP)

Celková hodnota	RVS 2023-2025	Rozpočtové ciele
	6,2 (vysoké riziko)	5,0 (stredné riziko)
z toho:		
Počiatková rozpočtová pozícia štrukturálneho salda a dlhu (v roku 2025)	1,9	0,6
Výdavky na penzie	1,7	1,7
Zdravotná starostlivosť	1,4	1,4
Dlhodobá starostlivosť	1,5	1,5
Výdavky na vzdelanie	0,1	0,1
Ostatné	-0,3	-0,3
p.m. vplyv reformy I. piliera na S2 (už započítaný v celkovej hodnote)	-2,6	-2,6

Zdroj: MF SR

BOX 7 – Opatrenia v dôchodkovom systéme

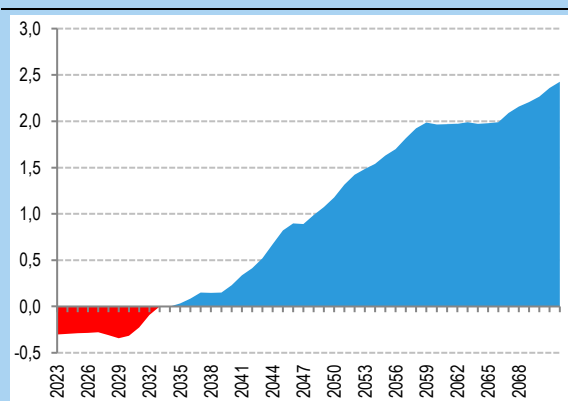
Schválená reforma I. piliera dôchodkového systému prispieva k zlepšeniu dlhodobej udržateľnosti, do roku 2033 však bude vytvárať dodatočný tlak na verejné financie. Zvýšené výdavky z krátkodobého hľadiska zapríčiní umožnenie odchodu do dôchodku po 40 odpracovaných rokoch³⁶, najmä však zavedenie inštitútu rodičovského dôchodku³⁷ (odvodová asignácia detí rodičom). Prostredníctvom pozmeňujúceho návrhu došlo aj k dočasnému zmrazeniu sadzieb odvodov do II. piliera³⁸, ktoré krátkodobo zmiernuje tento negatívny vplyv.

³⁶ Pôvodne bolo možné získať nárok na predčasný dôchodok najskôr 2 roky pred dovŕšením dôchodkového veku. Zároveň sa zaviedlo aj nové krátenie dôchodku pre poberateľov predčasného dôchodku s aspoň 40-timi odpracovanými rokmi (0,3% za každých 30 začatých dní), ktoré je nižšie ako krátenie pre ostatných predčasných dôchodcov (0,5% za každých 30 začatých dní).

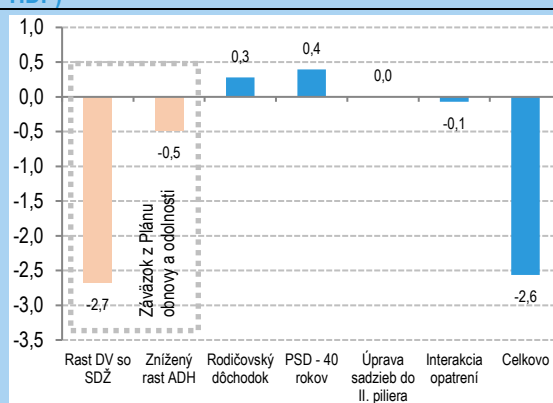
³⁷ Výška rodičovského dôchodku za každé dieťa bude na úrovni 1,5% vymeriavacieho základu dieťaťa s pred dvoch rokov, pričom vymeriavací základ bude dieťaťa ohrozený na úrovni 1,2-násobku všeobecného vymeriavacieho základu.

³⁸ Sadzba na starobné dôchodkové sporenie zostane na úrovni 5,5% aj v rokoch 2023 a 2024, v rokoch 2025 a 2026 stúpne na 5,75% a od roku 2027 bude stanovená na úrovni 6%. Podľa pôvodného nastavenia sa mala sadzba zvýšiť na 5,75% už v roku 2023 a od roku 2024 zostať na úrovni 6%.

Z dlhodobého pohľadu však toto opatrenie bude znamenať vyššie výdavky I. piliera dôchodkového systému, pričom vplyv úpravy sadzieb na dlhodobú udržateľnosť bude približne neutrálny. Dlhodobú udržateľnosť bude zlepšovať najmä opätovné naviazanie dôchodkového veku na rast strednej dĺžky života³⁹ a spomalenie rastu aktuálnej dôchodkovej hodnoty (ADH)⁴⁰. Ide o opatrenia, ktoré vytvárajú úspory najmä na dlhom horizonte, z pohľadu vplyvu reformy na udržateľnosť bude preto dôležité, aby zostali zachované aj v budúcnosti, keď sa úspory začnú realizovať.

GRAF 27 – Vplyv reformy I. piliera na výdavky dôchodkového systému (v % HDP)

Zdroj: MF SR

GRAF 28 – Zmena S2 pri zavedení jednotlivých opatrení a pri zavedení reformy ako celku (v p. b. HDP)

Zdroj: MF SR

Pozn.: Všetky opatrenia sú počítané ako efekt voči súčasnému nastaveniu, okrem efektu skoršieho odchodu z trhu práce po 40 rokoch. Ten sa berie ako dodatočný efekt k obnoveniu rastu DV so SDŽ. Pri súčasnom nastavení DV by bol tento efekt len minimálny.

Reforma II. piliera nesleduje zlepšenie dlhodobej udržateľnosti⁴¹ priamo, ale zlepšuje adekvátnosť systému prostredníctvom zefektívnenia dôchodkového sporenia. Systém starobného dôchodkového sporenia dlhodobo čelí problémom spojeným s neefektívnou alokáciou úspor v nízko výnosných konzervatívnych fondoch. Pripravovaná reforma II. piliera⁴² rieši problém nevhodnej alokácie portfólia zavedením predvolenej investičnej stratégie na báze životného cyklu⁴³ pre nových, aj existujúcich sporiteľov (do veku 54 rokov). Investičný horizont sporiteľov sa predlžuje aj na obdobie poberania dôchodku programovým výberom⁴⁴, pričom má byť preferovaný dlhodobý výber úspor na dôchodku. Upravuje sa aj poplatková politika⁴⁵ dôchodkových správcovkých spoločností (DSS), povinnosť DSS vytvoriť a spravovať indexové fondy s kvalitatívnymi podmienkami na ich zloženie. Na druhej strane, návrh v súčasnej podobe neobsahuje zavedenie automatickej účasti pre ľudí vstupujúcich na trh práce, čo bude limitovať prínosy II. piliera⁴⁶ tak pre verejné financie ako aj budúcich poberateľov dôchodku.

Nad rámec reformy I. piliera a II. piliera existuje niekoľko ďalších pripravovaných opatrení v rôznych štádiách legislatívneho procesu. Ako opatrenie reagujúce na vysokú infláciu predložilo MPSVaR návrh vyplatiť v novembri jednorazovú dôchodkovú dávku, ktorá bude stanovená na úrovni 70 % 13. dôchodku vyplateného v júli 2022⁴⁷. Dôchodková dávka sa bude pohybovať od 35 eur do 210 eur, pričom celkový náklad opatrenia sa odhaduje na 207 mil. eur.

³⁹ Po reforme zostáva v platnosti rast dôchodkového veku definovaný v zákone č. 461/2003 Z. z., zmena sa bude týkať len ľudí narodených v roku 1967 alebo neskôr.

⁴⁰ Po schválení reformy bude ADH rásť o 95 % rastu priemernej mzdy v hospodárstve, čím sa znížia budúce novopriznané dôchodky v porovnaní s predchádzajúcim nastavením.

⁴¹ Opatrenia v rámci reformy II. piliera budú mať prevažne neutrálny vplyv na dlhodobú udržateľnosť s výnimkou malého negatívneho vplyvu vyplývajúceho z postupovania príspevkov do II. piliera pracujúcich dôchodcov počas poberania dôchodku formou programového výberu.

⁴² V čase prípravy dokumentu bola [novela zákona č. 43/2004 Z. z.](#) posunutá v NR SR do druhého čítania.

⁴³ [Default strategy in pension saving: The case of Slovakia.](#)

⁴⁴ Ten má tvoriť 1/2 doby poberania dôchodku z II. piliera.

⁴⁵ Návrh ruší poplatok za vedenie dôchodkového účtu a poplatok za zhodnotenie, naopak maximálny poplatok za správu dôchodkového fondu sa zvyšuje z 0,3% na 0,4% čistej hodnoty majetku v dôchodkovom fonde.

⁴⁶ Kapitalizačné piliere plnia v rámci dôchodkového systému predovšetkým dve funkcie: diverzifikujú zdroje financovania dôchodkov medzi domácu a svetovú ekonomiku a pomáhajú rozkladať budúce náklady vyplývajúce zo starnúcej populácie v čase. Z pohľadu poberateľov umožňuje vhodne nastavený kapitalizačný pilier v kombinácii s priebežným pilierom generovať vyššie dôchodky v porovnaní s čisto priebežným pilierom.

⁴⁷ V čase prípravy materiálu prešiel [návrh zákona](#) v NR SR I. čítaním.

MPSVaR zároveň zverejnilo predbežnú informáciu o štyroch ďalších pripravovaných opatreniach⁴⁸. Pre zlepšenie informovanosti o budúcich dôchodkových nárokoch zo všetkých troch pilierov sa plánuje zavedenie informačného listu podľa vzoru tzv. oranžovej obálky. Predbežná informácia obsahuje aj zámer rozmraziť úrovne minimálneho dôchodku, ktoré sú v súčasnosti nastavené na rovnakej úrovni ako v roku 2020. Ministerstvo ďalej navrhuje predĺžiť sledované obdobie vývoja spotrebiteľských cien na účely valorizácie dôchodkov tak, aby boli zohľadnené najaktuálnejšie údaje o náraste cien, ktorým čelia domácnosti dôchodcov. Zároveň sa navrhuje aktualizovať percentuálne miery poklesu zárobkovej činnosti pre vybrané ochorenia a zaradiť nové druhy ochorení do prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení, čo bude mať vplyv na uznávanie invalidných dôchodkov a ich výšku. Popri už ohlásených opatreniach je možné predpokladať, že do konca roku bude predstavená aj úprava výpočtu dôchodkov za obdobie dlhodobej starostlivosti o dieťa, vzhľadom na to, že ju explicitne predpokladá novela Ústavy⁴⁹ s účinnosťou od 1.1.2023.

⁴⁸ [PI/2022/201](#)

⁴⁹ Ústavný zákon č. 422/2020 Z. z..

IV. Trendy v príjmoch a výdavkoch verejných financií

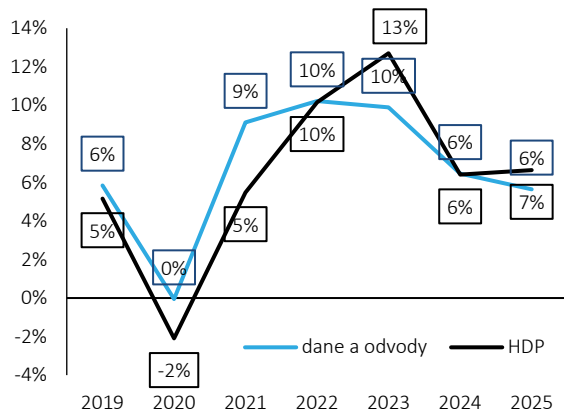
Príjmy verejnej správy budú od budúceho roku zaostávať za rastom ekonomiky. Napriek tomu, že pre roky 2022 a 2023 sa očakáva silný rast daní a odvodov vo výške 10 %, nominálne HDP porastie kvôli inflačným tlakom ešte rýchlejšie. Aj na výdavkovej strane nahradí dôsledky pandémie práve vysoká inflácia, ako hlavný faktor rastu. Rast cien sa prejavuje už v tomto roku, no sociálne dávky potiahne výraznejšie až od budúceho roku. S miernym oneskorením sa podobne navýšia aj kompenzácie zamestnancov vo verejnom sektore a ku koncu rozpočtového horizontu výraznejšie vzrastú aj náklady na obsluhu dlhu. Objem investícií budú robustný najmä vďaka projektom z Plánu obnovy a tiež dočerpávaním eurofondov z končiaceho programového obdobia.

IV.1. Príjmové ciele rozpočtu

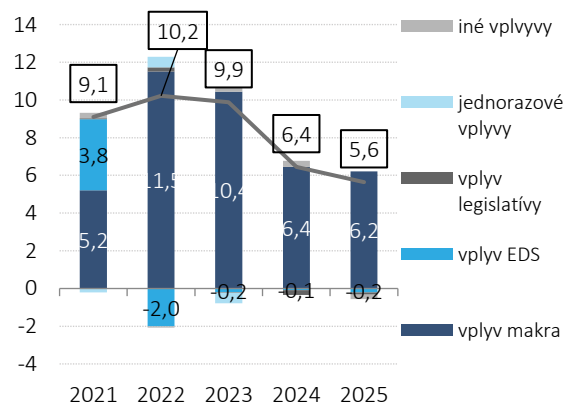
Vývoj daní a odvodov v roku 2023 zaostáva za rastom ekonomiky z dôvodu silného rastu nominálnych makroekonomických indikátorov (GRAF 29). Príčiny tohto javu je potrebné hľadať aj v predchádzajúcich rokoch. Rok 2021 bol výnimočný z pohľadu viacerých daní. Tradične silné rasty daní z trhu práce ale najmä rekordný rok v korporátnej dani (medziročný nárast o 30 %) spôsobili, že výnos daní prekonal rast ekonomiky. Takmer polovica z celkového medziročného rastu bola tvorená práve rastom efektívnych sadzieb (GRAF 30). V rokoch 2022 a 2023 bude pretavenie nominálneho rastu do rastu daní pomalšie a prejaví sa cez spomalenie a cyklický pokles efektívnych sadzieb. To ovplyvní aj vývoj v roku 2023, kde je výraznejší rozdiel medzi rastom daňových príjmov a HDP. V nasledujúcich rokoch sa cez postupné oživenie, ako aj vplyvom prostriedkov z Plánu obnovy vráti rast daňových príjmov na stabilné úrovne.

Pri nepriamych daniach ukazujú posledné údaje stabilnú efektívnu daňovú sadzbu (GRAF 31) a znižovanie daňovej medzery na DPH (GRAF 32). Podľa Európskej komisie, v roku 2019 patrí Slovensko medzi top 5 krajín EÚ, ktoré medziročne znížili daňovú medzeru o 2,2 %⁵⁰. Smerodajné je sledovať dlhšie časové obdobie, pričom za obdobie 2015 až 2019 klesla medzera DPH o približne 9 p.b. Odhad Európskej komisie na rok 2020 signalizuje mierne zvýšenie o jeden percentuálny bod v porovnaní s minulým rokom. Odhad MF SR je optimistickejší a očakáva daňovú medzeru na úrovni 16,6 % v roku 2020 a 12,1 % v roku 2021. Napriek významnému zlepšeniu oproti minulým rokom má Slovensko naďalej priestor na ďalšie uzatváranie medzery smerom k európskemu priemeru, ktorý by mal podľa odhadu EK dosiahnuť okolo 11,9 % za rok 2020. Finančná správa zaviedla častejšie a cielenejšie kontroly na aktívnych daňovníkov a rôzne opatrenia, ako eKasa či plánovaná eFaktúra, ktoré by mali prispieť k znižovaniu daňových únikov.

GRAF 29 – Medziročný rast HDP, daní a odvodov

GRAF 30 – Procyklický vývoj DPPO sa nezopakoval

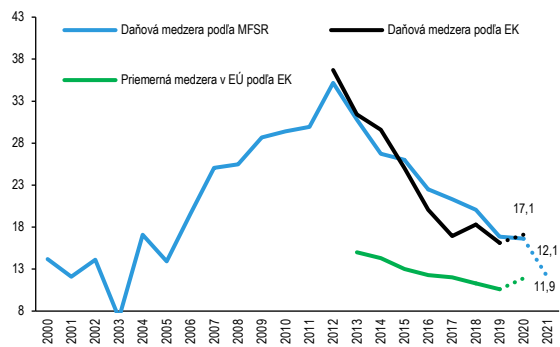
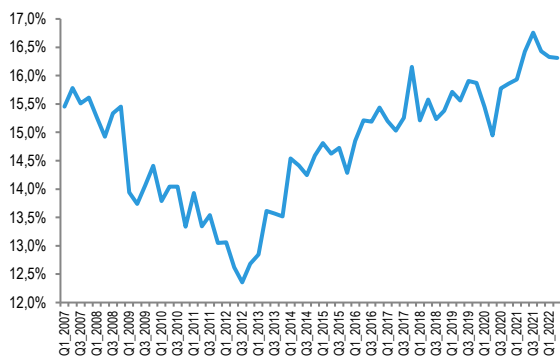

Zdroj: EK, MF SR

GRAF 31 – Silný rast EDS na DPH (v %)

GRAF 32 – Daňová medzera na DPH (% potenciálneho výnosu)

⁵⁰ Metodika Európskej komisie je zverejnená na nasledovnej [webov stránke](#).

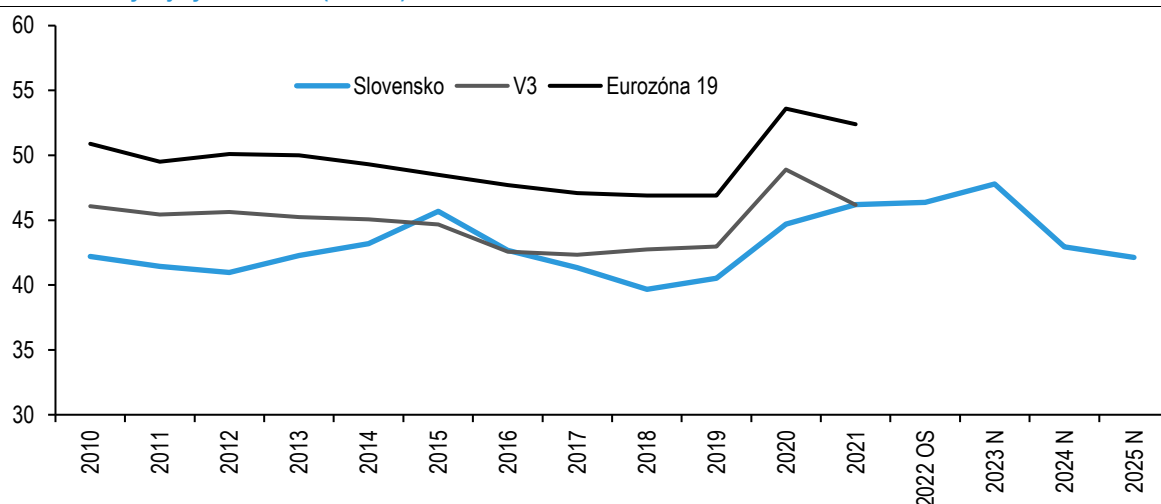
Zdroj: Eurostat, MF SR, AMECO

IV.2. Výdavkové ciele rozpočtu

Výdavky verejnej správy boli v posledných rokoch ovplyvnené najmä pandémiou. Po stabilizácii výdavkov v rokoch 2017-2019, ktorý nasledoval po konci druhého eurofondového obdobia, prišiel šok v podobe pandémie. Tá si vyžiadala navýšenie nie len výdavkov na zdravotníctvo, ale aj na kompenzácie domácností z dôvodu poklesu príjmov a firiem z titulu zhoršenej ekonomickej aktivity. Vplyv pandémie je viditeľný ešte aj v tomto roku, aj keď je výrazne miernejší. Pokles pandemických výdavkov je však v aktuálnom roku kompenzovaný vyvolanými nákladmi na riešenie vplyvov vojny na Ukrajine a v druhej polovici roka sa začali prejavovať už aj prvé opatrenia na kompenzáciu vplyvu rastúcich cien.

Inflácia začne od roku 2023 výrazne úradovať na celej výdavkovej strane rozpočtu, čo zapríčini zrýchlenie rastu celkových výdavkov verejnej správy. Rast cien ovplyvní sociálne dávky, navýšia sa aj kompenzácie zamestnancov vo verejnom sektore či náklady na obsluhu dlhu. Okrem dotačnej schémy v súvislosti s rastom cien (pozri **BOX 4**) sú v rozpočte pripravené rezervy na prípadné dodatočné vplyvy pandémie a tiež na nové legislatívne návrhy. Rezerva pokrýva hlavne náklady na dôchodkovú reformu, na financovanie podpory rodín a na reformu súdnej mapy. Investície budú ťahané projektami z Plánu obnovy a tiež dočerpávaním eurofondov z končiacего tretieho programového obdobia.

GRAF 33 – Vývoj výdavkov VS (% HDP)

* Pozn.: EA19 (priemer Eurozóny), V3 (V4 bez SR)

Zdroj: Eurostat, MF SR

Pozn. 2: Údaje za Slovensko sú po zohľadnení jesennej notifikácie Eurostatu, ostatné údaje sú založené na jamej notifikácii.

Porovnanie výdavkov podľa funkcie

Medzinárodné porovnanie štruktúry výdavkov podľa ich funkcie voči ostatným krajinám V4 ukazuje, že Slovensko poskytuje nižší podiel výdavkov najmä na ekonomickú oblasť, rekreáciu, kultúru a náboženstvo a vzdelávanie. Pri porovnaní s priemerom eurozóny je možné vidieť, že v súčasnosti patrí Slovensko medzi krajiny eurozóny s priaznivejšou demografiou, preto sú v porovnaní s týmito krajinami výdavky na sociálne zabezpečenie na Slovensku nižšie. V budúcnosti sa očakáva silný nárast týchto výdavkov, ktorý bude spojený so starnutím populácie. V porovnaní s ostatnými krajinami V4, ktoré majú podobnú demografickú štruktúru obyvateľstva ako SR, sú sociálne výdavky dokonca mierne vyššie ako priemer V3.

Na horizonte rozpočtu budú oproti minulosti výraznejšie dominovať najmä obranné výdavky a tiež dočasné výdavky ako reakcia na energetickú krízu. Celkové výdavky budú v roku 2023 dosahovať už 48 % HDP. V rámci ekonomickej oblasti sa výdavky jednorazovo zvyšujú z titulu dotačnej schémy. V oblasti všeobecných verejných služieb sa uvažuje s rezervami na krytie prípadných dodatočných vplyvov pandémie a vplyvov vojny na Ukrajinu. Vplyv na tejto položke na celom horizonte rozpočtu má aj rezerva na krytie nových legislatívnych návrhov, ktoré sa však týkajú skôr sociálnej oblasti (rodičovský bonus a daňový bonus, resp. služby deťom). Výdavky na obranu rastú na celom horizonte rozpočtu a osobitne v 2025, najmä v nadväznosti na doručenie veľkej časti už v minulosti objednanej a zaplatenej vojenskej techniky (najmä viacúčelové taktické lietadlá). Podiel výdavkov na sociálne zabezpečenie vo vzťahu k HDP jednorazovo vyskočí v roku 2024, kedy sa plne prejaví oneskorený vplyv rastu cien na indexáciu sociálnych dávok (výdavky potiahne najmä vysoká valorizácia dôchodkov). Podiely ostatných položiek na HDP budú klesať najmä z titulu výrazného rastu HDP.

TABUĽKA 9 – Výdavky verejnej správy podľa klasifikácie COFOG

Funkcie	COFOG kód	SK (2020)	NRVS SK (2023)	NRVS SK (2024)	NRVS SK (2025)	V3 (2020)	EA 19 (2020)
		% HDP	% HDP	% HDP	% HDP	% HDP	% HDP
1. Všeobecné verejné služby	1	6,2	8,1	7,1	7,2	5,9	6,2
2. Obrana	2	1,4	1,7*	1,9*	2,3	1,3	1,3
3. Verejný poriadok a bezpečnosť	3	2,5	2,3	2,1	1,9	2,2	1,8
4. Ekonomická oblasť	4	5,8	8,2	3,9	3,7	8,6	5,9
5. Ochrana životného prostredia	5	0,9	0,9	0,7	0,7	0,8	0,9
6. Bývanie a občianska vybavenosť	6	0,5	0,6	0,5	0,4	0,7	0,6
7. Zdravotníctvo	7	6,3	6,0	6,1	5,9	7,0	8,2
8. Rekreácia, kultúra a náboženstvo	8	1,2	0,9	0,9	0,8	2,2	1,2
9. Vzdelávanie	9	4,6	4,3	4,2	4,0	5,0	4,9
10. Sociálne zabezpečenie	10	16,3	14,7	15,6	15,3	15,4	22,7
Celkové výdavky	TE	45,6	47,8	42,9	42,1	49,2	53,7

Pozn.: NRVS – návrh rozpočtu verejnej správy

Zdroj: MF SR, Eurostat

Pozn. 2: Všetky údaje sú po zohľadnení jamej notifikácie Eurostatu

* COFOG klasifikácia sa vyžaduje v ESA 2010 metodike (teda akruálne), kde sa výdavky zaznamenávajú podľa momentu dodania. Veľké investičné projekty sa tradične doručujú niekoľko rokov po zaplatení a preto sú v klasifikácii ESA 2010 zohľadnené neskôr, než ako v národnej hotovostnej metodike.

TABUĽKA 10 – 15 najväčších investičných projektov v roku 2023 (hotovostné vyjadrenie, mil. eur)

Názov projektu	Kapitola	Zdroj	Celkové náklady	Do roka 2023	2023	2024	2025	Po roku 2025
Štátna hranica ČR/SR - Devínska Nová Ves	MDV SR	ŠR, EÚ	276	41	205	30	0	0
Viacúčelové taktické lietadlá - PVT	MO SR	ŠR						
Lietavská Lúčka – Višňové – Dubná Skala	MDV SR	ŠR, EÚ	269	135	91	27	3	13
Kriváň - Mýtna	MDV SR	ŠR	319	74	78	114	40	14
Modernizácia vozového parku ŽKV 3. časť	MDV SR	EÚ	76	8	69	0	0	0
Hubová - Ivachnová (II. fáza)	MDV SR	ŠR	501	345	53	81	1	21
Modernizácia vozového parku ŽKV 7. časť	MDV SR	EÚ	77	27	50	0	0	0

Šaca - Košické Olšany II. úsek	MDV SR	ŠR, EÚ	207	70	47	49	31	10
Prešov - severný obchvat I. etapa	MDV SR	ŠR, EÚ	200	142	45	5	0	8
Čadca - Svrčinovec - št. hranica ČR/SR	MDV SR	ŠR, EÚ	88	25	42	21	0	0
D1 Bratislava – Triblavina	MDV SR	ŠR	150	23	39	34	32	22
Tvrdošín - Nižná	MDV SR	ŠR, EÚ	77	35	39	0	0	3
Haniska pri Košiciach – Moldava nad Bodvou	MDV SR	ŠR, EÚ	72	33	39	0	0	0
Rádiolokátor 3D - stredný dosah - PVT	MO SR	ŠR						
BOV 8x8 - PVT	MO SR	ŠR						

Zdroj: MF SR, podklady kapitola k tvorbe RVS 2023 – 25 a ekonomické hodnotenie projektov MF SR

V. Plánované rozpočtové opatrenia

Rozpočet na budúci rok sa zameriava najmä na boj s energetickou krízou, na čo sa vytvárajú zdroje vo výške 2,9 % HDP. Čiastočným prefinancovaním schválené nariadenie Rady EÚ zavádzajúce príspevok z nadzisku (0,5 % HDP), ktorý je účelovo viazaný ako pomoc pre firmy a domácnosti. Jednorazový rozpočtový priestor je potrebný aj na doznenie pandémie a prípadné vyvolané výdavky v súvislosti s vojnou na Ukrajine. V rámci trvalých opatrení zvýšia výdavky najmä zavedenie rodičovského bonusu a tiež iné opatrenia v rodinnej politike ako napríklad vyššie prídavky na dieťa a nárast daňového bonusu. Vládou schválená valorizácia v štátnej verejnej správe zachová kúpyschopnosť plátov vo verejnej správe. V sektore zdravotníctva porastú platy výrazne rýchlejšie vďaka nárastu nad rámec platového automatu. V zdravotníctve sa budú implementovať aj hodnotové a úsporné opatrenia z nedávnej revízie výdavkov. Pre roky 2024 a 2025 je potrebné úsporné opatrenia na dosiahnutie stanovených cieľov deficitu ešte konkretizovať. Oproti schodkom zapracovaným v rozpočte v objeme približne 1,4 % HDP.

V.1. Scenár nezmenených politík v rokoch 2023-2025

Scenár nezmenených politík (NPC) znázorňuje referenčný vývoj verejných financií, za predpokladu nezmenenej legislatívy od roku 2022 a pri aktuálnom odhade makroekonomického vývoja a jeho odhadovanom vplyve na rozpočet. Jeho prínosom je kvantifikácia približného objemu, ktorým nové aktívne opatrenia vlády v rozpočte prispievajú do celkového hospodárenia verejnej správy nad rámec ostatných vplyvov. Štartovacím bodom pre zostavenie scenára nezmenených politík na roky 2023 až 2025 je priebežný monitoring schodku verejnej správy v roku 2022 vo výške 5,0 % HDP.

Analytický scenár nezmenených politík naznačuje, že bez konkrétnych opatrení sa deficit hospodárenia do roku 2025 neznižuje výraznejšie pod 5 % HDP. Inflácia bude tlačiť na rast prevádzkových výdavkov. V rozpočte už je premietnutý inflačný tlak na sociálnych výdavkoch, vrátane nových opatrení v rámci rodinnej politiky. Naopak, výdavky na kompenzácie miezd a tovarov a služieb sú v rozpočte plánované výraznejšie pod rastom inflácie, či vývoja miezd v súkromnom sektore. Aj v dôsledku toho je možné pozorovať v rokoch 2024 a 2025 previs medzi odhadnutými deficitmi v NPC scenári a v rozpočte. Preto bude potrebné čo najskôr špecifikovať konkrétne opatrenia na udržanie plánovaného vývoja v rozpočte. Nad rámec toho, na splnenie rozpočtových cieľov bude potrebné špecifikovať do roku 2025 opatrenia za ďalších približne 1,4 % HDP.

TABUĽKA 11 – Porovnanie bilancie výdavkov a príjmov a NPC v 2023 až 2025 (% HDP)

	ESA kód	S		OS			NRVS			NPC			NPC-NRVS		
		2021	2022	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025			
Príjmy spolu		40,9	41,4	41,4	38,6	38,0	40,9	38,7	38,1	0,4	-0,1	-0,1			
Dane z produkcie a dovozu	D.2	12,2	12,2	11,8	11,5	11,2	11,8	11,5	11,2	0,00	0,00	0,00			
Bežné dane z dôchodkov, majetku	D.5	8,0	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	0,0	0,0	0,0			
Dane z kapitálu	D.91	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				
Príspevky na sociálne zabezpečenie	D.61	15,9	15,4	14,6	14,8	14,8	14,7	15,0	14,9	-0,1	-0,1	-0,1			
Dôchodky z majetku	D.4R	0,7	0,5	0,6	0,4	0,4	0,6	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0			
Ostatné*		4,1	5,6	6,6	4,2	4,0	6,1	4,2	4,0	0,5	0,0	0,0			
Výdavky spolu		46,2	46,4	47,8	42,9	42,1	44,2	43,2	42,7	-3,5	0,2	0,6			
Kompenzácie zamestnancov	D.1P	11,5	10,3	9,9	9,8	9,3	9,9	9,9	9,9	-0,1	0,1	0,5			
Medzispotreba	P.2	5,8	8,1	9,8	5,4	5,2	7,8	6,3	6,1	-2,1	0,9	0,9			
Subvencie	D.3P	1,4	1,1	0,8	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7	0,0	0,0	0,0			
Úrokové náklady	D.41P	1,1	0,8	1,0	1,2	1,4	1,0	1,2	1,4	0,0	0,0	0,0			
Celkové sociálne transfery	D.6P,D632	18,7	18,0	17,2	18,3	17,9	16,6	17,7	17,4	-0,7	-0,6	-0,6			
z toho: Dávky v nezamestnanosti		0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0			
Tvorba hrubého fixného kapitálu	P.51G	3,1	4,7	4,0	3,4	3,3	4,3	3,5	3,2	0,3	0,2	-0,1			
Kapitálové transfery	D.9P	0,3	0,8	0,4	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1	-0,1	-0,1	-0,1			
Ostatné**		4,3	2,6	4,6	3,9	4,0	3,6	3,7	3,9	-0,9	-0,2	-0,1			
Nešpecifikované opatrenia v RVS voči rozp. cieľom				0,0	0,9	1,4									
Saldo verejnej správy (ciele)	B.9	5,3	5,0	6,4	3,4	2,7									
Saldo v RVS 2023-2025	B.9			6,4	4,3	4,1	3,3	4,5	4,5	-3,1	0,1	0,4			

Pozn.: * P.11+P.12+P131+D.39rec+D.7rec+D.9rec (iné ako D.91rec)

** D.29p+D.5p+D.7p+P.5M+NP

Zdroj: MF SR

V.2. Popis opatrení

Opatrenia na príjmoch

Opatrenia v rámci daňovo-odvodových príjmov

V daňových príjmoch príjmy mierne vzrastú z dôvodu zavádzania implementácie účtovného štandardu IFRS týkajúceho sa poisťovníctva do národnej legislatívy. Tie zvýšia daňové príjmy o 23 mil. eur v budúcom roku. Zavedenie odvodovo-odpočítateľnej položky na vybrané sezónne práce s odhadovaným vplyvom okolo 11 mil. eur má za cieľ riešiť nedostatok pracovníkov v oblasti poľnohospodárstva a poskytovania služieb v cestovnom ruchu.

Dočasná regulácia nadziskov

Súčasná energetická kríza negatívne zasiahla všetky členské štáty EÚ, aj keď v rôznej miere. Prudký nárast cien energií významne prispieva k celkovej inflácii v eurozóne a spomaľuje hospodársky rast v EÚ. Preto v rámci relatívne rýchlej a koordinovanej reakcií členských štátov došlo k schváleniu [Nariadenia Rady \(EÚ\) 2022/1854](#) o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie, ktoré zavádza rámec pre nové príjmové opatrenia. Jedná sa o solidárny príspevok z nadzisku („*solidarity contribution*“) a tzv. zastropovanie príjmov (nad 180 eur na MWh). Nariadenie EÚ stanovuje len legislatívny rámec, pričom kľúčové detaily, presná implementácia, spôsob výberu a iné parametre môžu byť upresnené národnou legislatívou alebo inou právnou formou. Obe opatrenia by sa mali uplatňovať súbežne s národnými daňami z príjmov právnických osôb.⁵¹ Vybierané zdroje sú účelovo viazané na pomoc pre domácnosti a firmy a na zníženie spotreby energie.

a) Solidárny príspevok z nadzisku

Základňou pre výnos je zdaniteľný zisk, ktorý musí byť 20 % nad priemerom za roky 2018 až 2021. Nad touto úrovňou sa uplatňuje minimálna sadzba 33 %⁵². Príspevok by sa mal vzťahovať na firmy v odvetviach spracovania ropy, zemného plynu a uhlia, kde takéto činnosti musia predstavovať minimálne 75 % ich obratu. Solidárny príspevok z nadzisku bol odhadnutý na základe historických údajov o nákladových a výnosových položkách vybraných firiem, z ktorých bol následne pripravený odhad budúcich ziskov podliehajúci príspevku. Ten pri subjektoch spracovávajúcich ropu vychádzal z rozdielu medzi ropou Brent a Urals. Účinnosť solidárneho príspevku je stanovená na roky 2022 a 2023.

b) Zastropovanie príjmov na 180 eur na MWh

Zastropovanie cien sa týka subjektov, ktoré produkujú elektrickú energiu a následne ju predávajú ďalej. Opatrenia sa má týkať kontraktov, ktoré tieto subjekty zúčtujú v roku 2023. V slovenskom kontexte sa zastropovanie dotkne najväčších producentov elektriny: Slovenských elektrární a Vodohospodárskej výstavby, ako aj distribútorov. Odhad vplyvu je na základe údajov o tom, akú časť elektriny už firmy zakontrahovali, resp. akú časť by mali firmy predávať na spotovom trhu s elektrinou⁵³. Podkladové dáta na kvantifikáciu tak tvorili informácie o uzatvorených kontraktoch, pričom do úvahy sa brali iba kontrakty nad 180 eur/MWh. Cena nad touto hranicou mala podliehať príspevku vo výške 100 %. Výnimku by mali mať drobní výrobcovia s produkciou pod 1 MWh. Účinnosť je stanovená od decembra 2022 do konca júna 2023.

Vodohospodárska výstavba (VV) podlieha viacerým daniam a odvodom. Štandardne platí daň z príjmov právnických osôb. Nakoľko jej činnosť spadá pod regulátora, platí aj osobitný odvod z regulovaných odvetví. Okrem toho ako štátny podnik môže podliehať osobitnému odvodu zo zisku po zdanení v zmysle zákona o štátnych podnikoch. Priamo cez zákon o štátnom rozpočte je možné stanoviť, akú časť zo zisku má VV odviešť. Očakávajú sa dočasne zlepšené výsledky hospodárenia VV z titulu „nadziskov“ z predaja energií na spotovom trhu (približne polovica ich ročnej produkcie), pričom štát môže využiť osobitný odvod na krytie mimoriadnej energetickej situácie.

⁵¹ Fiškálny odhad neobsahuje zníženie firemnej dane a iných príjmov do rozpočtu VS, nakoľko RVS je postavené na základe schváleného Výboru pre daňové príjmy. Celkový vplyv by bol pravdepodobne nižší a bude aktualizovaný v nasledovnom Výbore.

⁵² Príklad: V rokoch 2018 až 2021 dosahovala firma zdaniteľný príjem 100 v každom roku. Na štvorročný priemer 100 sa uplatní sadzba 20 %. V roku 2022 dosiahla firma zisk 200. Firma z tohto základu 80 (200-120) zaplatí 33 % odvod vo výške 26.

⁵³ Odhad future kontraktov pre Slovensko z [pražskej energetickej burzy k 29.9.2022](#) predpokladá ceny pre rok 2023 vo výške 496 €/MWh, v roku 2024 247 €/MWh a v roku 2025 189 €/MWh.

Výnos je odhadnutý na základe očakávanej ceny elektriny na budúci rok, pričom cena elektriny podlieha výraznej neistote.

Opatrenia na výdavkoch

Valorizácia plátov vo verejnej správe

Výsledkom valorizácie má byť udržanie kúpyschopnosti miezd zamestnancov štátnej správy pri silnom raste cien. Platy učiteľov sa od januára 2023 zvýšia o 10 % a o ďalších 12 % od septembra 2023. Platy zamestnancov vo verejnej a štátnej službe budú vyššie o 7 % od januára 2023 a o ďalších 10 % od septembra 2023. Okrem toho sa v roku 2023 uvažuje aj s rezervou na mzdy a poistné, ktorej úlohou bude najmä krytie prípadných výdavkov na administratívne kapacity európskych štrukturálnych fondov a na prostriedky súvisiace s revíziou výdavkov.

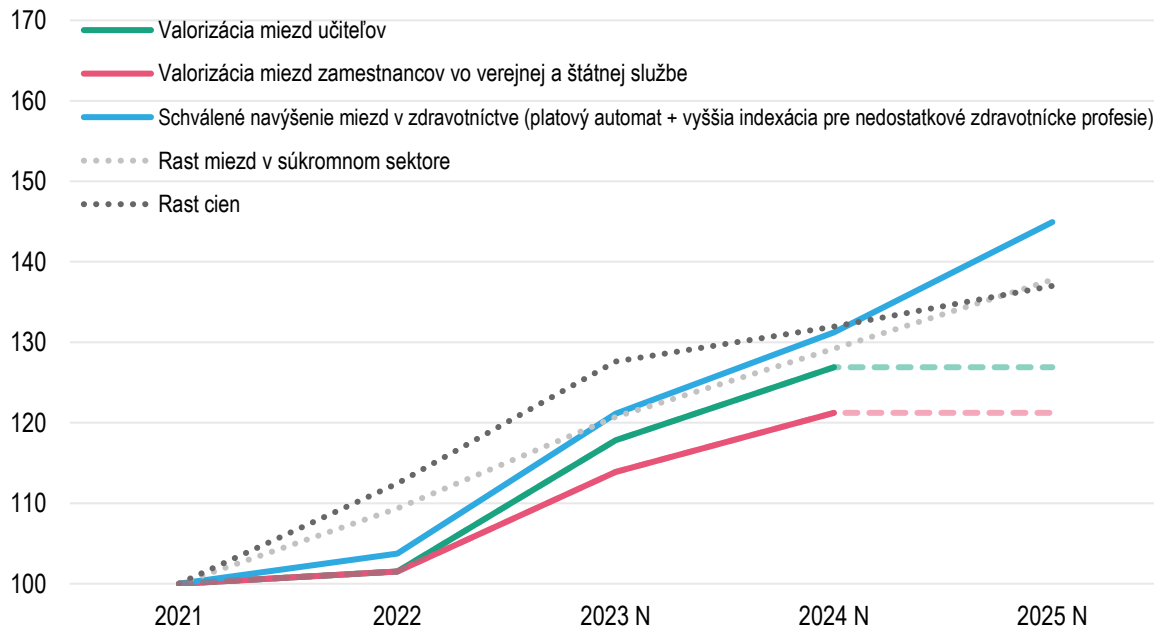
Opatrenia v zdravotníctve

Národná rada schválila navýšenie plátov zdravotníckych pracovníkov nad rámec plátového automatu. Navýšenie plátov sa bude týkať najmä nedostatkových profesií v ústavných zdravotníckych zariadeniach (hlavne lekárov, sestier, pôrodných asistentiek, záchranárov, verejných zdravotníkov, praktických sestier a sanitárov). Zároveň sa zavádza zohľadňovanie rokov praxe do plátov pre všetky zdravotnícke profesie v ústavnej zdravotnej starostlivosti.

Okrem plátov sa tiež zavádza jednoduchší prístup k niektorým inovatívnym liekom, ktoré boli doteraz na výnimku, čo sprístupní kvalitnejšiu liečbu na základe nových medicínskych poznatkov. Opatrenia sa sústreďujú aj na oblasť dlhodobej a paliatívnej zdravotnej starostlivosti, najmä v domácom prostredí.

Hodnotové opatrenia budú kompenzované úsporami, ktorých cieľom je zvýšiť hodnotu za peniaze. Úsporné opatrenia sa týkajú najmä liekovej politiky (zvýšenie nákladovej efektívnosti liekov, zníženie výdavkov liekov na výnimky, vstup nových generických liekov), či optimalizácie poskytovania spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek (eliminácia duplicitných výkonov, benchmarkovanie cien a objemov - viac [BOX 8](#)).

GRAF 34 – Vývoj plátov po schválených valorizáciách (index 2021=100)

* Pozn.: Vývoj miezd v zdravotníctve od roku 2024 odzrkadľuje pokračovanie platného automatu, v ktorom sa mzdy valorizujú podľa rastu priemernej mzdy v hospodárstve spred dvoch rokov. Aktuálne platná kolektívna zmluva upravuje mzdy učiteľov a zamestnancov vo verejnej a štátnej službe len do konca augusta 2024.

Zdroj: MF SR

Rezervy a alokácie na kompenzáciu rastu cien energií, vojny na Ukrajine a potrieb v zdravotníctve

Uvažuje sa s kompenzačnými opatreniami v súvislosti s rastom cien energií vo výške 3,5 mld. eur (2,8 % HDP). Pomoc bude adresovaná domácnostiam (0,9 mld. eur), firmám (1,4 mld. eur) a aj subjektom verejnej správy pod gesciou ministerstva dopravy (0,16 mld. eur). Vo VPS ostáva 0,94 mld. eur. Zároveň sa navrhuje do konca apríla 2023 nevyplácať nenárokovateľné odmeny zamestnancom, čím sa v prípade potreby vytvorí ďalší disponibilný priestor vo výške približne 0,1 mld. eur. Okrem toho je vytvorená aj rezerva vo výške 0,4 mld. EUR na prípadné dodatočné potreby v zdravotníctve, z toho 250 mil. na prípadné ďalšie vlny pandémie COVID-19. Tieto zdroje budú slúžiť na očkovanie aj liečbu, či už akútnu alebo na krytie odloženej zdravotnej starostlivosti z predchádzajúcich rokov. Vytvorená je aj rezerva na výdavky spojené s vojnovým konfliktom na Ukrajine vo výške 0,1 mld. EUR.

Schválené opatrenia v rámci rodinnej politiky

Od júla 2022 sa s cieľom podpory rodín zvýšil daňový bonus až do výšky 100 eur na vyživované dieťa a došlo aj k navýšeniu prídavku na dieťa na 30 eur mesačne. Od januára 2023 stúpne prídavok na dieťa na 40 eur mesačne. Výdavky na nemocenské dávky nad rámec rastu zamestnanosti a priemernej mzdy navyšuje zavedenie súbežného poberania materského oboma rodičmi v období okolo času pôrodu.

Rezervy na nové návrhy v neukončenom legislatívnom procese

V rezerve sa nachádzajú zdroje na krytie nedávno schválených zmien v I. pilieri dôchodkového systému, na financovanie voľnočasových aktivít pre deti (služby deťom)⁵⁴, na krytie reformy súdnej mapy a na iné procesy v neukončenom legislatívnom konaní. Prijatými dôchodkovými opatreniami sa ruší strop na dôchodkový vek a zároveň zavádza možnosť odchodu do predčasného starobného dôchodku po 40 odpracovaných rokoch. Sprisňuje sa ale úroveň dôchodku, ktorú musí žiadateľ o predčasný starobný dôchodok dosiahnuť. Tiež sa zavádza rodičovský bonus, ktorým budú deti prispievať na dôchodok svojim rodičom. Vyplývajúce výdavky budú čiastočne kompenzované znížením indexácie dôchodkov aktuálnou dôchodkovou hodnotou zo 100 % na 95 %. Kompenzačným opatrením je tiež zmrazenie sadzby odvodov do druhého piliera na najbližšie dva roky.

TABUĽKA 12 – Kvantifikácie príjmových a výdavkových opatrení (vplyv na rozpočet v ESA2010, mil. eur)

	ESA2010	2023	2024	2025
Opatrenia v rámci daňovo-odvodových príjmov		12	15	3
Implementácia účtovného štandardu IFRS do národnej legislatívy	D.5	23	26	17
Zavedenie odvodovo-odpočítateľnej položky na vybrané sezónne práce	D.61	-11	-12	-13
Dočasné príjmy z nariadenia EÚ ohľadom nadmerných ziskov (solidárny príspevok, strop na ceny)		462	0	0
Osobitný odvod Vodohospodárskej výstavby (dočasný príjem z existujúcej legislatívy)		150	0	0
Valorizácia plátov vo verejnej správe	D.1	-637	-1 046	-1 046
Valorizácia miezd ostatných zamestnancov		-291	-469	-469
Valorizácia plátov učiteľov		-345	-577	-577
Rezerva na mzdy a poisťné	D.1	-188	-168	-213
Nové hodnotové opatrenia v sektore zdravotníctva	D.632	-312	-377	-439
Platy ÚZS (navýšenie koeficientov + roky praxe)*		-232	-244	-261
Podpora inovatívnej liečby		-60	-109	-150
Podpora dlhodobej zdravotnej starostlivosti		-20	-24	-28
Úsporné opatrenia v sektore zdravotníctva, z toho:	D.632	127	241	309
Opatrenia VŠZP - optimalizácia cien liekov a výkonov		40	75	75
Ústavná zdravotná starostlivosť		2	3	5
Lieky		67	126	175
Spoločné vyšetrovacie a liečebné zložky		14	27	39

⁵⁴ V tejto chvíli nie je uzavreté, či sa stíhajú zaviesť voľnočasové poukazy od januára 2023 resp. či nebudú nahradené inou formou rodinnej pomoci.

Zdravotnícke pomôcky		5	9	13
Výdavky na kompenzáciu rastu cien energií	D.1/P.2	-3 500	0	0
Rezerva na riešenie vplyvov vojny na Ukrajine	P.2	-100	0	0
Rezerva na výdavky v zdravotníctve	P.2	-400	0	0
Opatrenia rodinnej politiky, z toho:	D.6	-773	-745	-723
Zvýšenie prídavku na dieťa na 40 eur (od 2023)		-157	-144	-138
Zvýšenie daňového bonusu do 100 eur (od 2023)		-596	-582	-569
Zavedenie súbežného poberania materskej dávky oboma rodičmi		-20	-20	-16
Rezerva na nové legislatívne návrhy, z toho:	D.1/P.2/D.7p/P.51g	-891	-985	-1 053
Zmeny v I. pilieri dôchodkového systému		-276	-339	-405
Financovanie voľnočasových aktivít detí		-440	-480	-480

* Vplyv zvýšenia plátov personálu v ÚZS je nad rámec platného platového automatu.
(+) zlepšuje bilanciu VS, (-) zhoršuje bilanciu VS

Zdroj: MF SR

BOX 8 – Revízie hodnoty za peniaze

Aktualizácia opatrení revízie výdavkov na zdravotníctvo zo septembra 2022 predstavuje úsporné opatrenia zapracované do rozpočtu verejnej správy 2023 až 2025. Zároveň ponúka menu hodnotových opatrení, ktoré budú realizované v závislosti od plnenia úsporných a dostupnosti ďalších zdrojov. Celkový potenciál úspor do roku 2030 predstavuje 483 mil. eur, z toho takmer 426 mil. eur je na výdavkoch z verejného zdravotného poistenia (VZP), z toho v roku 2023 takmer 130 mil. eur. Takmer tri štvrtiny potenciálu úspor je možné realizovať v horizonte rozpočtu verejnej správy do roku 2025. Najdôležitejšie opatrenia z pohľadu objemu úspor predstavujú nákladová efektívnosť liekov a referencovanie cien a počtov diagnostických vyšetrení so zahraničím. Implementácia vybraných úsporných opatrení je naviazaná aj na plnenie hodnotových a systémových opatrení ako napríklad presun kompetencií zo špecializovanej na všeobecnú ambulatnú starostlivosť. Na tieto opatrenia bude potrebné alokovať dodatočné zdroje.

Predbežná a zatiaľ v rozpočte nezpracovaná revízia výdavkov na dotácie hodnotí výdavky vo výške 1,3 mld. eur ročne (1,3 % HDP, 2,6 % verejných výdavkov). Hodnotené výdavky tvoria vybrané subvencie a transfery za 940 mil. eur a vybrané daňové výdavky za 360 mil. eur. Dotácie môžu často narúšať konkurenciu a tým znižovať tlak na efektívnosť, preto je potrebné ich pravidelne prehodnocovať. Priebežná správa predstavuje prehľad a opis dotácií zo zdrojov štátneho rozpočtu v ôsmich vecných oblastiach. Záverečná správa navrhne úsporné opatrenia ako aj opatrenia zvyšujúce spoločenskú hodnotu poskytovaných dotácií. Taktiež navrhne mechanizmy zavádzania a fungovania dotačných schém tak, aby prinášali čo najvyššiu hodnotu za peniaze. Identifikované úspory by mohli byť zdrojom pre plánované konsolidačné úsilie vlády najmä v rokoch 2024 a 2025.

VI. Naviazanie rozpočtového plánu na ciele stratégie rastu a zamestnanosti a špecifické odporúčania Rady EÚ

Úspešná implementácia POO bude v najbližších rokoch kľúčová pre opätovné zrýchlenie konvergencie Slovenska a zlepšenie kvality života obyvateľov. V kontexte vojny na Ukrajine bude podstatné prijať opatrenia na zmiernenie energetickej krízy a naďalej znižovať celkovú závislosť od fosílnych palív. Z hľadiska zlepšenia výsledkov vzdelávacieho systému bude dôležitá implementácia povinného predprimárneho vzdelávania, či postupné zavádzanie kurikulárnej reformy a zmien v oblasti vysokého školstva. S cieľom zvýšiť príliv vysokokvalifikovanej pracovnej sily sa pripravuje zjednodušenie procesov v rámci pobytovej a pracovnej legislatívy. Vznik centier excelentnosti podporí prepojenie odborného vzdelávania a trhu práce. V oblasti sociálnych politík pokračujú aktivity pre integráciu rómskych komunit v oblasti vzdelávania, zdravia, bývania a zamestnanosti. Opatrenia na zvyšovanie produktivity sa zamerajú na rast celkových investícií do vedy a výskumu, podporu digitalizácie dobudovaním infraštruktúry v oblastiach nepokrytých trhom, zlepšovanie digitálnych zručností a vybudovanie efektívnej elektronickej verejnej správy. Bude sa zároveň pokračovať v reforme riadenia investícií, ktorá má za cieľ zvýšiť spoločenskú návratnosť projektov a zrýchliť a sprehľadniť investičný proces. Podnikateľské prostredie pozitívne ovplyvní znižovanie administratívnej záťaže a odstraňovanie neefektívnych regulácií.

VI.1. Hlavné priority v štrukturálnych politikách

Kurikulárna reforma vzdelávania postupne pretransformuje obsah vzdelávania s dôrazom rozvoja potrebných zručností, vrátane digitálnych. Spreádzaná bude zmenami v príprave a profesijnom vzdelávaní pedagogických a odborných zamestnancov, učebnicovou reformou a mentoringovou podporou pri zavádzaní nového kurikula v rámci novovytvorených regionálnych centier. Výzvou naďalej zostáva zlepšovanie inkluzívneho prístupu, a to najmä posilnenie predprimárneho vzdelávania. Práve vyššiu mieru inkluzívnosti vzdelávania prinesie posilnenie školských podporných tímov. Zlepšenie v oblasti vysokoškolského vzdelávania by mali priniesť nové akreditačné štandardy pre vnútorné systémy zabezpečovania kvality, reforma vnútorného riadenia škôl a zmena financovania podporujúca výkony vo vedeckej a tvorivej činnosti.

Opatrenia z POO zacielia zvýšenie celkových investícií do výskumu a vývoja vrátane posielania motivácií pre nárast výdavkov súkromného sektora. Profesionalizuje sa nadrezortná koordinácia výskumu a vývoja a hodnotenie projektov financovaných z verejných zdrojov s cieľom dosiahnuť efektívnejšie prepojenie výskumu vo verejnom a súkromnom sektore. Verejné politiky na zvyšovanie produktivity budú zamerané na podporu digitalizácie dobudovaním infraštruktúry v oblastiach nepokrytých trhom, zlepšovanie digitálnych zručností, vybudovanie efektívnej elektronickej verejnej správy poskytujúcej kvalitné služby orientované na občana a podnikateľa. Digitalizácia bude prebiehať aj v oblasti zdravotníctva, školstva, súdnictva, stavebných konaní, činnosti sociálnej poisťovne, boju proti korupcii a bezpečnosti obyvateľstva.

S cieľom zvýšiť príliv vysokokvalifikovanej pracovnej sily sa postupne zjednodušujú procesy v rámci pobytovej a pracovnej legislatívy. Nový zákon o celoživotnom vzdelávaní prinesie efektívnejší systém akreditácie vzdelávacích programov v oblasti vzdelávania dospelých. Vznik centier excelentnosti podporí prepojenie odborného vzdelávania a trhu práce. V oblasti sociálnych politík pokračujú aktivity pre integráciu rómskych komunit v oblasti vzdelávania, zdravia, bývania a zamestnanosti. Pripravovaná dôchodková reforma prinesie významné zmeny aj nad rámec zlepšenia udržateľnosti. Pôjde najmä o zvýšenie adekvátnosti dôchodkov z II. piliera vďaka zavedeniu predvolenej investičnej stratégie na báze životného cyklu a zlepšenie poskytovania informácií o aktuálnych a očakávaných budúcich dôchodkových nárokoch zo všetkých troch pilierov. Dostupné bývanie v centrách ekonomickej aktivity má potenciál podporiť mobilitu pracovnej sily. Prijatie Bytovej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 spolu s akčným plánom má za cieľ zlepšiť fyzickú a cenovú dostupnosť bývania na Slovensku a jeho kvalitu. Nový zákon o výstavbe a zákon o územnom plánovaní zefektívni stavebný proces a podporí zvýšenie celkovej úrovne bytovej výstavby.

Podnikateľské prostredie pozitívne ovplyvní znižovanie administratívnej záťaže a odstraňovanie neefektívnych regulácií. Prijatím mechanizmu one-in-two-out sa za každé zvýšenie nákladov podnikateľského prostredia znížia náklady podnikateľského prostredia aspoň v dvojnásobnej výške. Administratívna záťaž bude postupne znižovaná aj vďaka prijatým antibyrokratickým balíčkom. Vyššiu transparentnosť podnikateľského prostredia prinesie reforma verejného obstarávania. Boj proti praniu špinavých peňazí podporí nový zákon o zaistení majetku. Reforma súdnictva, súdnej mapy a špecializácia súdov prinesú rýchlejšie konania a vyššiu dôveru v súdny systém.

Nosnou reformou zdravotníctva bude optimalizácia siete nemocníc. Jej cieľom je vytvoriť modernú, dostupnú a efektívnu sieť, ktorá zabezpečí kvalitnú zdravotnú starostlivosť. Zvýši sa dostupnosť záchranej zdravotnej služby, ktorá bude nadväzovať na potreby novej nemocničnej siete. Zlepší sa primárna starostlivosť, ktorá má byť základným integračným bodom zdravotnej starostlivosti o pacienta. Tiež sa posilní boj proti rakovine prostredníctvom lepšej koordinácie a skriningu v oblasti onkologickej starostlivosti. Špeciálna pozornosť sa bude venovať reforme starostlivosti o duševné zdravie, pričom sa zlepší dostupnosť moderných vzdelávacích programov pre poskytovateľov tejto starostlivosti a zároveň sa budú modernizovať skriningové a diagnostické metódy a liečebné postupy. V oblasti dlhodobej a paliatívnej starostlivosti sa bude dôraz klásť najmä na kvalitu, dostupnosť a koordináciu služieb. Zintegruje sa zdravotná a sociálna dlhodobá starostlivosť a zlepší dohľad nad poskytovanými službami. Zároveň sa vyhlásia výzvy na rekonštrukciu a rozširovanie kapacít pobytovej, komunitnej či domácej starostlivosti s dôrazom na deinštitucionalizáciu služieb.

Reformy pravidiel v oblasti elektroenergetiky a podpory OZE prispievajú k ďalšiemu zvyšovaniu podielu OZE v energetickom mixe SR. Opatrenia na dekarbonizáciu priemyslu povedú k nižším emisiám skleníkových plynov, menším stratám energií a zavedú používanie inovatívnych environmentálnych technológií do priemyselnej výroby. Pozitívny dopad na emisie skleníkových plynov a kvalitu prinesú tiež investície do ekologickej dopravy (najmä železnice a cyklo doprava) a podpora rozvoja infraštruktúry pre dopravné prostriedky na alternatívny pohon. S cieľom zlepšiť energetickú hospodárnosť sa bude investovať do obnovy verejných a súkromných budov. Zlepšenie hospodárenia s vodou v krajine, dôslednejšia ochrana existujúcich krajinných štruktúr a rozširovanie bezzásahových častí národných parkov a iných chránených území zvýši dlhodobú odolnosť ekosystémov v krajine aj voči dôsledkom zmeny klímy.

K zlepšeniu dlhodobej udržateľnosti verejných financií by mohli prispieť aj viaceré opatrenia v zdravotníctve a dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti. Z opatrení nad rámec POO ide najmä o realizáciu súboru úsporných opatrení, ktoré by sa mali najvýraznejšie týkať liekovej politiky, ale aj o aktualizáciu systému platieb nemocniciam podľa diagnóz (DRG), ktoré má za cieľ zlepšiť efektívnosť hospodárenia nemocníc. Z opatrení realizovaných v rámci POO ide napríklad o opatrenia na integráciu zdravotnej a sociálnej dlhodobej starostlivosti.

VI.2. Reforma riadenia investícií

Slovensko pokračuje v reforme riadenia investícií, ktorá má za cieľ zvýšiť spoločenskú návratnosť projektov a zrýchliť a sprehľadniť investičný proces. Ekonomická hodnota väčšiny investičných projektov hodnotených MF SR len tesne prekročila ich náklady. Vyjadruje to pomer prínosov a nákladov projektu (BCR), ktorý na Slovensku väčšinou dosahuje hodnoty do 1,5. Hlavnými časťami reformy sú ekonomické hodnotenia projektov pred ich realizáciou, nastavenie priorít a investičných plánov rezortov a zaraďovanie iba pripravených a návratných projektov do rozpočtu verejnej správy. Bližšie je postup reformy a stav investícií na Slovensku popísaný v [Správe o hodnotení investícií za rok 2021](#).

- **V roku 2021 Ministerstvo financií SR zhodnotilo 251 projektov s identifikovanou úsporou 489 mil. eur.** Hodnotenia sa zameriavajú na opodstatnenosť projektu, jeho rozsah, posúdenie alternatív a navrhovanie ideálnych technických riešení. Overuje sa odhad nákladov a prínosov projektu. Hodnotenia za celkovo 6,3 mld. eur priniesli odporúčania smerom k optimalizácii technického riešenia, či zlacneniu projektov. Medián úspory hodnotených projektov je 7 % odhadovaných nákladov. Väčšina projektov bola odporúčaná na realizáciu s úpravami technických riešení alebo s malými úpravami odhadu nákladov.
- **Dôležitou súčasťou reformy je jasné určenie priorít a metodicky podložených investičných plánov, ktoré zvyšujú transparentnosť a predvídateľnosť investičného procesu.** Aktuálne majú všetky

kapitoly s ročnými investíciami nad 20 mil. eur zverejnenú metodiku určenia priorít a takmer všetky aj investičný plán na najbližších 5 rokov. [Metodiky a plány jednotlivých kapitol sú zosumarizované na webovom sídle MF SR.](#)

- **Súčasťou reformy je princíp nulového štartovacieho rozpočtu (tzv. zero-based budgeting) zavedeného od roku 2021.** Financované by mali byť iba pripravené a návratné projekty v súlade s prioritizovanými investičnými plánmi a v rozsahu dostupných rozpočtových zdrojov v jednotlivých rokoch. Nepresné plánovania a časté zmeny priorít v minulosti spôsobovali, že nepripravené projekty dlhodobo blokovali veľký balík peňazí na úkor pripravených a lepších investícií naprieč sektormi.

Analyticky by mali byť podložené všetky významné rozhodnutia štátu, nie len v oblasti investičných projektov. Systematická príprava ex-ante analýz nových plánovaných politík a regulácií by zvýšila efektivitu vynaložených prostriedkov a transparentnosť prijímaných rozhodnutí.

BOX 9 – Čerpanie kapitálových výdavkov

Slovensko má dlhodobo problém s čerpaním plánovaných kapitálových výdavkov (viď tiež BOX 5). Je nutné zlepšiť ako fázu prípravy, tak aj fázu obstarávania a realizácie projektov. Pre dobrý manažment investícií sú kľúčové lepšie inštitúcie. Ich stav v rámci projektu [PIMA](#) na Slovensku zmapoval Medzinárodný menový fond (MMF). Odporúčania MMF sa zameriavajú najmä na zavedenie lepšieho systému strategického plánovania, vytvorenie zásobníka projektov na základe jasných a robustných kritérií, lepšie rozpočtovanie, efektívnejšie verejné obstarávanie, posilnenie centrálnej úlohy ministerstva financií pri plánovaní a identifikácii rizík a realistické rozpočtovanie údržby.

TABUĽKA 13 – Prehľad čerpania kapitálových výdavkov (mil. eur)

	2018	2019	2020	2021
Dostupné prostriedky (rozpis + prenosi)	1 821	2 476	1 657	2 443
Reálne čerpanie (odhad v roku 2021)	1 215	1 793	1 667	1 562
Reálne čerpanie % (odhad v roku 2021)	61 %	72 %	97 %	70 %

Pozn.: Čerpanie rozpočtovaných výdavkov je odhadnuté na základe priemerného ročného čerpania a čerpania počas aktuálneho roka. Čerpanie prenesených kapitálových výdavkov je odhadnuté pomocou priemerného ročného čerpania.

Vo fáze plánovania a prípravy projektov je potrebné najmä zlepšiť investičné plány a ich naviazanie na rozpočet. Prioritné, pripravené a návratné projekty by mali byť plánované v rozpočtoch kapitol. Následné rozpočtové úpravy počas roka sú zdĺhavé a predlžujú proces. Zle pripravené projekty predlžujú následne a fázy obstarávania a realizácie.

Vo fáze obstarávania a realizácie projektov sú problémom posuny termínov vyhodnotenia obstarávania a nedodržovanie harmonogramu prác. Dôvody sú špecifické pre jednotlivé projekty. Všeobecne sú to zle pripravené podklady do verejného obstarávania alebo nutné zmeny navrhnutého technického riešenia. V roku 2022 je problémom aj dramatický rast cien materiálov, čo spôsobilo potrebu úprav zmlúv a rozpočtov projektov.

PRÍLOHY

Príloha 1 – Porovnanie s Programom stability

Návrh rozpočtového plánu očakáva v porovnaní s Programom stability výrazne horší výkon ekonomiky v roku 2023, čo sa prejavuje vo väčšine indikátorov. Makroekonomická prognóza z marca 2022, na základe ktorej bol zostavený Program stability na roky 2022 až 2025, predpokladala rast reálneho HDP na úrovni 2,1 % v roku 2021 a 5,3 % v roku 2022. Aktuálna prognóza Výboru pre makroekonomické prognózy zo septembra 2022 mierne znižuje dynamiku v roku 2022 a výrazne zhoršuje odhad na rok 2023. Nižší výkon ekonomiky odráža zhoršenie zahraničného prostredia a vysokú infláciu v dôsledku energetickej krízy. Tá bude tlmiť reálne príjmy a spotrebu domácností a miera úspor klesne na historické minimum. Vlažný výkon ekonomiky povedie k stagnácii na trhu práce.

TABUĽKA 14 – Prognóza vybraných indikátorov vývoja ekonomiky SR

P.č.	Ukazovateľ	m.j.	Program stability				Návrh rozpočtu			
			2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
1	HDP, bežné ceny	mld, eur	106,5	117,9	122,8	127,7	108,5	122,3	130,1	138,8
2	HDP, stále ceny	%	2,1	5,3	1,8	1,8	1,9	0,6	1,7	2,3
3	Konečná spotreba domácností a NISD	%	1,4	2,3	2,8	2,1	4,6	-3,7	2,0	1,5
4	Konečná spotreba verejnej správy	%	-3,9	0,2	-0,7	-0,5	-1,5	-0,7	0,0	-0,7
5	Tvorba hrubého fixného kapitálu	%	15,2	15,1	-2,5	-0,6	5,4	16,3	-6,4	1,7
6	Export tovarov a služieb	%	1,5	9,0	4,7	3,1	-1,6	1,7	7,6	5,8
7	Import tovarov a služieb	%	1,8	8,4	3,9	2,3	-0,9	2,4	5,5	4,8
8	Produkčná medzera (podiel na potenciálnom produkte)	%	-0,9	1,6	0,5	-0,1	-0,7	-1,8	-2,2	-1,7
9	Priemerná mesačná mzda za hospodárstvo (nominálny rast)	%	6,9	7,1	4,8	4,1	8,3	10,4	7,5	6,0
10	Priemerný rast zamestnanosti, podľa VZPS	%	1,6	1,6	0,6	0,1	2,6	0,2	0,7	0,8
11	Priemerný rast zamestnanosti, podľa ESA 2010	%	0,6	1,6	0,6	0,0	1,9	0,2	0,7	0,8
12	Priemerná miera nezamestnanosti, podľa VZPS	%	7,1	6,5	5,4	4,7	6,1	6,1	5,6	4,8
13	Priemerná evidovaná miera nezamestnanosti	%	7,6	6,6	6,4	6,1	7,0	6,9	6,4	5,5
14	Harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP)	%	8,1	6,7	2,0	2,0	11,6	13,5	3,6	4,1
15	Bilancia bežného účtu (podiel na HDP)	%	-1,2	-1,0	-0,7	-0,5	-5,1	-4,7	-4,0	-3,6

Zdroj: MF SR

TABUĽKA 15 – Porovnanie rozpočtových cieľov s Programom stability

	ESA kód	2021 S	2022 OS	2023 NRVS	2024 NRVS	2025 NRVS
		% HDP	% HDP	% HDP	% HDP	% HDP
Cieľové saldá verejnej správy	B,9					
Program stability (1)		-6,15	-5,07	-2,40	-2,32	-2,02
Návrh rozpočtového plánu (2)		-5,32	-4,97	-6,44	-3,44	-2,74
Rozdiel (2-1)		0,83	0,10	-4,04	-1,12	-0,72

OS – Očakávaná skutočnosť

Zdroj: MF SR

NRVS – Návrh rozpočtu verejnej správy

Príloha 2 – Hodnotenie prognóz výbormi pre makroekonomické a daňové prognózy

Návrh rozpočtového plánu na roky 2023 až 2025 je založený na makroekonomických a daňových prognózach na horizonte rokov 2023 až 2025 zo septembra 2022. Makroekonomický scenár ako aj prognózované daňové príjmy podliehajú priebežnej diskusii, schváleniu a kontrole zo strany odbornej verejnosti prostredníctvom výborov, ktorých členmi sú národní experti z verejného a súkromného sektora. Termíny na zverejňovanie prognóz aj princípy činnosti výborov sú zakotvené v zákone o rozpočtovej zodpovednosti.

Makroekonomická prognóza Ministerstva financií Slovenskej republiky (MF SR) zo septembra 2022 je vzhľadom na vplyv na rozpočtové príjmy na rok 2023 mierne vyššia ako medián ostatných členov Výboru pre makroekonomické prognózy. Tento vplyv je vyjadrený ako vážený priemer jednotlivých relevantných základní pre rozpočtové príjmy, pričom ako váhy sú použité podiely jednotlivých daní na celkových rozpočtových príjmoch. MF SR očakáva vyššiu infláciu, čo vedie k vyššiemu rastu nominálnej priemernej mzdy a HDP. Na druhej strane je odhad MF SR nižší, pokiaľ ide o reálne HDP, zamestnanosť a nominálnu aj reálnu spotrebu. Prognóza MF SR bola väčšinou prítomných členov Výboru (RRZ, SLSP, Tatrabanka, Infostat, SAV, Unicredit, ČSOB) zhodnotená ako realistická, NBS označila prognózu za optimistickú.

TABUĽKA 16 – Hodnotenie septembrovej prognózy MF SR vo Výbore pre makroekonomické prognózy

Člen výboru	Charakteristika prognózy
RRZ, SLSP, Tatrabanka, Infostat, SAV, Unicredit, ČSOB	realistická
NBS	optimistická

Zdroj: Výbor pre makroekonomické prognózy

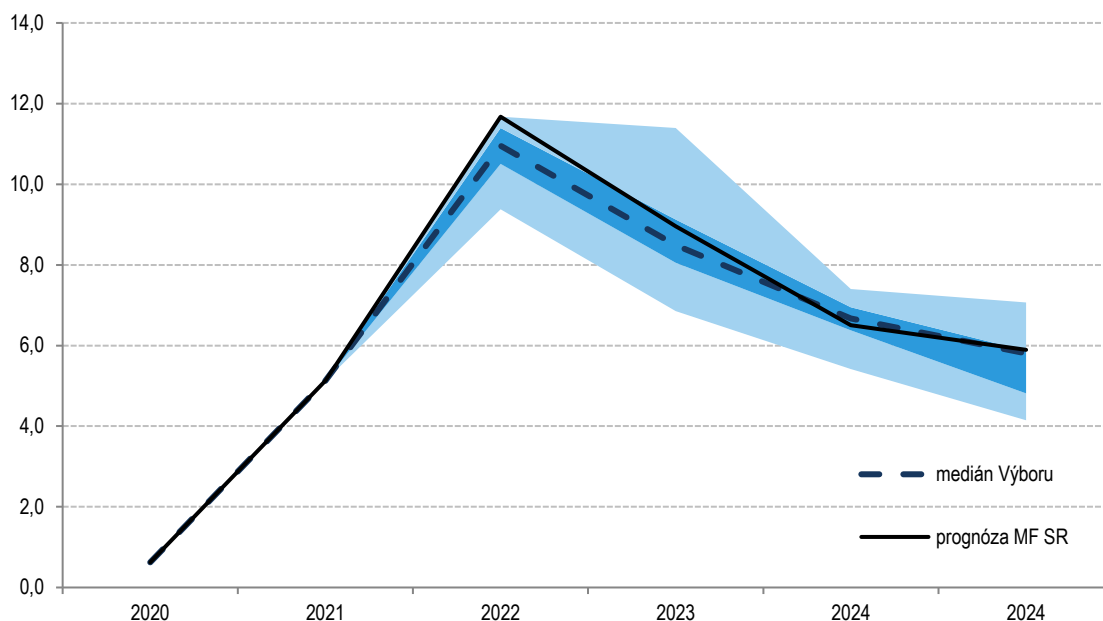
TABUĽKA 17 – Priemerná prognóza členov Výboru* (okrem MF SR) a prognóza MF SR

	2021	2022		2023		2024		2025	
		Výbor	MF SR	Výbor	MF SR	Výbor	MF SR	Výbor	MF SR
<i>v %, ak nie je uvedené inak</i>									
Hrubý domáci produkt; reálny rast	3,0	1,8	1,9	1,6	0,6	2,6	1,7	2,4	2,3
Hrubý domáci produkt v bežných cenách; mld. eur**	98,5	107,0	108,5	118,7	122,3	126,4	130,1	133,7	138,8
Konečná spotreba domácností; reálny rast	1,2	3,9	4,6	-1,2	-3,7	2,1	2,0	2,0	1,5
Konečná spotreba domácností; nominálny rast	4,5	16,8	19,0	10,7	9,5	6,7	5,7	5,1	5,8
Priemerná mesačná mzda; reálny rast	3,6	-4,2	-3,6	-1,0	-2,7	2,6	3,9	2,5	2,1
Priemerná mesačná mzda; nominálny rast	6,9	7,8	8,3	8,4	10,4	6,6	7,5	5,5	6,0
Rast zamestnanosti (štat. výkazníctvo)	-0,7	1,9	2,1	0,3	0,2	0,4	0,7	0,4	0,8
Index spotrebiteľských cien; priemerný rast; CPI	3,2	12,2	12,4	11,2	13,5	4,2	3,4	3,0	3,8
Bilancia bežného účtu; podiel na HDP	3,0	1,8	1,9	1,6	0,6	2,6	1,7	2,4	2,3

* Výbor pre makroekonomické prognózy

Zdroj: Výbor pre makroekonomické prognózy

** Prognóza HDP v bežných cenách členov výboru bola založená na nerevidovaných hodnotách

GRAF 35 – Porovnanie prognóz makroekonomických základní⁵⁵ pre rozpočtové príjmy s členmi výboru

Zdroj: MF SR

BOX 10 – Nezávislé Výbory pre odhad makroekonomického vývoja a odhad vývoja daňových príjmov

Výbor pre makroekonomické prognózy a Výbor pre daňové prognózy sú zriadené v súlade ústavným zákonom 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti ako poradný orgán ministra financií. Cieľom výborov je dosiahnuť vyššiu transparentnosť, objektívnosť a kvalitu makroekonomických a daňových prognóz. Výbory podľa ústavného zákona vypracúvajú prognózy minimálne dvakrát ročne, do 15. februára a do 30. júna bežného rozpočtového roka. No bežne podľa dlhoročne zaužívanej praxe, pre účely rozpočtového procesu, vypracúvajú prognózy aj do konca septembra. V mimoriadnych prípadoch môže zasadnutie výboru zvolať predseda výboru, minister financií, alebo nadpolovičná väčšina členov výboru.

Členmi výborov sú okrem Ministerstva financií zástupcovia od vlády nezávislých inštitúcií (NBS, SAV, Infostat a súkromné banky). Členovia Výboru pre makroekonomické prognózy hodnotia makroekonomickú prognózu Ministerstva financií slovne slovami *konzervatívna*, *optimistická* alebo *realistická*. Daňovú prognózu Ministerstva financií členovia Výboru pre daňové prognózy hodnotia zaslaním svojej prognózy, ich hodnotenie sa vypočíta automaticky na základe odchýlky. **Prognóza Ministerstva financií je prijatá za prognózu výboru, ak ju nadpolovičná väčšina členov označí za konzervatívnu alebo realistickú.** V prípade, že prognóza nedostane takéto hodnotenie, má Ministerstvo financií povinnosť prognózu prepracovať a znova predložiť výboru na posúdenie. Proces sa opakuje, až kým prognóza Ministerstva financií nie je prijatá za prognózu výboru.

V priebehu roka 2021 bol Výbor pre daňové prognózy rozšírený o prognózy vybraných nedaňových príjmov a výdavkov, ktoré v nemalej miere ovplyvňuje vývoj ekonomiky. Zohľadnenie hospodárskeho vývoja a hodnotenie ďalších špecifických predpokladov v prognózach cez komisiu odborníkov z verejného a súkromného sektora znamená transparentne konzultované odhady a presnejší rozpočet. V marci a septembri 2021 sa prognózy rozšírili o nedaňové príjmy za cca 1,1 mld. eur a výdavky za cca 7 až 8 mld. eur. Na príjmovej strane ide o príjmy z predaja emisných povoleniek, príjmy z mýta a diaľničných nálepiek, odvod z hazardných hier a dividendy štátnych podnikov. Na výdavkovej strane boli doplnené dávky v nezamestnanosti, nemocenské dávky a starobné dôchodky.

⁵⁵ Makroekonomické základne pre rozpočtové príjmy (váha ukazovateľov závisí od podielu jednotlivých daní na celkových daňových a odvodových príjmoch); Mzdová báza (zamestnanosť + nominálna mzda) – 51,1 %, Nominálna súkromná spotreba – 25,7 %, Reálna súkromná spotreba – 6,6 %, Nominálny rast HDP – 9,9 %, Reálny rast HDP – 6,7 %.

Výbor pre daňové prognózy

MF SR na zasadnutí Výboru pre daňové prognózy 22. septembra 2022 prezentovalo svoju aktualizovanú strednodobú prognózu daňových príjmov na roky 2022 až 2025. Strednodobá prognóza daňových príjmov a sociálnych odvodov MF SR bola všetkými členmi výboru označená ako **realistická**.

TABUĽKA 18 – Hodnotenie prognózy MF SR vo Výbore pre daňové prognózy

Člen výboru	Charakteristika prognózy
NBS, Infostat, Tatra banka, ČSOB, KRRZ, SLSP, UniCredit Bank, VÚB	realistická

Príloha 3 – Prognóza hrubého dlhu verejnej správy podľa hotovostných tokov

Z pohľadu hotovostných faktorov vyplýva, že na horizonte rozpočtu bude hlavným zdrojom rastu zadĺženia potreba krytia hotovostného schodku štátneho rozpočtu. V rokoch 2024 a 2025 sa hotovostný deficit udrží okolo úrovne 5 mld. eur, čo bude primárne vplývať na rast nominálneho hrubého dlhu. Emisie štátnych dlhopisov zvyšujúce dlh nebudú plne postačovať na splácanie istiny dlhu a zároveň krytie novovytvorených hotovostných schodkov ŠR. Počas celého rozpočtového horizontu sa preto očakáva uvoľňovanie finančných prostriedkov naakumulovaných v Štátnej pokladnici (ŠP), čo umožní nižší objem nových emisií dlhopisov a zníži tlak na vyššie zadĺženie. Úverová aktivita ostatných subjektov verejnej správy bude prispievať k celkovému zadĺženiu len mierne vďaka previsu získavania nových úverov nad splácaním istín. Metodické úpravy (napr. diskont pri emisii a splatení dlhopisov) ovplyvnia dlh výrazne negatívne, pričom tento vplyv plynie zo štátnych dlhopisov najmä s dlhšou splatnosťou. Aktuálne vyššie úrokové sadzby totiž pri nízkych kupónoch štátnych dlhopisov zvyšujú požadované diskonty pri emisiách, čo sa negatívne prejavuje na hrubom dlhu.

TABUĽKA 19 – Hotovostné vplyvy na zmenu nominálneho hrubého dlhu verejnej správy (v mil. eur)

	2019	2020	2021	2022 OS	2023 N	2024 N	2025 N
A. Hrubý dlh verejnej správy (k 1.1.)	44 405	45 306	55 023	61 267	64 852	72 115	77 319
B. Celková medziročná zmena hrubého dlhu VS	901	9 717	6 244	3 585	7 264	5 204	4 539
- hotovostný deficit ŠR	2 201	7 758	7 014	5 654	8 341	4 813	5 175
- prostriedky ŠP využité na financovanie hotovostného deficitu ŠR	-1 586	1 767	-2 365	-1 109	-1 993	-662	-1 416
- zadĺženie ostatných subjektov VS	248	79	-153	52	16	30	22
z toho: ŽSR + ŽSSK	117	56	-140	-41	-42	-12	-12
z toho: NDS	-42	-30	-43	-37	0	0	0
z toho: Dopravné podniky obcí	-15	10	-6	39	35	28	24
z toho: Samospráva (obce a VÚC)	46	-3	18	62	32	22	13
- zmena záruk SR v EFSF	-21	0	0	0	0	0	0
- emisný diskont	3	28	18	473	948	1 028	758
- diskont pri splatnosti	2	-16	-2	-11	-49	-6	0
- ostatné	54	101	1 732*	-1 475*	0	0	0
C. Hrubý dlh verejnej správy (k 31.12.)	45 306	55 023	61 267	64 852	72 115	77 319	81 858
v % HDP	48,0	58,9	62,2	59,8	59,0	59,4	59,0
D. Zmena hrubého dlhu oproti Programu stability (p. b.)	-0,2	-0,8	-0,9	-1,8	0,9	1,2	1,7
z toho: príspevok zmeny prognózy nom. HDP	-0,2	-0,9	-0,9	-1,1	-2,2	-3,5	-5,1
príspevok zmeny prognózy nom. dlhu	0,0	0,0	0,0	-0,7	3,2	4,8	6,8
<i>p.m. príspevok SR do ESM</i>	0	134	0	0	0	0	0

Pozn.: * vrátane zdrojov subjektov mimo sektora verejnej správy. Plusové položky zvyšujú dlh verejnej správy k 31.12. príslušného roku, mínusové položky dlh znižujú. OS – očakávaná skutočnosť ku koncu roka; N – návrh rozpočtu verejnej správy.

Zdroj: MF SR

Príloha 4 – Jednorazové a dočasné opatrenia

Návrh rozpočtového plánu SR na rok 2023 počíta s nasledovnými jednorazovými a dočasnými opatreniami na horizonte rokov 2021 až 2025.

TABUĽKA 20 – Zoznam jednorazových a dočasných opatrení

(ESA 2010, v mil. eur)	2021	2022	2023	2024	2025
Spolu opatrenia 1 až 4B (Kurzarbeit)	-1266	-204	-	-	-
Kurzarbeit pre materské školy a ZUŠ	-18	-	-	-	-
Podpora podnikania v cestovnom ruchu a gastro	-120	-65	-	-	-
Podpora podnikania v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu	-8	-	-	-	-
Preplácanie nájmu	-94	-14	-	-	-
Podpora uchádzačov o zamestnanie	-	-	-	-	-
SOS príspevok	-66	-11	-	-	-
Rodičovský príspevok (predĺženie počas obdobia mimoriadneho stavu)	-49	-6	-	-	-
Dávka v nezamestnanosti (predĺženie obdobia poberania)	-40	-	-	-	-
Jednorazový príspevok na dieťa	-76	-	-	-	-
Humanitárna pomoc a úrazový príplatok	-8	-	-	-	-
Nemocenské (PN) - dávky vyplatené nad úrovňou roka 2019 (indexované)	-211	-36	-	-	-
Ošetrovné (OČR) - dávky vyplatené nad úrovňou roka 2019 (indexované)	-35	-8	-	-	-
Nesplatenie časti odložených odvodov	-7	-2	-	-	-
Nulová daň z pridanej hodnoty na respirátory FFP2/3	-10	-	-	-	-
Odmeny pracovníkom v zdravotníctve	-54	-10	-	-	-
Zvýšené výdavky - ventilátory a iné	-25	-	-	-	-
Výdavky na testovanie	-332	-84	-	-	-
Náklady na lieky a vakcináciu	-162	-231	-250	-	-
Zariadenie a iné výdavky ZZ	-261	-	-	-	-
Tvorba pohotovostných zásob (mimo testov)	-15	-65	-	-	-
Odmeny pracovníkom v prvej línii (mimo MZ)	-9	-	-	-	-
Tovary a služby súvisiace s COVID-19 (dezinfekcia, iné)	-17	-	-	-	-
Dotačné schémy rôznym sektorom / subjektom	-76	-	-	-	-
Opatrenia hospodárskej mobilizácie	-112	-74	-	-	-
Očkovacia prémie a sprostredkovateľský bonus	-28	-	-	-	-
Finančná pomoc pre seniorov, ktorí sa dali zaočkovať	-216	-130	-	-	-
Vyvolané COVID záruky	-23	-25	-	-	-
Ostatné opatrenia súvisiace s pandémiou COVID	-48	-49	-	-	-
Financovanie opatrení súvisiacich s pandémiou z EU zdrojov	388	-	-	-	-
Špeciálny odvod do EÚ - podhodnotené preclievania tovaru z III. krajín	-527	-	-	-	-
Výdavky vyvolané vojnou na Ukrajine	-	-250	-100	-	-
Jednorazová podpora pre ľudí ohrozených infláciou	-	-106	-	-	-
Vyplatenie 14. dôchodkov	-	-208	-	-	-
Dodatočné opatrenia súvisiace s rastom energií	-	-650	-3500	-	-
Dočasné príjmy z nariadenia EÚ ohľadom nadmerných ziskov (solidárny príspevok, strop na ceny)	-	313	462	-	-
Osobitný odvod pre Vodohospodársku výstavbu (z nadmerného zisku)	-	-	150	-	-
Platba DPH koncesionára stavby D4/R7	130	-	-	-	-
Spolu	-3394	-1914	-3238	0	0

Zdroj: MF SR

Príloha 5 – Diskrečné príjmové opatrenia (DRM)

Metodika EK definuje diskrečné príjmové opatrenia ako opatrenia legislatívneho charakteru s vplyvom na príjmy verejnej správy. Ich vyhodnocovanie sa uskutočňuje pomocou tzv. dodatočných vplyvov (marginálnych zmien) týchto opatrení. Rozlišuje sa, či sa jedná o trvalé alebo jednorazové opatrenie. Trvalé opatrenie sa zaznamená s vplyvom v prvom roku (v čase nadobudnutia účinnosti) a v ostatných rokoch bez vplyvu. Inými slovami, zmena vplyvu opatrenia v nasledujúcich rokoch z dôvodu makroekonomického vývoja sa nezohľadňuje. Ak dochádza k rozdielnym vplyvom kvôli posunutej platnosti opatrenia zaznamená sa len marginálna zmena.⁵⁶ Pri jednorazových príjmových opatreniach sa zaznamenáva vplyv v jednom roku a v nasledujúcom výpadok v rovnakej sume, tzn. celkový vplyv opatrenia v dvoch po sebe idúcich rokoch je nulový.

TABUĽKA 21 – Diskrečné opatrenia – medziročné vplyvy opatrení (mil. eur, ESA2010)

Popis	2021	2022	2023	2024	2025
Zrušenie 13. a 14. platu od roku 2021	20,6	0,0	0	0	0
Súbor opatrení vedúci k zvýšeniu efektívnosti výberu DPH	385	0	0	0	0
Zvýšenie spotrebnej dane z tabakových výrobkov	121	76	63	0	0
Postupný rast odvodu do II. piliera (automaticky od 2017 o 0,25 p.b./rok)	-28	-90	-78	-88	-36
Zníženie sadzby osobitného odvodu v regulovaných odvetviach	-17	0	0	0	0
Zrušenie bankového odvodu od 2. pol 2020	-120	0	0	0	0
Zvýšenie hranice platenia preddavkov (z 2500 na 5000 eur)	-11	0	0	0	0
Odpočítanie daňovej straty pre ostatné firmy (max. do 50 % ZD počas 5 rokov)	36	-6	0	0	0
Ľubovoľná doba odpisov pre mikropodniky	-15	0	0	0	0
15 % sadzba DPPO pre firmy a SZČO s obrátom do 100 tis. Eur, následná úprava do 49,79 tisíc eur	19	0	0	0	0
Zavedenie paušálu na nepeň.benefit pre zamestnanca na dopravu (100 eur mesačne)	-12	0	0	0	0
Zmena sadzieb daní z nehnuteľností na úrovni VZN	13	0	0	0	0
COVID 19 opatrenie: Prerušenie daňových kontrol a daňových konaní, okrem kontrol s výsledkom vracania peňazí	13	0	0	0	0
COVID 19 opatrenie: Odpustenie platby odvodov pre zavreté prevádzky	57	0	0	0	0
COVID 19 opatrenie: Možnosť započítania doteraz neuplatnenej daňovej straty za roky 2015-2018	28	0	0	0	0
COVID 19 opatrenie: Odklad soc. odvodov v roku 2020 a 2021	14	28	4	-1	-5
COVID 19 opatrenie: Dočasné oslobodenie respirátorov FFP2 a FFP3 od DPH	-10	10	0	0	0
Oprava základu dane DPH pri dodaní tovaru alebo služby	-22	0	0	0	0
Zrušenie oslobodenia od DPH pri zásielkach do 22 eur z 3. krajín	11	12	0	0	0
Zmeny v superodpočte	0	15	-15	0	0
Prvotná implementácia účtovného štandardu IFRS 17 na poisťovne	0	0	23,2	0	0
Zavedenie sezónnej odvodovo-odpočítateľnej položky na sociálne odvody	0	0	-11,3	0	0
Dočasné príjmy z nariadenia EÚ ohľadom nadmerných ziskov (solidárny príspevok, strop na ceny)	0	313	149	-462	0
Osobitný odvod pre Vodohospodársku výstavbu (z nadmerného zisku)	0	0	150	-150	0
Spolu	480,9	357,7	285,3	-701,6	-40,2

Zdroj: MF SR

Poznámka: V prípade opatrení súvisiacich s pandémiou COVID-19 ide o doznievanie vplyvov opatrení prijatých na začiatku pandémie. Keďže išlo o jednorazové opatrenia, najskôr mali v inkrementálnom vyjadrení negatívny vplyv na príjmy a v roku 2021 a čiastočne v roku 2022 pozitívny.

Pozn. 2: (+) zlepšuje bilanciu VS, (-) zhoršuje bilanciu VS

TABUĽKA 22 – Výdavkové opatrenia – medziročné vplyvy (mil. eur, ESA2010)

Popis	2021	2022	2023	2024	2025
Zdvojnásobenie daňového bonusu pre rodičov detí do 15 rokov	26	73	0	0	0
Spomalenie rastu dôchodkového veku	12	2	16	-18	-2
Zmrazenie výšky minimálneho dôchodku	-59	-18	-27	-36	-49
Zavedenie povinnej škôlky pre deti od 5 rokov	47	0	0	0	0
Zvýšenie príspevku na výchovu a vzdelávanie detí v materských školách	8	8	0	0	0
Zvýšenie prostriedkov na údržbu a opravy ciest 1. triedy v správe Slovenskej správy ciest	60	-10	0	-10	0
Skorší odchod do dôchodku ženám, ktoré vychovali deti (ročníky 57 až 65)	105	31	-48	1	-7

⁵⁶ Názorným príkladom ma vysvetlenie DRM môže byť prijaté legislatívne opatrenie s odhadovaným vplyvom 200. Opatrenie bolo zavedené v polovici roka, teda jeho celkový vplyv v danom roku predstavuje 100. V ďalšom roku narastie vplyv na celú sumu 200, ale marginálne sa zaznamená len rozdiel týchto dvoch vplyvov, t. j. 100. Kumulatívne je celkový vplyv 200, len je rozložený do dvoch rokov.

Zavedenie novej tehotenskej dávky a tehotenského štipendia	33	21	0	0	0
Zrušenie doplatkov za lieky pre deti, dôchodcov a ZŤP	37	0	0	0	0
COVID pomoc spolu (výdavky + preplatenie z EÚ zdrojov)	1298	-1968	-762	-250	0
Zavedenie podpory v čase skrátenej práce (trvalý kurzarbeit)	0	37	-17	0	0
Zriadenie SLOVAKIA TRAVEL (od 1.4.2021)	5	16	0	0	0
Predaj nadbytočného majetku ŽSR	0	0	-38	38	0
Zvýšenie úhrad ZP za dlhodobú starostlivosť	0	11	11	0	0
Výdavky spojené s vojnou na Ukrajine	0	250	-151	-100	0
Zmeny v I. pilieri dôchodkového systému	0	0	276	0	0
Valorizácia miezd vo verejnej správe - lekári	0	0	232	0	0
Zvýšenie prídavku na dieťa	0	24	133	0	0
Zvýšenie daňového bonusu	0	148	448	0	0
Zavedenie príspevku na voľnočasové aktivity dieťaťa	0	0	440	0	0
100 eur dodatočná dávka pre skupiny ľudí ohrozené vysokou infláciou	0	23	-23	0	0
100 eur jednorazové zvýšenie prídavku na dieťa (inflačná pomoc)	0	83	-83	0	0
Zlepšenie prístupu k inovatívnym liekom	0	0	60	0	0
Jednorazové vyplatenie "14. dôchodku"	0	208	-208	0	0
Kompenzácia rastúcich cien energií	0	650	2850	-3500	0

Spolu

Zdroj: MF SR

Poznámka: V prípade opatrení súvisiacich s pandémiou COVID-19 ide o doznievanie vplyvov opatrení prijatých na začiatku pandémie. Keďže išlo o jednorazové opatrenia, najskôr v inkrementálnom vyjadrení navyšovali výdavky (zhoršovali saldo) a následne sa ich efekt postupne zmenšoval (zlepšoval sa vplyv na saldo)

Pozn. 2: (-) zlepšuje bilanciu VS, (+) zhoršuje bilanciu VS

Príloha 6 – Opatrenia prijaté v boji proti pandémie COVID-19

TABUĽKA 23 – Opatrenia prijaté v boji proti pandémie

	EKRK	ESA	2020		2021		2022		2023		Spolu	
			v mil.	% HDP	v mil.	% HDP	v mil.	% HDP	v mil.	% HDP	v mil.	% HDP
Priama pomoc spolu			2185	2,34	3385	3,44	1014	0,93	250	0,23	6833	6,94
Podpora udržania zamestnanosti			1151	1,23	1506	1,53	283	0,26			2940	3,02
Spolu opatrenia 1 až 4B (Kurzarbeit)	640	D.75	997	1,07	1266	1,29	204	0,19			2468	2,54
Kurzarbeit pre materské školy a ZUŠ	640	D.75	59	0,06	18	0,02					77	0,08
Podpora podnikania v cestovnom ruchu a gastro	644	D.3p	6		120	0,12	65	0,06			191	0,18
Podpora podnikania v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu	644	D.3p			8	0,01					8	0,01
Preplácanie nájmu	644	D.3p	40	0,04	94	0,10	14	0,01			148	0,15
Podpora uchádzačov o zamestnanie	642	D.62	49	0,05							49	0,05
Sociálna pomoc (vrátane pandemických OČR a PN)			301	0,32	485	0,49	61	0,06			847	0,87
SOS príspevok	642032	D.62	15	0,02	66	0,07	11	0,01			92	0,09
Rodičovský príspevok (predĺženie obdobia poberania)	642041	D.62	13	0,01	49	0,05	6	0,01			68	0,07
Dávka v nezamestnanosti (predĺženie obdobia poberania)	642033	D.62	32	0,03	40	0,04					73	0,08
Jednorazový príspevok na dieťa	642	D.62			76	0,08					76	0,08
Humanitárna pomoc a úrazový príplatok	642	D.62			8	0,01					8	0,01
Nemocenské (PN) - dávky vyplatené nad úrovňou roka 2019 (indexované)	642015	D.62	106	0,11	211	0,21	36	0,03			353	0,36
Ošetrovné (OČR) - dávky vyplatené nad úrovňou roka 2019 (indexované)	642015	D.62	133	0,14	35	0,04	8	0,01			177	0,19
Odpustenie daní a odvodov			90	0,10	17	0,02	2				108	0,11
Odpustenie sociálnych odvodov za apríl		D.61	57	0,06							57	0,06
Odpočít firemných strát z rokov 2015-18		D.51B	28	0,03							28	0,03
Nesplatenie časti odložených odvodov		D.61	5	0,01	7	0,01	2	0,00			13	0,01
Nulová daň z pridanej hodnoty na respirátory FFP2/3		D.211			10	0,01					10	0,01
Zvýšené výdavky v zdravotníctve			377	0,40	834	0,85	325	0,30	250	0,23	1785	1,78
Odmeny pracovníkom v zdravotníctve	610, 620	D.1	13	0,01	54	0,05	10	0,01			77	0,08
Platba doktorom špecialistom		D.99	138	0,15							138	0,15
Zvýšené výdavky - ventilátory a iné	630	P.2	39	0,04	25						64	0,04
Výdavky na testovanie	630, 710	P.2, P.51	124	0,13	332	0,34	84				540	0,47
Náklady na lieky a vakcíniu	630	P.2		0,00	162	0,16	231	0,21	250	0,20	643	0,38
Zariadenie a iné výdavky ZZ	630	P.2	63	0,07	261						323	0,07
Iné opatrenia			266	0,28	543	0,55	343	0,32			1152	1,15
Tvorba pohotovostných zásob (mimo testov)	630	P.2	33	0,04	15	0,02	65	0,06			113	0,11
Odmeny pracovníkom v prvej línii (mimo MZ)	610, 620	D.1	64	0,07	9						73	0,07
Tovary a služby súvisiace s COVID-19 (dezinfekcia, iné)	630	P.2	22	0,02	17						39	0,02
Dotačné schémy rôznym sektorom / subjektom	644	D.3p	16	0,02	76	0,08					92	0,09
Opatrenia hospodárskej mobilizácie	630	P.2	24	0,03	112	0,00	74	0,07			99	0,09
Vklad do základného imania Slovenskej záručnej a rozvojovej banky		D.99	50	0,05							50	0,05
Vklad do základného imania Letových prevádzkových služieb		D.99	13	0,01							13	0,01
Očkovacia prémie a sprostredkovateľský bonus	640	D.7			28						28	0,00
Finančná pomoc pre seniorov, ktorí sa dali zaočkovať	642	D.62			216	0,22	130	0,12			347	0,34
Ostatné	630	P.2	43	0,05	70	0,07	74	0,07			187	0,19
Financovanie z EU zdrojov			413	0,44	388	0,39					802	0,84
Priama pomoc spolu bez EU fondov			1771	1,90	2997	3,04	1014	0,93			5782	5,87

							0	0,00							
p.m. Odklad daní a odvodov (bez vplyvu na deficit)			489	0,52	30	0,03	7	0,01	526	0,56					
Odklad daňového priznania DPPO			187	0,20					187	0,20					
Posun platenia preddavkov DPPO/DPFO pri pokles tržieb o 40 %			249	0,27					249	0,27					
Odklad zdravotných odvodov			6	0,01					6	0,01					
Odklad sociálnych odvodov			47	0,05	30	0,03	7	0,01	84	0,09					
p. m. Bankové záruky (bez priameho vplyvu na deficit)			645	0,65	187	0,19			831	0,84					
SZRB - zazmluvnená schéma de minimis			112	0,12	63	0,06			175	0,18					
Eximbanka - zazmluvnená schéma de minimis			44	0,05	28	0,03			71	0,07					
SIH - zazmluvnená schéma de minimis			0	0,00	0	0,00			0	0,00					
Veľká schéma			489	0,52	96	0,10			584,9	0,62					
p.m. Odložené splátky (opatrenie bankového sektora)			489	0,52	96	0,10			585	0,62					
p.m. Transfery v rámci verejnej správy			979	1,05	334	0,34			1 313	1,39					
Transfery ŽSR, ŽSSK a NDS			120	0,13					120	0,13					
Návratná fin. výpomoc obciam a mestám			152	0,16					152	0,16					
Vklad do Všeobecnej zdrav. poisťovne			198	0,21					198	0,21					
Transfer Sociálna poisťovňa			459	0,49	300	0,30			759	0,80					
Rôzne zvýšené bežné transfery pre kapitoly ŠR a OSVS			50	0,05	34				84	0,05					
Všetky opatrenia spolu			4	786	5,09	4	032	4,09	1	021	0,94	250	0,23	10088	10,35

**Vplyv PN a OČR je vyčíslený cez nárast dávok oproti roku 2019, pri indexovaní bázy pre výpočet na rok 2021 a 2022. Teda sú započítané aj niektoré PN a OČR, ktoré neboli klasifikované ako pandemické.

Príloha 7 – Požadované tabuľky

Tabuľka 0a – Základné predpoklady

	2021	2022	2023
Krátkodobá úroková miera (ročný priemer) [1]	-0,5	0,2	2,1
Dlhodobá úroková miera (ročný priemer) [2]	-0,1	1,7	3,0
Výmenný kurz USD/EUR (priemer)	1,2	1,1	1,1
Nominálny efektívny výmenný kurz (% zmena)	0,6	0,4	-0,1
Rast svetového HDP bez EU			
Rast HDP EA	5,3	3,0	0,7
Rast HDP významných obch. partnerov	4,9	3,2	1,0
Rast importov vo svete v stálych cenách bez EU			
Cena ropy (Brent, EUR/barel)	60,0	96,0	82,9

Zdroj: MF SR

[1] 3-mesačný Euribor

[2] 10-ročný vládny dlhopis SR

Tabuľka 0b – Hlavné predpoklady

	2021	2022	2023
1. Vonkajšie prostredie			
Cena ropy (€)	60,0	96,0	82,9
Nemecké dlhopisy – spready	0,3	0,7	1,2
2. Fiškálna politika			
Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté verejnej správy (% HDP)	-5,3	-5,0	-6,4
Hrubý dlh VS	62,2	59,8	59,0
3. Menová politika, finančný sektor			
Úrokové sadzby:			
Euribor 3M (priemer)	-0,5	0,2	2,1
Vklady	0,1	0,1	0,3
Úvery			
Výnos 10-ročného štátneho dlhopisu SR (priemer)	-0,1	1,7	3,0
Stav vkladov (mld. eur)	67,9	69,9	75,2
Stav úverov (mld. eur)			
NPL			
4. Demografické trendy			
Vývoj obyvateľstva v produktívnom veku (rast)	3 648,8	3 621,9	3 598,7
Celkový index závislosti	49,8	51,0	52,0

Zdroj: MF SR

Tabuľka 1a – Makroekonomický prehľad

	ESA kód	2021	2021	2022	2023
		Skutočnosť	miera rastu	miera rastu	miera rastu
1. Reálny HDP	B1*g	87 995,0	3,0	1,9	0,6
z toho					
1.1 Predpokladaný vplyv agregovaných rozpočtových opatrení na hospodársky rast	-	-	-	-	-
2. Potenciálny HDP	-	89 155,0	1,6	1,3	1,7
príspevky:					
- práca	-	-	0,0	0,0	-0,1
- kapitál	-	-	0,5	0,6	0,8
- celková produktivita faktorov	-	-	1,1	0,8	0,9
3. Nominálny HDP	B1*g	98 523,0	5,5	10,2	12,7
Zložky reálneho HDP					
3. Konečná spotreba domácností a NISD	P.3	50 003,3	1,2	4,6	-3,7
4. Konečná spotreba verejnej správy	P.3	16 443,2	1,9	-1,5	-0,7
5. Tvorba hrubého fixného kapitálu	P.51g	17 291,5	0,6	5,4	16,3

6. Zmena stavu zásob a čisté nadobudnutie cenností (% HDP)	P.52 + P.53	2 233,0	2,5	2,0	2,1
7. Vývoz výrobkov a služieb	P.6	86 537,0	10,2	-1,6	1,7
8. Dovoz výrobkov a služieb	P.7	84 519,5	11,2	-0,9	2,4
Príspevky k reálnemu rastu HDP					
9. Domáci dopyt spolu	-	-	3,8	2,9	1,2
10. Zmena stavu zásob a čisté nadobudnutie cenností	P.52 + P.53	-	2,7	-0,5	0,2
11. Saldo zahraničného obchodu s výrobkami a službami	B.11	-	-0,6	-0,8	-0,7

Zdroj: MF SR

Tabuľka 1b – Cenový vývoj

	ESA kód	2021	2021	2022	2023
		Skutočnosť	miera rastu	miera rastu	miera rastu
1. Deflátor HDP	-	110,4	2,4	8,1	12,0
2. Deflátor súkromnej spotreby	-	112,1	3,3	13,7	13,7
3. HICP [1]	-	111,5	2,8	11,6	13,5
4. Deflátor verejnej spotreby	-	127,2	3,9	8,7	13,0
5. Deflátor investícií	-	107,4	2,2	10,4	7,4
6. Deflátor exportu tovarov a služieb	-	105,3	5,1	17,1	6,9
7. Deflátor importu tovarov a služieb	-	108,6	6,0	21,9	6,6

Zdroj: MF SR

[1] Index v 2015 = 100

Tabuľka 1c – Ukazovatele trhu práce

	ESA kód	2021	2021	2022	2023
		Skutočnosť	miera rastu	miera rastu	miera rastu
1. Počet zamestnaných (tis.) [1]	-	2 385,1	-0,6	1,9	0,2
2. Počet odpracovaných hodín (mil.) [2]	-	3 776,0	0,1	4,1	-3,5
3. Miera nezamestnanosti (%) [3]	-	6,9	0,3	-0,8	0,0
4. Produktivita práce na osobu (eur) [4]	-	36 893,4	3,6	0,0	0,4
5. Produktivita práce na hodinu (eur) [5]	-	23,3	2,9	-2,1	4,3
6. Odmeny zamestnancov (mil. eur)	D.1	42 854,6	4,8	8,6	10,5
7. Odmeny na zamestnanca (eur)	-	20 860,7	5,9	6,9	10,3

Zdroj: MF SR

[1] Celková zamestnanosť podľa národných účtov, domáci koncept

[2] Podľa definície národných účtov

[3] Harmonizovaná miera podľa Eurostatu (úrovne)

[4] Reálne HDP na zamestnanú osobu

[5] Reálne HDP na odpracovanú hodinu

Tabuľka 1d – Sektorová bilancia

	ESA kód	2021	2022	2023
1. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté od zvyšku sveta	B.9	-0,6	-3,7	-3,4
z toho:				
- Tovary a služby		0,7	-4,4	-4,8
- Primárne príjmy a transfery		-2,7	-0,6	0,1
- Kapitálový účet		1,4	1,3	1,3
2. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté súkromného sektora	B.9	4,7	1,2	3,1
3. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté verejnej správy	EDP B.9	-5,3	-5,0	-6,4
4. Štatistický rozdiel		0,0	0,0	0,0

Zdroj: MF SR

Tabuľka 2a – Vývoj rozpočtov verejnej správy

	ESA kód	2022 % HDP	2023 % HDP
Čisté pôžičky (EDP B.9) podsektorov verejnej správy			
1. Verejná správa	S.13	-5,0	-6,4
2. Ústredná štátna správa	S.1311	-4,9	-6,0
3. Regionálna štátna správa	S.1312		
4. Miestna štátna správa	S.1313	-0,2	-0,3
5. Fondy sociálneho zabezpečenia	S.1314	0,2	-0,1
6. Úrokové náklady	D.41	0,8	1,0
7. Primárne saldo VS		-4,1	-5,4
8. Jednorazové a dočasné efekty:		-1,8	-2,6
8.a. na príjmovej strane		0,3	0,5
8.b. na výdavkovej strane		-2,1	-3,1
9. Reálny rast HDP (%)		1,9	0,6
10. Potenciálny rast HDP (%)		1,3	1,7
príspevky:			
- práca		0,0	-0,1
- kapitál		0,6	0,8
- celková produktivita faktorov		0,8	0,9
11. Produkčná medzera (% potenciálneho HDP)		-0,7	-1,8
12. Cyklická zložka (% potenciálneho HDP)		-0,3	-0,7
13. Cyklicky upravené saldo (1-12) (% potenciálneho HDP)		-4,7	-5,8
14. Cyklicky upravené primárne saldo (13+6) (% potenciálneho HDP)		-3,9	-4,7
15. Štrukturálne saldo (13-8) (% potenciálneho HDP)		-2,9	-3,1

[1] TR-TE= B.9.

[2] Primárne saldo je počítané ako (B.9, položka 8) plus (D.41, položka 9).

[3] Kladné znamienko predstavuje pozitívny vplyv jednorazového opatrenia na saldo VS

Zdroj: MF SR

Tabuľka 2b – Vývoj dlhu verejnej správy (% HDP)

	ESA kód	2022	2023
1. Hrubý dlh		59,8	59,0
2. Zmena hrubého dlhu		-2,4	-0,8
Príspevky k zmene hrubého dlhu			
3. Primárne saldo		4,1	5,4
4. Úrokové náklady	D.41	0,8	1,0
5. Zosúladenie dlhu a deficitu		-1,7	-0,5
z toho:			
- Rozdiely medzi cash a akruálom		-0,4	0,7
- Čistý nárast finančných aktív		-0,8	-1,3
z toho: príjmy z privatizácie		0,0	0,0
- Efekty zhodnotenia a iné		-0,5	0,1
p.m. Implicitná úroková miera		1,5	2,0
Iné relevantné faktory			
6. Likvidné finančné aktíva		9,8	7,4
7. Čistý finančný dlh (1-6)		50,0	51,6
8. Splátky dlhu (existujúce dlhopisy) od konca predchádzajúceho roka		1,2	3,8
9. Podiel dlhu denominovaného v zahraničnej mene (% HDP)		0,9	0,6
10. Priemerná splatnosť*		8,5	8,5

Pozn.: * Splatnosť štátneho dlhu k 31.12.

Zdroj: MF SR

Tabuľka 2c – Podmienené záväzky (% HDP)

	2021	2022
Verejných záruk	12,3	-
z toho: spojené s EFSF a ESM	8,6	7,8
z toho: spojené s medzinárodnými inštitúciami	1,4	-
z toho: spojené s garanciami COVID-19	2,1	2,1
z toho: spojené s fin. inštitúciami s účasťou štátu	0,2	-

Zdroj: MF SR

Tabuľka 3 – Bilancia výdavkov a príjmov verejnej správy podľa scenára nezmenených politík (členenie podľa komponentov)

Verejná správa (S13)	ESA kód	2022 OS % HDP	2023 NPC % HDP
1. Celkové príjmy	TR	41,4	40,9
z toho			
1.1. Dane z produkcie a dovozu	D.2	12,2	11,8
1.2. Bežné dane z dôchodkov, majetku atď.	D.5	7,7	7,7
1.3. Dane z kapitálu	D.91	-	-
1.4. Príspevky na sociálne zabezpečenie	D.61	15,4	14,7
1.5. Dôchodky z majetku	D.4	0,5	0,6
1.6. Ostatné ¹		5,6	6,1
p.m.: Daňové zaťaženie (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		35,3	34,3
2. Celkové výdavky	TE	46,4	44,2
z toho			
2.1. Odmeny zamestnancov	D.1	10,3	9,9
2.2. Medzispotreba	P.2	8,1	7,8
2.3. Celkové sociálne transfery	D.62, D.632	18,0	16,6
z toho: dávky v nezamestnanosti		0,2	0,2
2.4. Úrokové náklady	D.41	0,8	1,0
2.5. Subvencie	D.3	1,1	0,8
2.6. Tvorba hrubého fixného kapitálu	P.51g	4,7	4,3
2.7. Kapitálové transfery	D.9	0,8	0,3
2.8. Ostatné ²		2,6	3,6

[1] P.11+P.12+P.131+D.39r+D.7r+D.9r (okrem D.91r)

[2] D.29p + D.4p (okrem D.41p) +D.5p +D.7p +P.52+P.53+NP+D.8.

2022 = priebežný monitoring

Zdroj: MF SR

Tabuľka 4a – Bilancia cieľových výdavkov a príjmov verejnej správy

Verejná správa (S13)	ESA kód	2022 % HDP	2023 % HDP
1. Celkové príjmy	TR	41,4	41,4
z toho			
1.1. Dane z produkcie a dovozu	D.2	12,2	11,8
1.2. Bežné dane z dôchodkov, majetku atď.	D.5	7,7	7,7
1.3. Dane z kapitálu	D.91	-	0,0
1.4. Príspevky na sociálne zabezpečenie	D.61	15,4	14,6
1.5. Dôchodky z majetku	D.4	0,5	0,6
1.6. Ostatné ¹		5,6	6,6
p.m.: Daňové zaťaženie (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		35,3	34,2
2. Celkové výdavky	TE	46,4	47,8
z toho			
2.1. Odmeny zamestnancov	D.1	10,3	9,9
2.2. Medzispotreba	P.2	8,1	9,8
2.3. Celkové sociálne transfery	D.62, D.632	18,0	17,2
z toho: dávky v nezamestnanosti		0,2	0,2
2.4. Úrokové náklady	D.41	0,8	1,0
2.5. Subvencie	D.3	1,1	0,8
2.6. Tvorba hrubého fixného kapitálu	P.51g	4,7	4,0
2.7. Kapitálové transfery	D.9	0,8	0,4
2.8. Ostatné ²		2,6	4,6

[1] P.11+P.12+P.131+D.39r+D.7r+D.9r (okrem D.91r)

Zdroj: MF SR

[2] D.29p + D.4p (okrem D.41p) +D.5p +D.7p +P.52+P.53+NP+D.8.

Pozn.: 2022 = priebežný monitoring

Tabuľka 4b – Výdavky vylúčené z výdavkového agregátu

	2021	2021	2022	2023
	mil. eur	% HDP	% HDP	% HDP
1. Výdavky na programy EÚ plne kryté príjmami z fondov EÚ	1 053	1,1	2,1	3,6
1.a. z toho investície plne kryté z príjmami z fondov EÚ	564	0,6	1,2	1,4
2. Výdavky na dávky v nezamestnanosti nesúvisiace s opatreniami vlády (cyklická zložka)	19,7	0,02	0,01	0,03
3. Zmena príjmov z titulu opatrení (vplyv diskrečných príjmových opatrení)	481	0,5	0,3	0,5
4. Automatická zmena príjmov z dôvodu uplatňovania legislatívy	0	0	0	0

Zdroj: MF SR

Tabuľka 4c.i) – Celkové verejné výdavky na vzdelávanie, zdravotníctvo a zamestnanosť

	2022		2023	
	% HDP	% CV	% HDP	% CV
Vzdelávanie	4,5	9,7	4,3	8,9
Zdravotníctvo	6,5	13,9	6,0	12,5
Zamestnanosť	0,2	0,5	0,0	0,1

Pozn.: CV - Celkové výdavky verejnej správy.

Zdroj: MF SR

Tabuľka 4.c.ii) – Výdavky verejnej správy podľa klasifikácie COFOG

Funkcie	COFOG kód	2022		2023	
		% HDP	% CV	% HDP	% CV
1. Všeobecné verejné služby	1	7,3	15,8	8,1	16,9
2. Obrana	2	1,5	3,2	1,7	3,6
3. Verejný poriadok a bezpečnosť	3	2,4	5,2	2,3	4,9
4. Ekonomická oblasť	4	6,5	13,9	8,2	17,2
5. Ochrana životného prostredia	5	0,9	2,0	0,9	1,9
6. Bývanie a občianska vybavenosť	6	0,5	1,2	0,6	1,2
7. Zdravotníctvo	7	6,5	13,9	6,0	12,5
8. Rekreačia, kultúra a náboženstvo	8	1,1	2,5	0,9	2,0
9. Vzdelávanie	9	4,5	9,7	4,3	8,9
10. Sociálne zabezpečenie	10	15,1	32,6	14,7	30,9
Celkové výdavky	TE	46,4	100,0	47,8	100,0

Pozn.: Metodika zaznamenávania výdavkov podľa funkčnej klasifikácie sa môže medzi jednotlivými krajinami líšiť. Toto môže spôsobiť, že v rámci rovnakej položky vystupujú v rôznych krajinách odlišné dáta (napr. zdaňované a nezdaňované dôchodky). Klasifikácia COFOG tiež nezohľadňuje výdavky realizované cez daňový systém (napr. daňové bonusy). CV – Celkové výdavky verejnej správy.

Zdroj: MF SR

Tabuľka 9.a) – Príjmy z RRF grantov a ich alokácia

	ESA	2021 (% of GDP)	2022 (% HDP)	2023 (% HDP)	2024 (% HDP)	2025 (% HDP)
1. RRF granty zahrnuté v projekciách			0,6	0,8	0,6	0,4
2. Vyplatené RRF granty z EÚ		0,8	1,0	1,3	1,2	0,8
Výdavky financované RRF grantami						
3. Celkové bežné výdavky			0,1	0,1	0,1	0,1
Z toho:						
- Odmeny zamestnancov	D.1		0,0	0,0	0,0	0,0
- Medzis potreba	P.2		0,1	0,0	0,1	0,0
- Sociálne dávky	D.62+D.632		0,0	0,0	0,0	0,0
- Úrokové náklady	D.41					
- Dotácie	D.3					
- Bežné transfery	D.7		0,0	0,0	0,0	0,0
4. Celkové kapitálové výdavky			0,5	0,7	0,5	0,3
z toho:						
- Tvorba hrubého fixného kapitálu	P.51g		0,5	0,7	0,5	0,3

- Kapitálové transfery D.9
Iné výdavky financované z grantu
5. Zníženie daňových príjmov
6. Iné výdavky s vplyvom na príjmy
7. Finančné transakcie

Zdroj: MF SR

Tabuľka 10 – Stav vládnych záruk (% HDP)

	Opatrenie	Implementácia	Maximálna hodnota	Odhadované čerpanie
Reakcia na COVID-19	Anti-korona záruky (kumulatívne od 2020, k 31. máju 2022)	2020	2,1	0,9
	Medzisúčet		2,1	0,9
Ostatné	EFSF a ESM		8,6	
	Medzinárodné finančné inštitúcie		1,4	
	Finančné inštitúcie s účasťou štátu			0,2
	Medzisúčet		10,0	0,2
Spolu			12,1	1,2

Zdroj: MF SR